İçindekiler

Önsöz ..... **iii**
Teşekkürler ..... **v**
Giriş ..... **vii**
Yönetici Özeti ..... **ix**
Yazarlar Hakkında ..... **xi**

BİRİNCİ BÖLÜM: NEDEN ÇOCUKLAR, NEDEN İLETİŞİM? **1**
- Çocuk Özünde Tam Bir İnsandır 3
- Çocukların İletişim Hakları 4
- Çocukların Çeşitli Medya Ortamları 6

İKİNCİ BÖLÜM: ÇOCUKLAR VE MEDYA HAKKINDA BİLDİKLERİMİZ ... **7**
- Medya Hem Olumlu Hem de Olumsuz Etkilere Sahiptir 9
- Medyanın Fark Yaratma Potansiyeli 12

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ÇOCUK GELİŞİMİ, İLETİŞİM İHTİYAÇ VE BECERİLERİ **13**
- Temel Yaş Grupları: İlk Yıllar, Orta Yıllar, Erken Ergenlik Yılları ... 16
- İlk Yıllar (0 - 6 yaş arası) 17
- Orta Yıllar (7 - 10 yaş arası) 20
- Erken Ergenlik Yılları (11-14 yaş arası) 22

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: ÇOCUKLARLA İLETİŞİM İÇİN İLKELER VE ÖNERİLER **25**
- İlke 1: Çocuklara Yönelik İletişim Yaşa Uygun ve Çocuk Dostu Olmalıdır 28
- İlke 2: Çocuklara Yönelik İletişim Çocukları Bütünsel Olarak Ele Almalıdır 32
- İlke 3: Çocuklara Yönelik İletişim Olumlu ve Güçlü Yön Temelli Olmalıdır 36
- İlke 4: Çocuklara Yönelik İletişim En Dezavantajlı Durumda Olanlar da Dâhil Olmak Üzere Herkesin İhtiyaç ve Becerilerine (Yeteneklerine) Hitap Etmelidir 42

BEŞİNCİ BÖLÜM: ÇOCUKLARA YÖNELİK İLETİŞİM GELİŞTİRMEDE SIK DÜŞÜLEN HATALARDAN NASIL SAKINMALI ? . **49**

ALTINCI BÖLÜM: DAHA FAZLA OLUMLU ÖRNEK VE KAYNAKLAR .. **61**

Son Notlar **81**

Kullanıcı Geri Bildirimi **83**

Önsöz

Genç bir kalkınma uzmanı olarak Yeni Delhi ve Bombay'ın gecekondu mahallelerinde çalışırken, çocukların hem ailelerinde hem de yaşadıkları topluluklarda değişim özneleri olarak sahip oldukları güce şahit oldum. Sekiz yaş civarı genç çocuklar, sadece el yıkamayı desteklemiyor, aynı zamanda ailelerinin okula gitmelerine, diğer topluluklardan, kast gruplarından çocuklarla birlikte oyun oynamalarına ve yemek yemelerine izin vermelerini sağlıyorlardı. Tüm dünyada, ayrımcı uygulamaların sıkılığını görmüş herhangi biri bu sosyal değişimin önemini anlayacaktır. Eğer dünyayı bir kuşakta dönüştürmekte ciddiysek, sadece yetişkinlerle değil (çoğunlukla tutumları ve alışkanlıkları sağlam bir biçimde kökleşmiştir) çocuklarla da iletişim kurmak zorunda olduğumuza ikna oldum. Bildiğimiz gibi çocuklar açık, alıcı, meraklı, yeni şeyleri denemeye istekli, son derece becerikli ve aklına koyduklarını yapmada ısrarcıdırlar.

Emin olmadığım noktaysa çocuklarla, yaşa uygun, kültüre duyarlı, içerici ve olumlu, özsaygı ve özgüven inşasına yardımcı ve belki de hepsinden önemlisi, ilgi çekici ve merak uyandırıcı yollarla nasıl iletişim kurulabileceğiydi. Bu alana dair bulduğum kılavuz ve araçlar büyük bir miktarda teorik bilgiden oluşsa da teoriyi pratiğe çevirmemi sağlayacak çok az somut tavsiye içeriyordu. Kalkınma topluluğunun içerisinden çocuk yönelimli iletişim malzemelerini araştırdığımda gördüm ki, öncelikli olarak ergenliğe erişmeye odaklanılmıştı. Buna ek olarak, (animasyon gibi) eğlendirici bir araç kullanıldığında bile sonuçlar çoğu zaman sıkıcı ve öğreticiydi. Özellikle on yaşın altındaki daha genç çocuklar tamamen unutulmuş gibi görünüyorlardı. Çocukların yaşadıkları ve öğrendikleri zengin ve muhtelif kültürel bağlamlar, neredeyse her yerde benimsenmiş Batı yönelimli küresel prototipler lehine görmezden gelinme eğilimindeydi.

1980'lerin ortasında UNICEF'e katılırken teori ve pratik arasındaki uçurumu kapamak, kılavuz ve araçları ihtiyaç duyduğum zaman olmalarını arzuladığım biçimde geliştirmeye yardımcı olmak için çalışmaya karar verdim. UNICEF, yeniliği teşvik eden ve yeniliğe

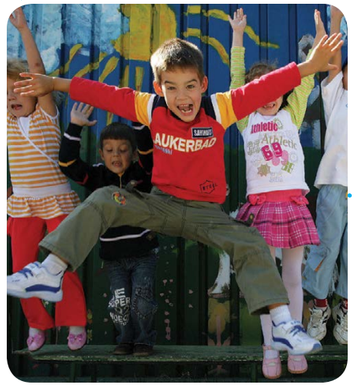
yatırım yapmaya hevesli bir kuruluş olduğu için şanslıydım. Yolculuk, sürekli denemelerden oluşan yirmi beş uzun yıl sürdü. Bu süreç hem çocuklarla etkileşimi hem de onlar tarafından yönlendirilmeyi içerdi. Başarılardan olduğu kadar hatalardan da öğrendim. Bu süreç aynı zamanda, teknik bilgiyle yaratıcılığı ve çocuklar için medya yapımındaki deneyimi birleştiren uzmanları; farklı kültürel bağlamları anlayan uygulayıcıları ve hala çocuk olmanın ne demek olduğunu anımsayan sınırlı sayıdaki yetişkinleri belirlemek demekti. Araştırmam bu eserin başyazarı Barbara Kolucki'yle sonlandı. Halledilmesi gereken diğer bir meseleyse çocuklar ve medya alanında, zengin pratik deneyimi sağlam teoriye bağlayabilmek için gerekli olan akademik titizliği sağlayabilecek bir akademisyen ve uzman bulmaktı. Dafna Lemish, eserin diğer yazarı, bu role mükemmel bir biçimde uyuyordu. Yolculuğumuz heyecan verici, zorlayıcı hatta bazen korkutucu olsa da her zaman eğlenceliydi.

Bu çabanın ürünü elinizdeki Çocuklarla İletişim kaynak kitabıdır. Kitap, bir çocuğun yaşamının farklı aşamalarındaki gelişimsel kurallara dair yalın bilgiyi sağlamak amacıyla, çocuk gelişimi ve çocuklar için medya yapımından iç görülerle medya çalışmaları alanlarından bilgiyi birleştirir. Bize bu ilkelerin, farklı yaş gruplarından çocuklarla en verimli biçimde ne ve nasıl iletişim kuracağımız üzerindeki etkilerini anlamamızda yardımcı olur. Çoğu dünyanın farklı bölgelerinden genç uzmanlar tarafından çok düşük maliyetlere üretilmiş olan iyi uygulama örnekleri, merak uyandırıcı ve eğlenceli iletişimi yaratırken, insan hakları ve çocuk hakları ilkelerine nasıl bağlı kalacağımızı ve çocuğa daha bütünsel olarak yer vermemizi göstermek amacıyla paylaşılmıştır.

Böylece ilerde bir kalkınma uzmanı: "Çocuklar ve aileleri için olumlu, saygılı, ilham verici ve eğlenceli bir biçimde çocuk haklarının sürdürülmesine, gelişimine, katılımına ve korunmasına yardımcı olabilmek için iletişimin gücünü nasıl kullanabilirim?" sorusunu sorduğunda, rehberlik için bu kaynak kitabın sayfalarını açarak veya ilgili internet sitesine, http://www.unicef.org/cwc/ erişim sağlayarak başlangıç yapabilir.

UNICEF ve ortakları tüm çocukların haklarını gerçekleştirmenin önemli unsurları olan iletişim ve çocuk katılımı üzerindeki odaklarını güçlendirmeye devam etmektedirler. Özellikle, "çeşitli ulusal ve uluslararası kaynaklardan, bilhassa çocukların sosyal, ruhsal, manevi esenliğine, fiziksel ve zihinsel sağlığı yükseltmeyi amaçlayan bilgi ve malzemeye" çocuğun erişim hakkını tanıyan BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 17'inci maddesiyle ilgili daha fazla etkili eylem için çalışmaktadırlar. Farklı yaş gruplarından çocukların bilgiyi nasıl işlediklerini, görüp işittiklerini, algıladıklarını, öğrendiklerini, kavramsallaştırdıklarını ve tepki verdiklerini anlama, çocuklarla ne ve nasıl iletişim kurduğumuzun etkili ve güçlendirici olmasını sağladığımız sürece başarılı ve kalıcı olacaktır. Bu kaynak kitap bu anlayışı Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ruhuna sadık kalarak inşa etmeye yönelik bir katkıdır. Umarız bu eseri kullanmaktan keyif alırsınız ve en az bizim onu geliştirme sürecinden yararlandığımız kadar siz de yararlanırsınız.

Rina Gill
Yardımcı Müdür, Politika ve Uygulama Bölümü
UNICEF New York

Teşekkürler

Bu kaynak kitap UNICEF içinden ve dışından birçok insanın katkısı olmaksızın ortaya çıkamazdı.

Rina Gill, projenin kavramsallaştırılması ve başlangıcından son aşamasına, gelişiminin birçok aşamasında yöneticiliği ve rehberliği sağlamada etkiliydi. Paula Claycomb'un kendini adaması ve yeteneği eseri son aşamaya getirdi; basımına ve piyasaya sürülmesine göz kulak oldu. Jim Dawson, internet sürümü için fikirlerini, teknik uzmanlığını ve zamanını esirgemeden sundu.

Ham metni yeniden gözden geçirmek için bağımsız uzmanlar zamanlarını cömertçe kullanarak katkı yaptılar. Bu isimler şunlardır: Dr. S. Anandalakshmy (Erken Çocukluk Gelişimi ve Sosyal Gelişim Danışmanı, Hindistan); Ms. Glynis Clacherty (Araştırmacı, Çocuklarla Katılımcı Çalışmada Uzman, Suitcase Projesinin Kurucusu, Güney Afrika); Dr. Charlotte Cole (Başkan Yardımcısı, Küresel Eğitim, Susam Atölyesi, USA) ve Dr. Michael Rich (Müdür, Medya ve Çocuk Sağlığı Merkezi, Harvard Üniversitesi).

UNICEF Kalkınma İletişimi ekibi, Anna Burlyaeva, Akiko Sakaedani Petrovic, Neha Kapil ve Tess Stuart tarafından etraflı öneri, rehberlik ve eleştirel tavsiyeler sağlandı. Lea Girma-Mengistu ve Ryann Waldemarsen nazik ve etkili idarî destek sağladılar. UNICEF İletişim Bölümü İnternet Sitesi ekibi eserin internet sitesi sürümünün canlı görünüşüne ve Regina Doyle düzeltmelere yardımcı oldu; Kerstin Vogdes Diehn yaratıcılığını ve tasarım uzmanlığını, esere canlı ve keyifli görünüşünü kazandırmak için birleştirdi.

Tüm yazarlara, editörlere, yapımcılara, yayımcılara, eğitimcilere ve diğerlerine, materyallerini kullanma ve erişim iznini sıcakkanlılıkla sağladıkları için teşekkür ederiz. Umarız, bu kaynak kitabın dünya çapında görmesini beklediğimiz ilgiden ve kullanımdan onlar da hoşnut olacaklardır.

UNICEF çalışanlarına ve birçok ülkede sivil toplum kuruluşlarıyla, medya çalışanlarıyla ve diğer ortaklarla katılımcı atölye çalışmaları düzenleyen ve ürettikleri materyalle çocukları potansiyelini geliştirmek için destekleyen hükümetlere, sizleri kocaman alkışlarla tebrik ederiz ve başarınızın devamını dileriz.

Esin kaynağımız olan, eserimizin hazırlanmasından önce ve sonra geri bildirim ve zaman sağlayan çocuklara ve ailelerine, umarız ki çocuklarınıza olan sevginizin bu kaynak kitapta yansıtıldığını görürsünüz ve bu, çocuk haklarının gerçekleştirilmesini destekleyici yararlı bir kaynak olacaktır.

Not: Bu kaynak kitapta yer alan materyalin özel yayıncılarının bağlantıları tüm ürünlerinin onaylandığı anlamına gelmemektedir.

Giriş

Bu kaynak kitabın küresel olarak çocukların yaşamını geliştiren nitelikli iletişim ürünlerinin yapımını teşvik edip kolaylaştıracağını umuyoruz. Bu sayfalarda, iletişimin, çocukların ve ailelerinin yaşamını geliştirmenin en güçlü yollarından biri olduğu inancını **büyütmeyi** umuyoruz.

Bu çalışma, sizlere uygun iletişim araçlarının, kanallarının ve yaklaşımlarının en iyilerini aramanız ve kullanmanız için sizlere **ilham vermeyi** amaçlamaktadır. Kapsamlı, müşterek bir saha tecrübesi üzerine kurulmuştur: Çocukları, aileleri, çocuk gelişim uzmanlarını, bakım verenleri, öğretmenleri, program çalışanlarını ve diğerlerini dinledik ve onlarla konuştuk. Köy, kent ve uluslararası düzeylerde çalıştık. En önemlisi, öğretim ve eğitim destekleri, rehberler, kitaplar, videolar, araştırmalar, internet sitesi bağlantıları, posterler ve değerlendirmelerden oluşan bir materyal zenginliğini gözden geçirme imtiyazına sahip olduk. Bu süreçten, ilkeleri ve önerileri örneklemek için kullanılan “olumlu örnekler” derlendi ve geniş bir ülke, medya ve deneyim yelpazesini temsil eden ilham verici kaynakların kapsamlı bir listesi elde edildi.

Bu ilkelerin ve önerilerin, çocukları, aileleri ve toplulukları daha iyi dinlemek, onlarla tartışmak ve onlardan öğrenmek; kanıtlanmış iletişim araştırma ve programlarını keşfetmek ve sistematik bir biçimde kalkınma stratejileri için kendi olumlu, ölçülebilir iletişiminizi planlamak için sizleri **heyecanlandıracağını** umuyoruz. Etkili iletişimin insanları, ihtiyaçlarını, becerilerini, inançlarını, değerlerini, toplumları ve kültürleri anlamayı içerdiğine; fikirleri ve bilgiyi paylaşmak için yapılan iki yönlü bir süreç olduğuna inanıyoruz. Fikirlerimizi sizlerle paylaşmak için heyecanlıyız ve sizin de onları kullanmaya hevesli olduğunuzu umuyoruz.

Son olarak, bu kaynak kitap yaşa uygun, çocuk dostu, bütünsel, olumlu, güçlü yön temelli ve içermeci iletişimin kritik önemi hakkında **öğrenme** sürecine olanak sağlamalıdır. Bu öğrenme sürecinin bir parçası olan ve iki yönlü daha iyi bir iletişim kurmak için dikkate alınması gereken güçlüklerin bir listesi sağlanmıştır.

Kalkınma İçin İletişim (C4D) stratejileri, özellikle amaca uygun ve birçok durumda Milenyum Kalkınma Hedeflerinin (MDGs) başarıyla sonlandırılmasını ve daha kapsamlı olarak çocuk ve kadın haklarının gerçekleştirilmesini amaçlayan kalkınma programları açısından elzem davranış ve sosyal değişimi desteklemektedir. (www.un.org/millenniumgoals)

Öte yandan, kalkınma veya insan hakları alanında faaliyet gösteren, çocukların ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasi dünyalarını iletişim aracılığıyla olumlu bir biçimde etkilemek isteyen herhangi biri de C4D'le ortak çıkarlar bulacaktır. Bu, çocukların maruz kaldığı adaletsizlik, önyargı ve yoksulluğun yaralarının iyileştirilmesine yardımcı olmayı içermektedir. Tecrit edilmiş, korunmasız ve en çok dezavantajlı olanların özellikle içerildiği ve iletişimin insan onurunu onarmayı, kültür ve geleneğe gereken saygıyı göstermeyi, klişeleri ortadan kaldırmayı, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini azaltmayı, çocuk, kadın ve insan haklarını desteklemeyi denediği durumlarda **iyileştirme** hızlandırılabilir.

Yetişkinlere ve çocuklara, ismine yer verilmemiş olanlara ve yer verilmiş olanlara, uzmanlara ve meslekten olmayanlara, bu kaynak kitabın hazırlanışında öneride bulunan, katkı yapan ve destek olan herkese **teşekkür** ederiz.

Yönetici Özeti

Bu kaynak kitap, UNICEF'in bebeklerin, genç çocukların ve ailelerin hayatta kalmalarını, gelişmelerini ve korunmalarını geliştirmek amaçlı kalkınma önceliklerini desteklemektedir. Özellikle, çocukların bütünsel gelişimleri için iletişimle ilgilenen herkes için tasarlanmıştır.

Birinci ve ikinci bölümde, yaklaşımımızın dünya genelinde çocukların yaşadıkları muhtelif koşulları ve erişim sağladıkları medya çevrelerini nasıl kabul ettiğimizi açıkladık. **Üçüncü bölümde**, farklı yaş gruplarından çocukların farklı gelişimsel özelliklerini ve ihtiyaçlarını, şu şekilde bir ayrıştırma yaparak haritalandırdık: **ilk yıllar** (doğumdan 6 yaşa kadar), **orta yıllar** (7 ile 10 yaş arası) ve **erken ergenlik yılları** (11 ile 14 yaş arası). Her ne kadar çocuklar için, sevgi dolu, destekleyici ve ufuk açıcı bir sosyal ve fiziksel çevre evrensel bir ihtiyaç olsa da bilişsel, duygusal, fiziksel ve sosyal becerileri zamanla gelişmektedir. Böylece, onlar büyüyüp olgunlaştıkça ihtiyaçları, yetenekleri, ilgileri ve karşılaştıkları zorluklar da değişmektedir. Bu değişimlerin çocukların iletişim ihtiyaçlarına olan etkilerini ve bunlara yararlı yollarla nasıl yer verileceğini ana hatlarıyla belirledik.

Bu kitap, medyanın çocukların yaşamlarının her alanındaki rolüyle ilgili mevcut küresel literatürü hem olumlu hem de olumsuz sonuçlara gebe potansiyeliyle kullanır. Medyanın doğası gereği iyi veya kötü olmadığını, ancak bizlerin tasarrufunda teknolojiler olduğunu ileri sürer.

Bu akademik gerekçeyi kullanarak **dördüncü bölümde**, çocuklara yönelik iletişim üretiminde her biri önerilerle desteklenen dört temel ilke sunduk. Bu öneriler, çocuklara yönelik medya üretimi ve mevcut materyalin değerlendirilmesinde kontrol listesi olarak hizmet etmektedir. Çeşitli ülkelerden ve medyadan seçilen olumlu örneklerle betimlenmiş olup farklı yaş gruplarına yer verilmektedir.

- İlke 1, “çocuklara yönelik iletişim yaşa uygun ve çocuk dostu olmalıdır” ve şu önerilerle desteklenmektedir: Çocuğa uygun dil, karakterler, öyküler, müzik ve mizah kullanın; olumlu etkileşim ve eleştirel düşünceyi teşvik edin ve örnekleyin ve özel efektleri sağduyulu ve bilgece kullanın.
- İlke 2, “çocuklara yönelik iletişim çocuğa bütünsel olarak yer vermelidir” ve şu önerilerle desteklenmektedir: İletişime yönelik tek mesele değil birleşik yaklaşım kullanın; çocuklarla başlı başına kendi haklarını haiz tam birer insan olarak ilişki kuran yetişkinleri olumlu örnekler olarak önerin ve “güvenli sığınaklar” oluşturun.
- İlke 3, “çocuklara yönelik iletişim olumlu ve güçlü yön temelli olmalıdır” ve şu önerilerle desteklenmektedir: Yetkinliği olduğu kadar özgüveni de inşa edin; olumlu örnekleme kullanın; sosyal adaleti öğrenen ve örnekleyen etkin vatandaşlar olarak çocukları içerin ve zarar vermeyin.
- İlke 4, “çocuklara yönelik iletişim, en çok korunmasız olanlar da içerilecek şekilde, tüm çocukların ihtiyaçlarına yer vermelidir” ve şu önerilerle desteklenmektedir: Her bir çocuğun ve yetişkinin değerini yansıtın; içermeci olun; her tür çeşitliliği övün ve değer verin; iletişimin klişelerden özgür olmasını garantileyin; yerel kültür ve geleneklerin olumlu yönlerini yansıtın ve besleyin.

Beşinci bölümde, çocuklara yönelik iletişim geliştirmenin yaygın zorluklarından sakınma yolları özetlenmiştir. Zorlukları önlemek için on tavsiye soru-cevap biçiminde sunulmuştur.

Son olarak **altıncı bölümde**, gerçek bir hazine sandığı olan ilave olumlu örnekler ve tamamlayıcı kaynaklar (işitsel-görsel materyal, kitaplar, akademik kaynaklar vb.) sağlanmıştır. Okuyucular aynı zamanda bu kitap hakkında görüşlerini de içeren en beğendikleri çocuklara yönelik iletişim örnekleriyle ilgili geribildirim sağlamaya davet edilmişlerdir.

Yazarlar Hakkında

BARBARA KOLUCKI (Master Derecesi, Öğretmenler Koleji, Kolombiya Üniversitesi, 1975) Çocuk medyası, bütüncül çocuk gelişimi, engellilik farkındalığı ve önyargının azaltılması konularında eğitmendir. Gelişen dünyada 20’den fazla ülkede, 25 yıldan fazla sürede edindiği tecrübesiyle öncelikli olarak UNICEF, Dünya Bankası ve diğer BM Kuruluşlarında yerel medya ve personel kapasitesi inşası konularına odaklanmaktadır. Barbara Maldivler, Kırgızistan, Myanmar ve Mozambik’te olmak üzere, pek çok sınır taşı niteliğinde gelişim için iletişim projelerini geliştirmeye ve çabuklaştırmaya yardımcı olmuştur. Çocuk Televizyonu Çalıştayı’nda (şimdiki adı Susam Çalıştayı) altı yıl çalışmış, engeli olan çocuk ve yetişkinlerin de kapsanması ve önyargı azaltılması konularına odaklanmıştır; Sokağı Paylaşmak: TÜM Çocukların Aktiviteleri isimli ödüllü kitabın yazarıdır.

Barbara pek çok UNICEF raporunu hazırlamıştır, bunlardan bazıları Erken Çocukluk Gelişimi İletişiminin Yüzü (UNICEF, 2006, ana yazar) ve Okuyacak Bir Şey, Öğrenecek Bir Şey: Çocuklar İçin ve Çocuklar Hakkında Yazılı Medya (CEE-CIS/UNICEF, 2006, ortak yazar), ayrıca 40’tan fazla makale ve medya incelemesinin yazarıdır, bakınız http://www.disabilityworld.org. Ayrıca Hong Kong ve Fordham Üniversitelerinde Çocuklar ve Medya konulu ilk dersleri geliştirmiş ve ders vermiştir.

DAFNA LEMISH (Doktora Derecesi, Ohio Devlet Üniversitesi, 1982) Carbondale'deki Southern İllinois Üniversitesi, Radyo-Televizyon Bölümü'nde Profesör ve Bölüm Başkanıdır; Journal of Children and Media - Çocuklar ve Medya Dergisinin kurucu editörü ve Medya ve Çocuk Sağlığı Merkezi'nde uzmandır. Tel Aviv Üniversitesi İletişim Bölümünde Profesörlük yapmıştır ve eski bölüm başkanıdır. Araştırma yaptığı ve ders verdiği ilgi alanı olan konular, çocuklar, medya ve boş zaman, cinsiyetin medya temsillerini (simgelerini) kapsar, yazarın bu alanlarda 120'nin üzerinde yayınlanmış dergi makalesi ve kitap bölümleri mevcuttur.

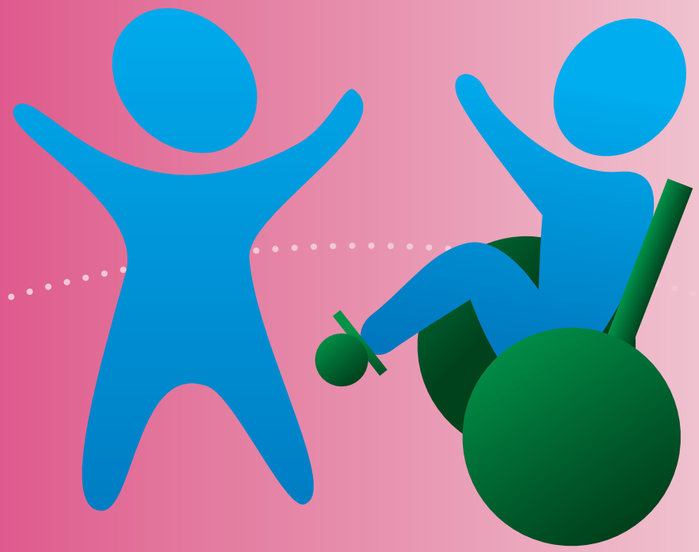
Dafna'nin yakın zamanda çıkan kitaplarından bazıları: Çocuk Televizyonlarında Cinsiyetin Taranması: Dünyanın Çeşitli Yerlerindeki Yapımcıların Fikirleri (Routledge, 2010); Mucizeler Diyarında Harika Telefon: İsrail'deki Mobil Telefonculuk (Cohen ve Schejter ile beraber, Hampton Press, 2008);Çocuklar ve Televizyon: Küresel Bir Bakış (Blackwell, 2007); Çatışma ve Savaş Zamanlarında Çocuklar ve Medya (Götz ile beraber baskıya hazırlanmıştır, Hampton Press, 2007); Medya ve Çocukların Hayal Ürünü Dünyaları: Harry Potter Pokemon ile Disneyland'da Karşılaşınca (Götz, Aidman ve Moon ile beraber; Lawrance Erbaum, 2005); ve Dünya'da Medya Eğitimi: Politikalar ve Uygulamalar (Tufte ve Lavander ile beraber baskıya hazırlanmıştır, Hampton Press, 2003). **Yazar ayrıca, İsrail'de çocuk ve kadın hakları ile ilgilenen ulusal ve uluslararası nitelikteki çok çeşitli akademik kuruluş, kamu kurumu ve STK'larda aktif olup, UNICEF için de danışmanlık yapmaktadır.**
http://mcma.siu.edu/profiles/dafna-lemish

Birinci Bölüm

Neden Çocuklar, Neden İletişim

Çocuk Özünde Tam Bir İnsandır

Çocukluk ve gençlik dönemleri, insanların yaşam döngüsünde benzersiz bir zaman dilimini kapsadığından, özel ilgimizi, kaynaklarımızın ve yatırımlarımızın en iyisini hak etmektedir. Çocuklar ve gençler, daha iyi bir bugün ve gelecek endişesi taşıyan her toplum için en büyük "sosyal sermaye"dir. Eğitimleri, ekonomik ve toplumsal koşulların gelişim şansını taahhüt eder. Çatışma çözümü açısından olumlu yönde sosyalleşmeleri toplumsal ihtilafların yönetilmesine yardımcı olabilir; sağlıkları ve iyi beslenmeleri yaşam sürelerinin uzamasını, sosyal masrafların azalmasını teşvik edebilir; daha kaliteli bir yaşama öncülük edebilir ve onların psikolojik esenliği daha sağlam ve kültürel olarak daha zengin bir toplum vaadine sahiptir. Çoğu ebeveyn çocuklarının kendilerinden daha iyi bir yaşam kalitesine sahip olmalarını ümit eder ve çoğunluğu bunu başarmak için çok çalışırlar. 1989'da kabul edilen Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) (www.unicef.org/crc/) çocukların, gelişimlerinin her aşamasında yaşamın onlara sağlayabileceğinin en iyisini hak eden başlı başına tam birer insan olduklarını bizlere hatırlatır.

Çoğu çocuk olumlu iletişime tepki gösterme ve potansiyelini tam olarak geliştirme yetisine sahiptir.

Öte yandan çocuklar ve gençler homojen bir grup değildir. Üçüncü binyılın başlangıcında çocuklar gündelik hayatlarında farklı sorunlarla yüz yüze geldikleri çok çeşitli toplumsal düzenlemeler içerisinde yetiştiriliyorlar. Gelecekleri için farklı hayalleri ve özlemleri var. Dünyada birçok çocuk, sevgi gösteren aileler tarafından korunabildikleri ya da okula gitme haklarını kullanabildikleri bir ortamda yaşamamaktadır. Diğerleriyse, oldukça zor gündelik hayatlarla olduğu kadar hayal edilemeyecek durumlar ve felaketlerle başa çıkmak zorunda kalmaktadırlar. Travma, ayrımcılık, acı, zulümler ve istismar tecrübe edip, yaşlarının üzerinde sorumluluklar yüklenmektedirler. Buna rağmen, çoğu çocuk olumlu iletişime tepki verme ve potansiyelini geliştirme yetisine sahiptir.

Çocukların İletişim Hakları

Bu kitapçık özellikle iletişimin dünya çapında çocukların yaşamlarını geliştirmede oynadığı rolle ilgilidir. İletişim çocukların, bilhassa en dezavantajlı ve hassas olanların hayatta kalmalarına, tekâmül etmelerine ve zenginleşmelerine nasıl yardımcı olabilir? Çocuklarla iletişim, kuşaklararası ve kültürel hatlar arasında nasıl köprü kurabilir ve sosyal kalkınma hedeflerine ulaşmaya yardımcı olabilir?

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde tanımlandığı gibi çocukların hakları çeşitli iletişim haklarını da içermektedir: İşitilme ve ciddiye alınma hakkı; özgür konuşma ve bilgiye erişim hakkı; mahremiyetin korunması hakkı; kültürel kimlik geliştirme ve kültürel değerleri ve inançlarıyla onur duyma haklarıdır. Kız ve erkek çocukları, mahrumiyet çeken yoksul kaynaklı toplumlarda ya da ezici bir biçimde ticarileşmiş, kâr-güdümlü toplumlarda yaşıyor olsunlar ya da olmasınlar, kız ve erkek çocuklarının seslerinin işitilmesine ve ciddiye alınmalarına ihtiyaç vardır. İhtiyaç ve kanaatlerini ifade etme ve önemli bilgiye erişim olanakları yaygınlaştırılmalıdır. İletişim çabaları çocukların mahremiyet ve onurlarına saygı duymalı, özsaygı ve özgüvenlerini beslemelidir. Çocuklara "ses" olma yönünde gösterilen çabalar, yetişkin bakış açısını yansıtan sembolik bir girişimden öteye geçmeli, çocukların bütünsel gelişimlerini veya sorun çözme becerilerini desteklemelidir.

Dünyadaki çoğu çocuk gelişim uzmanı çocukları, tam olarak yetişkinliğe erişme sürecini tecrübe eden küçük insanlar olarak değil, başlı başına tam birer insan olarak düşünmemizi önermektedirler. Çocukların gelişimlerinin her aşamasında, özgül ihtiyaç ve becerileri olduğu kadar, saygı ve empatiyle dinlenilmesi gereken kişisel sesleri olduğunu da kabul etmeliyiz.

Örneğin çocuk-dostu televizyon veya radyo programları, kitaplar, posterler veya diğer medya biçimleri üretmek için çocukları bunlarda görünür kılmak yeterli değildir. Mesajlar, belirli çocuk izleyici ve dinleyicilerin ihtiyaçlarını, bakış açılarını ve görüşlerini içermeli ve onların etkili ve yardımcı olacak şekilde bağlantı kurabilecekleri biçimde oluşturulmalıdır. Çocuklar ve medya üzerine yapılan araştırmalardan elde edilen bilgiler göstermektedir ki çocuklar etkin medya kullanıcılarıdırlar. Medya içeriğine tepki gösterirler, onun üzerine düşünürler, hissederler ve kendi dünyalarına göre anlamlar üretirler. Çocuklar, edindikleri tecrübeleri de etkileyen muhtelif kişisel, sosyal ve kültürel şartlarda televizyon izler ve hikâyeleri dinlerler. Çocukların medyadan edindikleri, bizlerin yetişkinler olarak medyaya duyduğumuz ihtiyaç ve medyadan edindiklerimizle, örneğin televizyon programları, magazin yazıları, asla bir tutulmamalıdır.

Çocuklarla İletişim: Bölüm Bir - Neden Çocuklar, Neden İletişim?

Çocukların Çeşitli Medya Ortamları

Çocuklar farklı medya biçimlerine, kitaplar ve dergiler, radyo, televizyon, bilgisayarlar, internet, müzik-çalarlar ve cep telefonları, erişimde de farklılık göstermektedirler. Savaştan veya afetten etkilenmiş bazı bölgelerde çocuklar, herhangi bir medya türüne erişim imkânı bulamayabilirler. Özellikle günümüz dünyasını şekillendiren dijital eşitsizlikler, bizleri geniş bir yelpazeyi oluşturan sorunlarla karşı karşıya getirmektedir. Bazı çocuklar medya açısından zengin bir ortamda yaşamakta ve "ekran kültürüne" dönüşmüş medya yaşamlarında hâkimiyet kurmaktadır. Diğerleriyse, günümüz dünyasını şekillendiren iletişim teknolojilerinin en temel biçimlerinden bile mahrumdurlar.

Buna ek olarak, dünya çapında çocuklara internet ve cep telefonu gibi iletişim teknolojilerini deneysel olarak tanıtan birkaç pilot proje yürütülmektedir. Öte yandan, teknolojik ve kültürel küreselleşme süreçleri hızlanmakta ve ücra yerlerde dahi çeşitli medya biçimlerine erişim yaygınlaşmaktadır. Bununla birlikte sadece erişim çocukların yaşamında olumlu bir fark yaratmak için yeterli değildir. Mesele onların televizyon izleyebilmeleri veya onlara yararlı olabilecek bilgisayar oyunlarını oynayabilmeleri değil, maruz kaldıkları televizyon ve bilgisayar içeriğinin niteliğidir. Çocuklara gelişim ve kalkınma fırsatlarını sağlayacak olan, cep telefonlarına veya internete erişim değil, bunlardan edindikleri yararlar ve beslendikleri bağlantıların niteliğidir. Mesele sadece çocuklar için bir kukla gösterisi geliştirmek değil, bunu yaparken içerdiği mesajın gelişimleri açısından ve kültürel olarak uygun olmasını ve olumlu yönde bir değişim için katalizör olmasını garanti altına almaktır.

Her ne kadar daha fazla çocuğa ulaşmakta gelişmiş teknolojilerin daha avantajlı olduğu belirtilse de elektriğin olmadığı bazı yerlerde, örneğin kentlerdeki gecekondu mahalleleri ve uzak kırsal bölgelerde, belirli nüfuslara ulaşmak için düşük teknolojiler daha etkili olabilir. Dezavantajlı yerlere ve erişimi olmayan çocuklara içeriği etkili bir biçimde ulaştırmak için yaratıcı çözümler geliştirilmelidir. Görsel veya işitsel içerik dağıtımı için bir dizi basit yöntem kullanılabilir: mobil kamyonetler, çekçekler ve bioskop gibi elle kontrol edilen elektrik gerektirmeyen aletler.

Çocuklarla iletişim bağlamında çözüm gerektiren temel meseleler şunlardır: Medyayı çocukların esenliği ve sağlıklı gelişimleri için akıllıca ve sorumlu bir biçimde kullanarak, çocuklara nasıl ulaşabilir ve onların yaşamlarını zenginleştirebiliriz? Çocukların özellikle savunmasız ve dezavantajlı olanların, psikolojik sağlamlıklarını oluşturmada, hayatta kalmalarına ve büyümelerine yardımcı olmada ve daha iyi bir yaşam için yönlendirilmelerinde bir fark yaratabilmek için farklı iletişim araçlarını nasıl kullanabiliriz?

İkinci Bölüm

Çocuklar ve Medya Hakkında Bildiklerimiz

İletişim araçları, doğası gereği iyi veya kötü değildir: Onlar, çok yönlü amaçlarla kullanılabilecek teknolojilerdir.

Medyanın çocukların yaşamlarındaki rolü üzerine yapılan akademik çalışmaların büyük bir kısmı medyanın günümüzde, davranışları, tutumları ve dünya görüşlerini şekillendirmesi nedeniyle en merkezi sosyalleştirici etken olduğunu ortaya koymaktadır (1). İletişim araçları, dünyanın her yerinde bütün kültürler ve yaş grupları için, bilgi ve eğlence kaynağı olarak hizmet etmeleri nedeniyle günümüzün ana hikâye anlatıcılarıdırlar. Hem akademisyenler hem de kamu medyaya ikili yaklaşmaktadır. Bir açıdan, onları olumlu olarak düşünürüz. Çocukların yaşamlarını zenginleştirmesi, sağlıksız davranışları değiştirmesi, hayal gücü ve yaratıcılığı uyarması, eğitimi ve bilgiyi yaygınlaştırması, sosyal içerme ve hoşgörüyü teşvik etmesi, toplumsal farkları azaltması, kalkınmayı ve sivil toplumu harekete geçirmesi gibi meselelerde medyaya dair büyük umut ve beklentilerimiz vardır. Diğer bir açıdansa, medyanın hisleri uyuşturma, hayal gücünü veya özgür oyunu sınırlandırma, başkalarının acılarına karşı duyarsızlaştırma, yıkıcı davranışları teşvik etme, basmakalıp davranış ve düşünce kalıplarının içselleştirilmesine aracılık etme, ahlaki değerlerin bozulmasına öncülük etme, yerel kültürleri baskılama ve toplumsal yabancılaşmaya katkı yapma kabiliyeti nedeniyle büyük bir kaygı vardır.

Medya Hem Olumlu Hem de Olumsuz Etkilere Sahiptir

Doğrusu, medyanın çocukların yaşamındaki rolüne dair bugüne kadar edindiğimiz bilgi birikimi, üretilen içeriğe, tüketilen bağlama, elde edilen yarara ve söz konusu içeriği tüketen çocukların bireysel özelliklerine bağlı olarak medyanın hem olumlu hem de olumsuz etkilerinin olabileceğini önermektedir. Medya, doğası gereği iyi ya da kötü değildir, çoklu yönde kullanılabilecek teknolojilerdir. Dünyanın farklı yerlerinde yürütülmüş çalışmalar, çocuklar için üretilmiş iyi-nitelikli medya ürünlerinin, televizyon ve radyo programları, internet siteleri, cep telefonu bilgilendirme hizmetleri, kukla gösterileri gibi, kalkınma hedeflerinin birçoğunu destekleyebileceğini ortaya koymaktadır (2). Örneğin, televizyonla eğitimin okul öncesi çocukları arasında, erken okuma-yazmayı ve belirli müfredatın etkili öğretilmesini teşvik ederek, okula hazırlanmayı desteklediği kanıtlanmıştır. Bu yaklaşım, sosyal kalkınma ve değişimi desteklemek

için sistemli bir biçimde iletişim stratejileri ve süreçlerini uygulayan kalkınma iletişimi alanıyla fazlasıyla bağlıdır.

UNICEF, önemli projeleriyle yaratıcı malzeme geliştirmeyi tecrübe etmektedir. Bu projelere örnek olarak şunlar verilebilir: Toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmek için başlatılan Güney Asya Meena İletişim Girişimi ve Afrika İletişim Girişimi, Meksika ve Kosova'da Susam Sokağı'nın yerel uyarlanmalarının ortak-üretiminin ve Kırgızistan'da Sihir Yolculuğu (The Magic Journey) animasyonu gibi kültüre özel dizilerin desteklenmesi. Çocuklar için, özellikle değerli olan eğitimle eğlence ("eğitlence" olarak bilinmektedir.) arasında köprü kurarak yararlarını ve güçlüklerini birleştiren stratejilerdir. Böyle bir yaklaşımla, eğlenceye duyulan ilgi ve rağbet, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde iyi hali teşvik eden sosyal değişimin gerçekleşmesinde kullanılabilir (3).

Bu tarz müdahalelerin etkililiğini değerlendirmek, büyük ölçüde projenin hedeflerine ve etkililiğin nasıl tanımladığına bağlı olması nedeniyle karmaşık bir iştir. Örneğin, bir proje insanların, bir mesele hakkında farklı düşünmelerine veya onunla ilgili mesajlara daha yatkın olmalarına ön ayak olabilir. Rol modeli olarak hizmet edebilir; farklı bir bakış açısı geliştirerek mevcut kuralları etkileyebilir veya bakış açısını belirleyen çerçeveyi değiştirebilir.

Genç çocuklara, özellikle onların sağlıklı gelişimlerini artırmak amacıyla okumalarını teşvik eden birkaç değerli girişim bulunmaktadır. Çocuklara sağlıklı yaşam biçimlerini tasvir veya teşvik eden kitaplar okumak, çocuklarla onların bakımlarından sorumlu olanlar arasındaki iletişimi güçlendirir; dil gelişimlerini ve okula hazırlıklarını artırır ve daha büyük çocuklar ve yetişkinlerin okuma yazma becerilerini güçlendirir (4). Her şeye rağmen, çocukların esenliğini desteklemeye yardımcı olan çocuklarla iletişim hakkında daha iyi stratejilerle ilgili yeni düşüncelere her zaman ihtiyaç vardır.

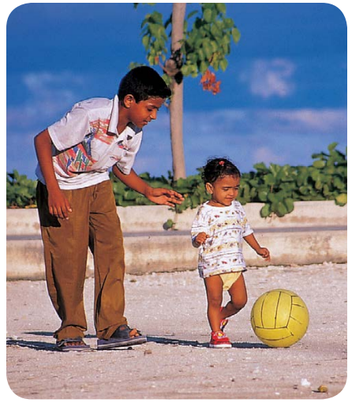

Medyanın çocuklar ve genç insanlar üzerindeki olumsuz etkilerine dair artan kanıtlar olsa da, yeni iletişim alanları aracılığıyla bir miktar başarı elde edilebilir. Örneğin, dünya çapında medya içeriğinde yaygın olan, televizyonda, filmlerde ve video oyunlarında yer alan günlük şiddetin çocukları -davranışsal (artan saldırgan davranışlar), zihinsel olarak (yaşadığımız dünyaya dair artan korku ve endişe) ve sosyal olarak (başkalarının acılarına karşı duyarsızlaşma ve insanlar arası çatışma çözümünde şiddetin öncelikli yöntem olarak meşrulaşması)- çoklu düzeyde etkilediği ortaya konmuştur. Şiddetin iyi bir amaca hizmet adına, eğitimle ilgili veya manevi bir noktaya vurgu yapmak, sosyal çatışmaları veya hakları ellerinden alınan çocukların durumunu temsilen, tasvir edilmesi dahi izleyiciler üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabiliyor. Medyanın içerdiği şiddet, kişiliklerine, toplumsal cinsiyetlerine, evlerinin ve sosyal çevrelerinin doğasına ve yaşam tecrübelerine bağlı olarak çocukları farklı biçimde etkileyebilir. Genel olarak, çocukların esenliğine ve sağlıklı gelişimlerine neden olmayacak asosyal süreçlerle ilişkilidir (5).

Medyanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerine dair ikinci ve fazlasıyla araştırma yapılmış alan medya içeriğindeki insan klişelerinin kısa ve uzun dönem etkileridir. Erkek çocukların çoğunlukla şiddetli ve şehvetli, rasyonel liderler, öncelikli sorun çözücüler ve fiziksel olarak daha etkin ve kızların çoğunlukla seksi, dış görünümleri ve aşkla meşgul, kibar, duygusal, itaatkâr ve edilgen olarak klişeleşmiş görüntüleri, erkeklerin ve kızların toplumsal cinsiyet kimliklerinin gelişimini, kendilerinden ve karşı cinsten beklentilerini, özgüvenlerini, beden imgelerini ve ilk cinsel tecrübelerini etkilemektedir (6). Çeşitli ırk, etnisite, sınıf, din, engellilik, coğrafi konum, yaş gibi adil temsillerin yokluğu, çocuklar ve gençler arasında kendilerini ve diğerlerini algılama biçimlerini etkileyen sınırlı ve ayrımcı bir dünya görüşünün beslenmesiyle ilişkilidir (7).

Medya ürünlerinde sosyal içerme merkezî bir sorundur. Medya, toplumlarda kimin ve neyin değer olduğunu yansıttığından, çocuklar ve yetişkinler şu soruları sorabilirler: Kendim düzenli olarak temsil ediliyor muyum? Eğer edilmiyorsam, bu durum bana ne söylüyor? Eğer kendimin medyada temsil edildiğini görüyorsam, özellikle kız çocuğuysam, dezavantajlı, engelli veya azınlık bir grubun veya çok hassas koşullarda yaşayan biriysem nasıl tasvir ediliyorum? Zorlu koşullarda yaşayan çoğu çocuk ya hiçbir zaman ya da nadiren kendilerinin medyada temsil edildiklerini görürler. Bu olduğundaysa, çoğu zaman "gelişmiş birinci dünya" tarafından kurtarılmaya muhtaç güçsüz kurbanlar olarak betimlenirler.

Medyanın Fark Yaratma Potansiyeli

Bu örnekler bize olumlu ve olumsuz olarak medyanın çocukların yaşamlarındaki bütün gelişim alanlarında fark yaratabilme potansiyelini göstermektedir. Bu alanlar şunlardır: davranışsal olarak, paylaşmayı veya saldırganlığı taklit etme; sosyal olarak, arkadaş edinme veya sınıf ya da internet arkadaşlarına kaba davranma; bilişsel olarak, okula hazırlık becerilerini öğrenme veya kısa süreli dikkat geliştirme ve fiziksel olarak, dengeli beslenmeyi öğrenme veya kötü yeme alışkanlığı geliştirmek. Açıkçası, medyanın etkileri basitçe iyi veya kötü olarak tanımlanamaz. Bu karmaşık bir meseledir ve çoklu yorumlara açık, farklı kültürel değerlere ve dünya görüşlerine bağlı birçok gri alanla iç içe geçmiştir. Örneğin, yabancılarla internette yazışmak tehlikeli midir, yoksa ufkumuzu mu genişletmektedir? Medya aracılığıyla ergenlere cinsel eğitim vermek hayat kurtarıcı bir etkinlik midir, yoksa manevi olarak uygunsuz mudur? Amerikan yapımı bir televizyon dizisini izlemek kültürel deneyimleri genişletir mi yoksa diğer kültürel kimliklere zarar mı verir? Travma veya ölüm gibi konulara yer vermek çocukların bu tarz zor tecrübelerle başa çıkmalarını kolaylaştırır mı yoksa onları daha da travmatize ederek, korkularını artırıp yetişkinlere karşı daha şüpheci olmalarını mı sağlar? Çocuk haklarına riayet edilmeyen durumları belgeleyen yapımlar çocukların yaşamlarının gelişmesine mi yardımcı olur yoksa aynı yaş grubuna veya dünyanın geneline ailelerde, topluluklarda ve toplumlarda tecrübe edilen en iyi hallerden ziyade en kötü hallerin bir temsilini mi sunar?

Bu ve benzeri sorulara kesin bir cevap bulmak mümkün değildir. Çoğunlukla değer temelli ele alınması gereken bu soruların cevabı birçok kişisel ve sosyal değişkene bağlı olup, hedef gruptaki çocuklar ve o çocukların koşulları dikkate alınarak analiz edilmelidir. Her şeyden öte, bu süreçleri daha iyi anlamak ve dünya genelinde çocukların yaşamlarını iyileştirmek amacıyla düşük kaynaklı toplumlarda ve hayati tehlike altında yaşayan çocukların yaşamlarına medyanın yapabileceği olumlu ve olumsuz etkileri ortaya çıkaracak daha fazla araştırma yapılmasına ihtiyaç vardır (8).

Üçüncü Bölüm

Çocuk Gelişimi, İletişim İhtiyaç ve Becerileri

Çocukların içinde büyüdüğü ve geliştiği bağlam, hem ev ortamları hem de parçası oldukları toplum ve kültür artık daha fazla dikkate alınmaktadır.

Medyanın çocuklar üzerindeki etkilerini tartışırken, yaşlarını ve gelişim dönemlerini göz önünde bulundurmak önemlidir. Çocukların bilişsel, duygusal, fiziksel ve sosyal becerileri yaşları büyüdükçe değişmektedir. Büyüyüp olgunlaştıkça ihtiyaçları, becerileri, ilgileri ve mücadele alanları değişmektedir (9). Çocuğun gelişiminin medyadan faydalanma yolu üzerinde doğrudan etkileri vardır. Örneğin, çocuklar büyüdükçe, dikkat süreleri de uzamaktadır. Yürümeye yeni başlayan çocuklar bir hikâyeyi en fazla birkaç dakika dinleyebilirken, okul öncesi çağındaki bir çocuk daha dikkatli olabilir ve daha büyük bir çocuk daha uzun süre dikkatini koruyabilir. Benzer bir şekilde, daha genç çocuklar çok yalın bir dili ve somut görüntüleri idrak edebilirken, daha büyük çocuklar daha karmaşık dilsel ve görsel ifadeleri analiz edebilirler.

İnsan gelişimine dair ileri sürülen çeşitli psikolojik teoriler, “evre” kavramı üzerine temellendirilmişlerdir. Evre teorilerinin anahtarı evreleri, belirli davranışsal ve bilişsel özelliklerle tanımlanmış özgül gelişim dönemleri olarak anlamaktır. Çocuk gelişimi ve psikolojisi araştırmalarına göre, her ne kadar genetik ve çevresel unsurlar bir evreden diğer evreye geçiş hızını yavaşlatıp hızlandırsa da, bütün bireyler sabit bir kronolojik sıralamada aynı evrelerden geçerler. Evreler hem hiyerarşik hem de bütünleştirici olarak algılanır. Bu, daha gelişmiş olan evrelerin öncekilere dayandığı ve tekâmülün çeşitli becerilerin yeniden örgütlenmesiyle sonuçlandığı anlamına gelmektedir. Buna ek olarak bu evreler evrensel olarak algılanır. Her ne kadar çocuklar birbirinden çok farklı kültürlerde ve çevrelerde yetişseler ve genetik haritalara sahip olsalar da genellikle hepsi aynı evreleri aynı sıralamada geçerler.

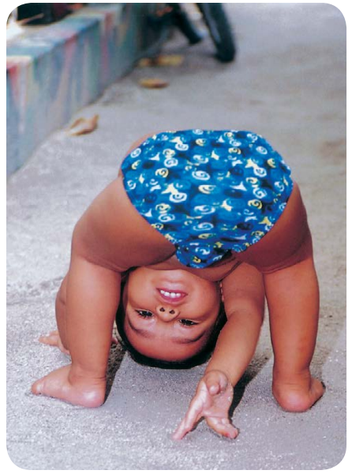
Bilişsel, fiziksel, duygusal, sosyal ve manevî çocuk gelişimine dikkati çeken çeşitli evre teorileri vardır. Çocuk gelişimi üzerine yapılmış yeni araştırmalara dayanan daha fazla güncel teori çocukların eskiden düşünüldüğünün aksine daha iyi yetenekleri ve anlayışları olduğunu göstermektedir. Yeni araştırmalar evre kavramına meydan okumakta ve gelişim farklılıklarını açıklamanın yeni yollarını önermektedir.

Daha açık ortaya koymak gerekirse, diğer çocuklara ve yetişkinlere kıyasla bir çocuğun eksikliği yerine çocukların çevreleriyle olan

farklı etkileşim biçimlerine ve bunların zamanla nasıl değiştiğine odaklanmaktadır.

Çocukların içinde büyüdüğü ve geliştiği bağlam, hem ev ortamları hem de bir parçası oldukları toplum ve kültür artık daha fazla dikkate alınmaktadır. Bu yaklaşımlar, önceden bildiğimizden daha fazla, çocuk gelişiminin çevresel ve kültürel faktörlerden daha çok etkilenebileceğini savunarak, evre teorilerinin temel bazı önermelerini tekrar gözden geçirmektedirler (10). Örneğin, bazıları ilk yıllardan itibaren diğer yaşam alanlarına olduğu kadar çocukların sosyal adaleti de içerir şekilde gelişen ruhsal gelişimlerine ilgi gösterilmesi gerektiğini savunmaktadırlar. Hayatta kalma, büyüme ve gelişme iç içe geçmiştir. Her biri bir diğerine bağlıdır ve iletişimin olabildiğince bütünsel ve birleşik olmasını gerektirir.

Son olarak, sinirbilimi ve beyin araştırmaları alanında bizlere, çevresel faktörlerin beynin yapısını ve yeni doğan bir bebeğin bütünsel gelişimini nasıl etkilediğinden ve bununla ilintili olarak ergenlikte davranışların ve mesajların kavranmasını nasıl etkileyebileceğine dair yeni bilgiler sunan büyük gelişmeler olmaktadır.

Temel Yaş Grupları: İlk Yıllar, Orta Yıllar, Erken Ergenlik Yılları

Üç ana yaş grubu üzerine odaklanacağız; ancak belirtmeliyiz ki, bunlar sabit değildir. Birinden diğerine geçiş, değişken ve bireyseldir ve her biri kendi içinde yüksek çeşitlilik barındırır:

- Doğumdan altı yaşa kadar olan ilk yıllar (Altı ile yedi yaş toplumların çoğunda resmi eğitime başlama yaşını temsil etmektedir.)
- Yedi ile on bir yaş arası orta yıllar (On bir ile on iki yaşlar toplumların çoğunda ortalama olarak çocukluktan çıkışı ve ergenliğin başlangıcını temsil etmektedir.)
- 12 ile 14 yaş arasıysa erken ergenlik yıllarıdır.

Her ne kadar bazı erken çocukluk gelişimi uzmanları sekiz yaşına kadar olan çocukları ilk yıllara dâhil etseler de, gelişmekte olan çoğu ülkede resmi eğitime başlama yaşının altı olmasından ötürü bu kaynak kitap ilk yılları doğumdan altı yaşa kadar olan dönemle sınırlandırmıştır. Bu durum çocuklar ve medya alanındaki literatürle uyumludur ve en önemlisi, farklı yaş gruplarındaki çocuklar için nitelikli iletişim rehberleri üretmek açısından en elverişlisidir. Geç gençlik dönemi, çoğunluğu yetişkinlere benzer sorumluluklara ve yaşam biçimlerine sahip oldukları için tartışma dışı bırakıldı. Onların çok çeşitli ihtiyaçlarını giderecek medya ürünlerinin üretimi, bu kaynağın kapsamını aşan, ayrı ve detaylı bir araştırmayı gerektirmektedir.

Son olarak, "doğa" ve "yetiştirme"nin iç içe girmiş olduğunu hatırlamamız gerekir. Bu faktörler çocukların içerisinde büyüdükleri çevreyi, erken dönem bakım sürelerinin uzunluğunu, bağımsızlıklarını,

keşif fırsatlarını, kendilerini ve etraflarındaki dünyayı öğrenmelerinin çeşitli yollarını ve devamında ortaya koyacakları eylemleri etkilemektedir.

Her bir yaş grubunun kendine has özelliklerini, bu özelliklerin gerektirdiği iletişim ihtiyaçlarını ve bunlardan elde edilen medyanın çocukların sağlıklı gelişimi ve esenliği için kullanılmasına yönelik çıkarımları inceleyelim.

İlk Yıllar (0 – 6 yaş arası)

UNICEF ve ortakları bugüne kadar okul çağı çocukları ve genç çocuklara yönelik iletişim geliştirme alanında birçok deneyime sahip olsa da bu gruptaki çocuklara yönelik iletişim çoğunlukla, bakımlarından sorumlu olanlara (aile üyeleri, erken çocukluk eğitimcileri, sağlık görevlileri vs.) yüklenilmiştir. Gelişimlerine uygun kitaplar, şarkılar ve diğer basit ve yaratıcı iletişim araçları onların bütünsel gelişimlerini destekleyebilir ve yetişkinlere çocuklarının ihtiyaçlarına duyarlı bir biçimde onları yetiştirmelerinde rol modeli olabilir. Genç çocukların (özellikle iki yaşın altındakiler) elektronik iletişim araçlarına maruz kalma sürelerinin miktarına dair birçok görüş bulunmaktadır. Öte yandan şefkatli ebeveynlerle evlatları arasındaki etkileşimin oldukça büyük olumlu potansiyeli ve uygun kitapların, şarkıların ve sözlü öykülerin genç çocuklara has ihtiyaçları karşılayacak şekilde kullanımı sorgulanmamaktadır.

İnsan gelişiminde bu erken yıllar hayati bir öneme sahiptir ve bu yıllara yapılan yatırım gelecekteki öğrenmenin temellerini atmaktadır. Okul öncesi yıllarda çocuğun okula hazırlanmasına yardımcı olan, aynı zamanda sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişimini teşvik eden yaşa-uygun nitelikli iletişim araçlarının olumlu potansiyelini destekleyen yeterli veri bulunmaktadır.

Ana Gelişim Özellikleri

İlk Yıllar (0-6 yaş arası)

Bilişsel	Davranışsal/Fiziksel	Sosyal/Duygusal	İletişim İhtiyaçları
• İlk karşılaşmalar: şekiller, renkler, insanlar, hayvanlar, sesler, ritimler, yerler • Dil gelişimi • Toplumsal cinsiyet, ırk, engellilikteki farklılıklara dair farkındalık ve hassasiyet gelişimi ve sosyal tutumların ilk oluşumu • Gerçeklik ve hayali ayırt etme zorluğu ve nedenselliği anlamada zorlanma • Gerçekliğin somut yönlerine odaklanma (Görebildiklerim, duyabildiklerim ve dokunabildiklerim) • Televizyonun şifrelerini ve kurallarını anlamada zorlanma (Büyütme, tekrar oynatma, geriye dönme, düşünce baloncukları gibi) • Toplumsal cinsiyet ve diğer "farklılıklara" dair farkındalığın gelişmesi	• Yaparak ve oynayarak öğrenme • Tekrar ve rutin aracılığıyla öğrenme • Motor becerilerin gelişimi – emeklemekten, yürümeye, koşmaya, çevreyi keşfetme ve kazalara-açık oluş • Bağımsızlığı ve öğrenmeyi artıran parmaklarla iyi motor becerileri geliştirme (Kesme, boyama, bağlama, yıkama gibi) • Duyguları kontrol ve ifade etmeyi öğrenme	• Yeni ve çoğunlukla korkutucu duyguları deneyimleme • Diğerlerine tam bir bağımlılıktan ayrılma ve özerklik gelişimi • Kendilerinin ve başkalarının duygularına dair farkındalığın evrimi • Başkalarının farklı düşünmesini ve hissetmesini anlamada büyüme • Başkalarıyla oynama, küçük çatışmaları çözme ve işbirliği yapma • Empati, sosyallik ve başkalarına yardım işaretleri gösterme	• Sevildiklerini ve ilgilenildiklerini bilme • Kendileri ve diğerleri hakkında olumlu duygular geliştirme • Sahip oldukları korkuların ve duyguların normal olduğunu bilme • Yeni öğrenimler ve tecrübeler hakkında iyi hissetme • İyileşmeyi öğrenerek ve yardım talep ederek psikolojik sağlamlık geliştirme

Çocuklarla İletişim: Bölüm Üç – Çocuk Gelişimi, İletişim İhtiyaç ve Becerileri

Ana Gelişim Özellikleri

İlk Yıllar (0-6 yaş arası)

Medyaya Yönelik Çıkarımlar

- Sevecen bir ses tonu ve yalın bir dil kullanın
- Araştırma ruhuna ve öğrenme arzusuna örnek oluşturun
- Güvenli keşfetme, merak ve yeni bulunan becerilere güvenmeye örnek oluşturun
- Çocuğun artan dikkat süresine uyum gösterin
- Oynayarak öğretin ve oynayarak öğrenmeyi betimleyin
- Sıklıkla tekrarlama, ritim ve şarkı kullanın
- Değişken, ancak çok hızlı olmayacak şekilde ilerleyin
- Gündelik deneyimleri, başka çocukların, ailelerin, hayvanların öykülerini ve sıradan günlük etkinlik ve rutinleri kullanın
- Rol yapmaya, hayal gücüne dayalı ve açık uçlu oyunları kullanın
- Günlük sağlıklı öz bakım becerilerini sunun ve güçlendirin
- Çocuklara kendilerine benzeyenleri ve farklı olanları, birlikte eşit taraflar olarak oyun oynamayı ve çalışmayı gösterin
- Şefkatli ve ilgili ebeveynler ve güvenli ilişkiler gösterin
- Şarkı söyleme, el çırpma, dans etme, hareket etme gibi eylemleri teşvik edin
- "Soru ve cevap" etkileşimini içerin ve konuşmayı teşvik edin
- Kademeli ve klişe olmayan toplumsal cinsiyet dilini ve hem çocukların hem de yetişkinlerin tasvirlerini gösterin
- Şefkatli yetişkinlerin yardımıyla, çok geniş bir yelpazede duygularını ifade eden, korkularına hâkim olabilen ve zor durumlarla doğru yöntemlerle başa çıkabilen çocukların anlaşılır örneklerini gösterin
- Adaletli olan, kendinin ve diğerlerinin hakları için mücadele edebilen kendine güvenen ve psikolojik olarak dayanıklı çocukların örneklerine yer verin
- Çocuklara basit seçimler yapmayı ve yaratıcı fikirleri ifade etmeyi gösterin

Orta Yıllar (7-10 yaş arası)

Bu yaş aralığında çocuklar, kendilerini çevreleyen dünyayı keşfetme yetisine sahiptir; bağımsızlıkları ve farklılıkları giderek gelişmektedir. Daha gelişmiş bir dil kullanırlar; büyük miktarda yeni bilgi öğrenirler; okuma-yazmayı, okul çalışmalarını; dünya ve diğer insanlar hakkında bilgiyi de içeren birçok yeni beceri elde ederler. Merkezinde kendilerinin olduğu yaşama dair ben-merkezci bir bakış açısından giderek koparlar ve kendilerini başkalarının yerine koymayı öğrenirler. Meraklı olurlar; sosyal beceriler ve arkadaşlıklar geliştirirler; toplumsal cinsiyet, ırk, kaba kuvvet kullanımı ve mağdur edilme gibi birçok dışlanma eylemine karşı daha eğilimli ve açık olurlar. Çevrelerini daha bağımsız olarak keşfederler ve kazalara eğilimli olurlar. Davranışlarının sorumluluğunu daha fazla almaya başlarlar, giderek zevki ertelemeyi öğrenirler ve özgüveni ve bağımsızlığı geliştiren görevleri öğrenirler.

Bu yıllarda çocukların, evde, okulda, yaşadıkları toplulukta ve medyada görüp işittikleri, davranışlarını, tutumlarını ve dünya görüşlerini etkiler. Bu dönemin sonuna doğru bazı çocuklar, bilhassa kızlar, ergenliğe adım atmış olur ve önemli fiziksel ve duygusal değişimlerle uğraşırlar.

Ana Gelişim Özellikleri

Orta Yıllar (7-10 yaş arası)

Bilişsel	Davranışsal/Fiziksel	Sosyal/Duygusal	İletişim İhtiyaçları
• Hayal ve gerçeği daha iyi ayırt etme • Karakterlerin içsel motivasyonlarını anlama • Nedenselliği anlama (neden-sonuç ilişkisi) • Daha gelişmiş dil kullanma • Problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerinde gelişme • Televizyon ve diğer iletişim araçlarına ait şifreleri ve kuralları (kamera çekimleri ve kurgu kullanımı gibi) anlama yetisinde gelişme	• Kişisel temizlik, beslenme, eşyasına sahip çıkma gibi günlük ihtiyaçların giderilmesinde giderek daha da bağımsız olma • Etkileşim ve oyunların kurallarını takip etmeyi öğrenme • Drama ve diğer oyunlarda yer almaya daha fazla ilgili olma • Bedenin şekli ve görüntüsüyle daha fazla ilgili olma • Kendi eylemlerinin daha fazla sorumluluğunu alma	• Arkadaşlarının yaşamlarında daha merkezi bir rol almaları • Destekleyici ebeveynlere ve olumlu rol modellerine olan ihtiyacın devam etmesi • Aynı cinsten olan arkadaşları tercih etme • Doğru ve yanlış hakkında öğrenme ve manevi seçimler yapabilme • Dışlayıcı ve klişe davranışlar geliştirme	• Kendilerine, diğerlerine ve dünyaya dair olumlu duygular beslemek • Kendi fikirlerini, becerilerini ve yeteneklerini keşfetmek ve test etmek • Potansiyellerini olumlu yerlerde kullanmalarına rehberlik etmek • Duygularına ve kaygılarına saygı duymak

Medyaya Yönelik Çıkarımlar

- Daha dramatik ve uzun hikâyeler gösterin
- Çocuk-merkezli hikâyelere ve karakterlere yer verin
- Öğrenme ve okul başarısını yeni, ilginç beceri ve yetenekler geliştirmek için bir fırsat olarak betimleyin
- Görsel ve işitsel espriler ve bilişsel olarak sınama gibi (örneğin zekâ oyunları) stratejiler kullanın
- Etkileşimli problem çözme ve eleştirel düşünmeye yer verin
- Nezaket, çatışma çözümü ve diğerleriyle ilgilenme gibi sosyal eylemleri örnekleyin
- Yüksek manevi değerleri olan, güçlü ve olumlu yetişkin ve çocuk rol modelleri gösterin
- Diğer çocukların sosyal adalet veya ölüm, öfke, istismar, engellilik gibi zor meselelerle yaratıcı ve sağlıklı yöntemlerle başa çıkışlarını göstererek hassas konularla tanıştırın
- Arkadaşlık, sadakat ve “doğru olanı yapma” üzerine hikâyelere yer verin

Erken Ergenlik Yılları (11 – 14 yaş arası)

Çoğunluk tarafından ergenliğin genç insanların eşzamanlı olarak fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel değişimlerle başa çıkmaya çalıştıkları fırtınalı ve stresli bir dönem olduğuna inanılır. Bu yetişkinliğe geçiş döneminde ergenler sıklıkla ruh hallerinde dalgalanma, taşkınlık veya duygusal patlama yaşayabilirler. Çoğunlukla akılcı düşünce ve akılcı olmayan risk alma, yetişkin sorumluluğu ve çocuksu muziplik arasında gidip gelirler.

Yaşamın bu sürecinde beynin gelişimi üzerine yapılmış son araştırmalar, ergenliğin haz arama ve risk almayla tanımlanması sonucunu desteklemektedir. Buna ek olarak, erken ergenlik dönemindekilerin, yürütücü işlevleri yeni gelişmeye başlayıp planlama, öncelikleri belirleme, karar alma ve davranışlarının sonuçlarını değerlendirme gibi rasyonel becerileri göstermede zorlandıklarından karmaşık düzeyli düşünceyle bağlantıları yoktur. Buluğa erişmeye eşlik eden fiziksel ve hormonsal değişimlerle birlikte cinsel ve yakın ilişkilere artan ilgi toplumsal olarak mümkün olan durumlarda çift olmayı ve cinsel deneyimi beraberinde getirir.

Ergenler, bir parçası oldukları kültüre bağlı olarak, arkadaşlarına ailelerinden daha fazla itimat etme eğilimindedir. Bu durum onlara kimliklerini tanımlama ve bunu birtakım farklılaşma davranışlarıyla (özgün moda, müzik zevki, sosyal gruplara ve hareketlere katılım, internetteki sosyal ağın genişlemesi, kendi görsellerini ve metinlerini üretme) ifade etmelerinde yardımcı olmaktadır. Kimlik arayışı aynı zamanda geniş bir mesele yelpazesine dair düşünce ve duygularını keşfetmeye ve ifade etmeye hizmet eder. Sonuç olarak, yaşıt baskısı karar alma ve anti-sosyal, sağlıksız ve ergenleri riske atanlar da dâhil olmak üzere (saldırganlık, alkol ve madde bağımlılığı, güvensiz seks vb.) davranışsal örüntülerin oluşumunda merkezî role sahiptir.

Özerklik, bireysellik ve kendine güvenin desteklendiği batı toplumlarında, bu tip değişiklikler ergenler ve aileleri arasında çatışma kaynağı olabilir. Öte yandan, kolektif bir toplum görüşüne sahip ve uyum sağlamanın ergenler için kural olduğu geleneksel toplumların çoğunda bu tip değişikliklerin çatışma kaynağı olması düşük bir olasılıktır. Dünyanın bazı yerlerinde ergenler ailelerine destek olmak zorunda oldukları için daha az kendilerine zaman ayırabilirken, bazı yerlerde sosyalleşmek ve arkadaşlarıyla birlikte olmak için daha fazla zamana sahip olmaktadırlar.

Ergenliğin mahiyetinin çoğunlukla bir parçası olunan kültür tarafından inşa edildiğini ve yetişkinliğe erişmenin farklı toplumlarda farklı biçimler aldığını görüyoruz. Gelişimin farklı aşamalarında çocuk ve ergen olmaya dair anlam inşasında farklılıklar önemli bir rol oynar ve bu da iletişimin kültüre özgü olmasını gerektirir. Tüm kültürlerde kesin olarak ortak olan durum şudur ki, ergenler gelişimlerinin bu aşamasında da sevgi dolu ve anlayışlı yetişkinlerin rehberliğine, olumlu rol modeli olmalarına, sınır ve beklentilerin kesin olarak belirlenmesine ve onlara en iyisini seçmek için yol gösterilmesine ihtiyaç duymaya devam ederler.

Çocuklarla İletişim: Bölüm Üç – Çocuk Gelişimi, İletişim İhtiyaç ve Becerileri

Ana Gelişim Özellikleri

Erken Ergenlik Yılları (11 – 14 yaş arası)

Bilişsel	Davranışsal/Fiziksel	Sosyal/Duygusal	İletişim İhtiyaçları
• Yetişkin gibi soyut ve mantıksal düşünceye ehliyetli olma • Gelecek planlarına dair seçeneklerle ilgilenme ve araştırma • Okur-yazarlık düzeyleri bulundukları yaşla tutarlı olmayabilir	• Yetişkin otoritesinden bağımsız olmanın ve kaçısın artması (kültüre bağlı olarak) • Fiziksel sorunları yönetmeyi öğrenmeyle ilgili olma • Riskli olanlar dâhil olmak üzere yeni davranışlar deneyimleme • Toplumsal cinsiyet, ırk, din, sınıf gibi yönlerle ilgili olarak kimlik davranışları deneyimleme	• Çoğunlukla yaşıt kültüründen etkilenme • Manevi ikilemlere yönelik güçlü inanç ve ilkelere sahip olma • Otoritelere karşı asi davranışlar sergileme • Romantik ve cinsel ilişkiler geliştirme (kültüre bağlı olarak)	• Yetişkin yaşamıyla ilgili olarak, onları riske atacak davranışlar ve sorumlu cinsel davranışları da içerir şekilde, bilgilendirmek ve rehberlik etmek • Yüksek manevi değerlere sahip güçlü ve olumlu rol modellerine yer vermek • Kanaatlerini ve fikirlerini kabul ederek saygı duymak • Yanlışlarından öğrenmelerine ve kendilerine yönelik yıkıcı davranışlarını düzeltmelerine izin vermek

Medyaya Yönelik Çıkarımlar

- Olumlu yaşıt grubu davranışlarına ve psikolojik sağlamlığa sahip olumlu ergenleri gösterin
- Farklı dünya görüşlerini, kanaatleri ve bakış açılarını gösterin
- Gelişen bağımsızlığı gösterirken, olumlu ebeveyn – çocuk / eğitici yetişkin – çocuk ilişkilerini de tasvir etmeye devam edin
- Özellikle kızlar, dezavantajlı gruplardan, etnik azınlıklardan ve engelli çocuklar için özsaygısı yüksek karakterleri tasvir edin
- Ergenlerde ve yetişkinlerde toplumsal cinsiyet hususunda ilerici rolleri tasvir edin
- İçinde bulundukları yaş grubuna özel meselelerden konuşun (madde bağımlılığı, korunmasız seks, şiddet, romantik ilişkiler, kabadayılık, ayrımcılık, arkadaşlık vb.)
- Öğretici değil saygılı bir biçimde konuşun, konuşarak bastırmaya çalışmayın
- Okuryazarlık düzeyi düşük, ancak meraklı yüksek karakterleri gösterin
- Yaratıcı fikirleri, zorlukları ve çözümleri içeren zorlu öyküleri gösterin
- Sıklıkla mizah ve yaratıcılık kullanın

Dördüncü Bölüm

Çocuklarla İletişim İçin İlkeler ve Öneriler

Nitelikli iletişim mevcut gelişim programlarını ve önceliklerini belirli ihtiyaç veya yetkinlikleri ele almayı destekleyebilir.

Önceki bölümden anlaşılabileceği üzere, çocuklarla iletişimde yaşa göre farklılaşan becerileri ve ihtiyaçları dikkate almak gerekmektedir; çocuklarla iletişim çocuk-merkezli ve yaşa-uygun olmalıdır. Nitelikli iletişim mevcut gelişim programlarını ve önceliklerini belirli ihtiyaç veya yetkinlikleri ele almayı destekleyebilir: Çocuklara ellerini gerekli zamanlarda doğru bir biçimde yıkamayı öğrenmelerinde yardımcı olma, herkese saygılı bir biçimde davranmanın önemi, sömürü veya istismarı önleme, okula hazırlanma, HIV/AIDS'le yaşarken sağlıklı kalma veya acil bir durum için hazırlanma.

Çocuklarla iletişim kurarken tüm bu meseleleri sunmanın daha iyi veya güvenceli bir yolu var mıdır? Bu hususta neyin işe yarayıp neyin yaramadığına dair ne biliyoruz? Örneğin, çocuklarla ve yetişkinlerle iletişimde "korkuyu" kullanmanın geçerliliği üzerine tartışılmaktadır. Araştırmalar göstermektedir ki korku uyandıran mesajlar etkisiz olabilir ve eğer çok fazla kullanılıp korku uyandıran duruma yönelik kabul edilir çözümler önerilmezse olumsuz davranışları uyarmada bumerang etkisine sahip olabilir (11).

Etkili iletişim yapımlarına iyi örnekler nelerdir? Neden işe yaramışlardır? Temsil edilenlerin kişisel bakış açılarını doğru bir biçimde yansıtarak gerçek yaşam koşullarını tasvir etmişler ve kültürel olarak aslına uygun olma hissini iletmişler midir? Yapımlarımızın, özellikle dezavantajlı çocuklar açısından, olabildiğince etkili olmalarını sağlamaya yardımcı olabilecek ilkeler ve öneriler nelerdir? Bunları müteakiben, çocuklarla iletişimin etkili bir biçimde yapılabilmesi için UNICEF, tüm dünyada bulunan diğer kuruluşlar ve yapımcılar tarafından son yıllarda geliştirilmiş olan yüzlerce proje ve yapımın kapsamlı bir biçimde yeniden gözden geçirilmesiyle ortaya çıkarılacak birleşik ilkeler, rehberler ve iyi uygulama örnekleri nelerdir?

Mütevazı ancak açık kalkınma hedefleri olan düşük-bütçeli yapımlar, bu tarz girişimlerin kaynakların sınırlı olduğu durumlarda bile mümkün olduğunu göstermek için seçilmiştir. Hedef çocuk izleyicinin özel ihtiyaçlarını, hem açık hem de kapalı mesajlarla, özgül bir biçimde gideren iletişim girişimlerine yer verilmiştir. Bu kaynak kitap zor

durumda olan çocukların duygusal ve sosyal ihtiyaçlarının önemini belirtmektedir. Kendilerini sevilmiş, güvende hissetmeyen, kendine güveni olmayan veya sağlıklı başa çıkma becerileri olmayan çocuklar, hayatta kalmak, bilişsel ve fiziksel olarak gelişmekte büyük zorluk yaşayacaklardır. Kendilerinin değerli bir biçimde yansıtıldığını gören, eleştirel düşünmesi desteklenen ve beslenen çocuklar sağlıklı seçimler yapmak ve toplumla etkin bir biçimde birleşmek için daha iyi hazırlanmış olacaklardır. İnanıyoruz ki çocukların maruz bırakıldıkları her şey onların öğrenmelerini ve büyümelerini destekleme potansiyeline sahiptir.

Değer-temelli çocuklarla iletişim ilkelerini takip etmek, çocukların iletişim ilkeleriyle hem iç içedir hem de onları destekleyen önerilerdir. Önerilerin amacı büyütmek, ilham vermek, istek uyandırmak, eğitmek ve şifa olmaktır.

Ayrıca bu önerilerden, birçok öncelik alanında ve her türlü programda uygulamada nasıl yararlanılacağına dair birkaç fikre de yer verilmiştir. Her bir öneri olumlu bir örnekle desteklenmektedir. Farklı kültürel bağlamlara uygulanabilir ve uyumlanabilir olan örnekler, coğrafya, yaş, toplumsal cinsiyet ve medya çeşitliliği de içermektedir.

Çocuklara yönelik iletişim geliştirmede karşılaşılan yaygın güçlüklerin bir listesi, tüm bu öğrenilenlerin ve gösterilenlerin bir hatırlatıcısı olarak beşinci bölümde yer almaktadır. Altıncı bölümde, ilkeleri ve önerileri destekleyici ilave olumlu örneklere yer verilmiştir

1. İlke ÇOCUKLARA YÖNELİK İLETİŞİM YAŞA UYGUN VE ÇOCUK DOSTU OLMALIDIR

Çocuklar, açık ve ilgi çekici çocuk-merkezli (yetişkin merkezli değil) iletişime ihtiyaç duyarlar ve bu haklarıdır. Daha önce değinildiği gibi, farklı yaşlardaki çocukların farklı ihtiyaçları ve ilgileri olur. Bu nedenle, farklı iletişim araçları ve materyallerden farklı yollarla öğrenirler. Bu çocukların çeşitli tarz ve içeriğe maruz bırakılma gereksinimi duydukları anlamına gelmektedir. Kolaya kaçıp çocuksu karakterleri dâhil etmek veya animasyon ya da karikatür gibi çocuk-dostu yapım biçimlerinin bir şeyi kendi kendine "çocuklar için uygun" yapmadığını aklımızda tutmamız önemlidir.

Erişimi veya kaynakları bulunmayan ülkeler bile günümüzde geniş bir yelpazede düşük-maliyetli çocuklara yönelik iletişim üretebilmekte ve Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin (www.unicef.org/crc) beyanına ve ruhuna, her bir yaş grubu için uygun yapımlar ürettiklerini garanti ederek karşılık vermektedirler.

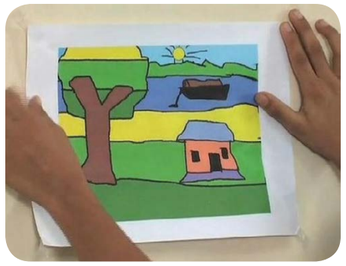

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

1a: Çocuklara-uygun dil, karakterler, öyküler, müzik ve mizah kullanın

Bu ilke iletişime aşağıdaki noktaları da içerir şekilde birçok yönden aktarılabilir:

- Doğumdan altı yaşa kadar olan çocuklar için, hayvan ve insan karakterlerin yanı sıra resmedici ve duyusal sözcükler, tekrar, ritim ve şarkı kullanın
- Doğumdan altı yaşa kadar olan çocuklar için, içeriği mümkün olduğunca ilgi çekici yapmak için kafiyeler, bilmeceler, söylemesi zor sözcükler ve basit şakalar kullanın
- 7 – 10 yaş arası çocuklar için, arkadaşlıklar, yeni beceri ve yetenekler ve günlük olaylar hakkında kullanılan öyküler hem gelişim hem de çocukların kendilerinin değerini ve eleştirel düşünme becerilerini test etme fırsatlarıdır
- 11 – 14 yaş arası ergenler için, yüksek manevi değerlere sahip olumlu rol modellerin, aile/arkadaşlar/medya etkisini dengeleme, pedagojik olmayan biçimler ve rehberlikte yardımcı olma hakkında öykülerin kullanımı deneyerek öğrenme ve bağımsızlık ihtiyacını sağlıklı yaşam tercihlerine yönlendirir
- Tüm yaş grupları için, çocukları daha önce akıllarına gelmeyen şeyleri görmeye, hayal etmeye, işitmeye ve yaratmaya davet eden iletişimi üretin

Birinci İlke İçin Öneriler

1a – Çocuklara-uygun dil, karakterler, öyküler, müzik ve mizah kullanın

Gerekçe: Çocuklar, iletişim onların yaşlarına bağlı gelişimlerine, ihtiyaçlarına ve ilgilerine göre oluşturulduğu zaman en iyi öğrenirler. İyi nitelikli ve verimli iletişim çocuk gelişiminin temellerini, bu gelişimi ve öğrenmeyi nasıl besleyeceğimizi anlamakla başlar. Her bir yaş grubuna özgü, öykülerin konuları, karakterleri ve özgün içeriği açısından en uygun seçimlerin yapılmasına aktarılabilecek güçlükler ve ilgiler vardır. Her yaş grubunda esas olan kavramsal zorluk düzeyidir. Yaşın ilerlemesiyle çocuklar daha karmaşık içeriği, bağlamları ve biçimleri hem anlayabilmekte hem de talep etmektedirler.

Olumlu Örnek: Çocuklara-uygun dil, karakterler, öyküler, müzik ve mizah kullanın

"Sisimpur" (Bangladeş)
Genç çocuklar için yapılan Susam Sokağı televizyon serisinin ortak yapımıdır. Umut verici, yaşa uygun durumları ve gündelik sorunların

çözümlerini vurgulamaktadır. Seri, toplumsal cinsiyet ve engelliliğe dair klişelerden kaçınırken, ilgili bakım verenler ve yetişkinler tasvir edilmekte ve kendileri için önemli olan meselelere etkin bir biçimde müdahil olan çocuklar ve genç insanlar gösterilmektedir. Seriler Bangladeşli gençler tarafından yazılan, filme çekilen ve üretilen canlı performans dizilerini de içermektedir (12). "Mud'la Telefon Görüşmesi", "Kâğıt Maske Yapımı" ve "Rafi ve Resmi" (13).

1b: Etkileşimi destekleyin ve model oluşturun

Gerekçe: Etkileşimli iletişim, çocuklar daha fazla dikkat göstermek ve öykü ya da başka bir araca daha fazla katılımcı olmak için teşvik edildiklerinde ortaya çıkar. Katılımcı iletişim, katılımcı eğitim gibi, daha fazla çocuk-dostudur. Çocuklara ve ergenlere, bilhassa öğretici iletişim biçimleriyle kıyaslandığında, bilişsel, fiziksel ve duygusal olarak katılım fırsatını sağlar. Her ne kadar teknoloji temelli iletişim, bloglar ya da mesajlar gibi, etkileşim amaçlı tasarlanmış olsalar da etkileşim, kitaplar, oyunlar, kukla gösterileri, şarkı, radyo ve televizyon gibi geleneksel iletişim araçlarına da dâhil edilebilir. İzleyiciyi kendilerini ifade etmek, vücut hareketlerini kullanmak, eleştirel düşünmek ve geri bildirim sağlamak için ne kadar çekebilirsek, o nispette gerçek katılımcı iletişime yaklaşırız.

Olumlu Örnek: Etkileşimi destekleyin ve model oluşturun

Milyonlarca insan tarafından Raffi olarak bilinen Kanadalı Raffi Cavoukian, çocuklar için üreten katılımcı bir şarkıcı, besteci ve sanatçıdır. Raffi çocuklar ve aileleri için müzik yaparak, onlara tam bir insan olarak saygı duyup nitelikli müzik sunarak bu alanda öncü olmuştur. Çalışmaları özgüveni sözlü ve fiziksel izleyici katılımıyla inşa ederken, sağlıklı alışkanlıkları, bilişsel becerileri, çeşitliliğe değer vermeyi ve zor duygularla başa çıkmayı öğrenmeleri için çocukları

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

1b: Etkileşimi destekleyin ve model oluşturun

Bu öneri iletişime aşağıdaki noktaları da içerir şekilde birçok yönden aktarılabilir:

- Sunucu ya da karakterlerden birinin izleyiciler/dinleyicilerle meseleleri doğrudan tartışmasını, çocuklara sorular sormasını ve cevaplayabilmeleri için yeterli zaman vermesini sağlayın
- Şarkı söyleme, egzersiz, hareket etme, dans etme ve diğer taklit etme davranışlarını teşvik edin
- Çocuklarla iletişimin son bölümüne metinle ilgili sorular ve etkileşimli etkinlikler ekleyin (yaz, çiz, bir foto yolla vs.)
- İzleyiciyi, sadece bir cevabı değil farklı cevapları vermeye teşvik eden, doğal yorumlar yapmaya davet edin
- "Herkes birine öğretsin" ilkesini uygulamaya geçirerek, çocukları öğrendiklerini bir başkasına öğretmeye teşvik edin

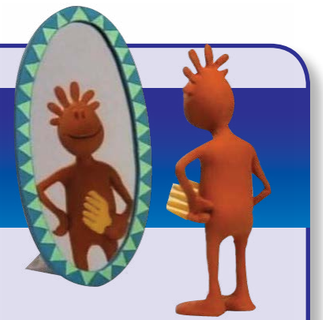
çok iyi bilinen popüler "eylem şarkılarını" birlikte söylemek için cesaretlendirmektedir. Raffi'nin çocuklarla ve eğitimcilerle birlikte yıllardır yürüttüğü çalışmalar, herkesin güç verip canlandırıcı, çocuk-dostu bir dünya yaratmaya yardımcı olabileceğine işaret eden bir felsefeye evirildi: Çocuk Onurlandırma. (www.childhonouring.org)

1c: Özel efektleri sağduyulu ve akıllıca kullanın

Gerekçe: Öğrenme ve eğlence iyi bir öykü ve karakterlerden edinilir. Özel efektler, sıradan olanı özel bir şeye dönüştürmek amacıyla geliştirilmiştir. Örneğin, kamerayla yakın çekim ya da büyütmek izleyicilerin önemli bir noktaya dikkatlerini çekmek için kullanılır; belirli bir kamera açısı bir şeye başka bir bakış açısından bakmamızı sağlayabilir. Bugünün ticari amaçlı televizyon kültüründe hızlı ilerleme, çerçevelerin sürekli değişimi, pikselasyon, düzinelerce görsel ve işitsel efektler standarttır ve çoğu kez önemli mesajın değerini düşürür. Eğer video, sesli veya yazılı iletişim dağınık veya çok heyecanlıysa, bu özel efektler odaklanmayı sağlamak yerine, yapımın potansiyel değerini kaybetmesine yol açacak şekilde dikkati dağıtabilir. Yine de donanımlı medya tüketicisi olan yeni bir kuşağı çekmek önemli olduğundan dengeyi muhafaza etmeyi akılda tutmak önemlidir: İletişim çocukların zihinlerine fazla yük yüklemeden öğrenmelerini sağlamalı ve desteklemelidir.

Olumlu Örnek: Özel efektleri sağduyulu ve akıllıca kullanın

Triggerfish animasyon, Susam Sokağı ile Güney Afrika'nın ortak yapımı olan Takalani Susam'ın bir parçası olarak yayınlanan kısa film dizisidir. Animasyon figürleri, yerli tel oyuncakları ve düşük-ücretli diğer oyun araçlarını olduğu kadar siyah Afrikalı derisini, saçını ve müziğini de yansıtmaktadır. Kısa filmler, basit, açık ve genç çocuklar için uygun bir ilerleme hızına sahiptir. Yaratıcılığı ve işbirliğini beslemektedir. Yerel tarzı kültüre uygun iletişime örnek olarak diğer

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

1c: Özel efektleri sağduyulu ve akıllıca kullanın

Bu öneri iletişime aşağıdaki noktaları da içerir şekilde birçok yönden aktarılabilir:

- Özel görsel ve işitsel efektleri (yakın çekimler, büyütmeler, farklı kamera açıları, işitsel sesler vs.) sadece anahtar bir mesajı veya mesajın ilgili olan yönünü öğretmek veya vurgulamak için kullanın
- Mesajın anlaşılır ve açık olduğundan emin olmak bütün iletişim araçlarını öncesinde test edin
- İlerleme hızı yavaş ve yansıtıcı olan iletişimi deneyimlemek özellikle genç çocukların ve zor koşullar altında yaşayan çocukların okuma yazma becerilerini kazanmasını sağlar

2. İlke — ÇOCUKLARA YÖNELİK İLETİŞİM ÇOCUKLARI BÜTÜNSEL OLARAK ELE ALMALIDIR

birçok ithal seriden ayrılmaktadır. “Sosyal Gruplara Katılma” ve “Red’in Saç Stilleri” (13)

Sağlık, beslenme, psikoloji, çocuk gelişimi ve antropoloji alanlarında yapılan araştırmalar çocuk gelişiminin bütün yönlerinin birbiriyle bağlantılı olduğunu teyit etmektedir. Fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişim birbirinden ayrılamaz biçimde bağlantılıdır. Bir çocuk zeki olabilir; ancak ihmal ve istismar ortamında yaşayabilir. Bir çocuk iyi beslenebilir; ancak sevgi özlemi çekiyor olabilir. Bir çocuk seviliyor olabilir; ancak fiziksel veya duygusal olarak kırılgan olabilir. Dengeleyici ve gelişimsel ihtiyaçlarına tamamlayıcı ilgiyi gösteren iletişim, bebeklerden ergenlere, tüm çocuklara en iyi şekilde hizmet etmiş olur. Birçok ülkede, bütünsel iletişim üretmek çocukların ve bakım verenlerin çapraz sektörel çeşitli meselelerde ihtiyaçlarını gidermede uygun maliyetli bir yoldur.

İkinci İlke İçin Öneriler

2a: İletişimde tek mesele yaklaşımından ziyade birleşik bir yaklaşım kullanın

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

2a: İletişimde tek mesele yaklaşımından ziyade birleşik bir yaklaşım kullanın

Bu öneri iletişime, tek bir meseleyi ele almanın farklı yöntemlerini modellemeyi de içeren birçok yönden aktarılabilir. Örneğin aşağıdaki hususlar hakkında iletişimde:

- Aşılama – çocukların kendilerini sakinleştirmeleri (mutluluk veren şeyleri düşünmek, aşının yapılacağı kolu seçmek, bir oyuncağı sıkmak, şarkı söylemek), sağlığı, özsaygıyı, seçimleri ve duygusal dayanıklılığı birleştiren yolları içerir
- El yıkama – sağlığı, sağlık bilgisini, okula hazırlığı, özgüveni birleştirmek amacıyla “mutlu yıllar” şarkısının iki kez tekrarı kadar süren bir şarkı kullanın; her bir parmak için sözcükleri sayın (ön/arka, aşağı/yukarı gibi bağlantılı sözcükleri kullanma); dış deri (epidermis) ve üst deri (cuticle) gibi ilginç sözcükler kullanın; tebrik niteliğinde ifadeler kullanın (“harika iş” ve “her mikrop yıkanıp gitti” gibi)
- Beslenme – sağlığı, beslenmeyi, okula hazırlığı, özgüveni birleştirmek amacıyla “daha güçlü ve zeki olmak için gökkuşağı gibi çeşitli besinler yemeliyiz” gibi ifadeler kullanın
- İlerici toplumsal cinsiyet tutumları ve uygulamaları – Toplumsal cinsiyette hakkaniyeti, çocuk korunmasını, özgüveni, yaşam becerilerini birleştirmek amacıyla yaşlı erkek ve kadınları, ergen erkekleri ve kızları kaba güç kullanmaktan ziyade korumayı ve olumsuz yaşıtlarına karşı birlik olmayı desteklerken ve överken modelleyin

Gerekçe: İletişimcilere sıklıkla tek bir mesaj vermeleri söylenir. Her ne kadar bu durum odaklanma sağladığı için doğru olsa da, tek bir meseleye odaklanıldığında bile çocuk gelişiminin bütünsel yönlerini birleştirici basit yöntemler vardır. Çocuklar öğrenmeyi, tüm duyularını ve bilişsel süreçlerini kullanarak birleşik yöntemlerle işleme tabi tutar ve deneyimlerler. Onların duygusal, sosyal, bilişsel ve fiziksel ihtiyaçlarını eşzamanlı olarak karşılayan iletişimi geliştirmek bilimsel ve uygulamalı olarak anlamlıdır.

Çocuklar, bir öyküde ana veya planlanmış mesajlara dikkat ettikleri gibi tesadüfi ve planlanmamış unsurlardan da öğrenirler (örneğin, karakterler geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine göre davranıyorlar mı, bakım verenler çocukların korku veya yanlışlarına görsel olarak nasıl tepki veriyorlar gibi). Bu nedenle, bir mesajın açık ve bilinçaltı tüm yönlerine özen göstermek önemlidir.

Olumlu Örnek: İletişimde tek mesele yaklaşımından ziyade birleşik bir yaklaşım kullanın

“Haydi Ellerimizi Yıkayalım” posteri Endonezya’da bütünsel çocuk gelişimi üzerine beceri kazandırmak amacıyla düzenlenen bir atölye çalışmasında okul yaşındaki çocuklar için geliştirilmiştir. Atölyede yer alan grup bir kız çocuğunu posterin fotoğrafları için model olarak seçmiş; doğru el yıkamayı aşamalara bölmüş (ıslatma, sabunlama, iyice ovma, durulama); her bir fotoğrafa uygun akılda kalıcı kısa bir şiir kullanmış ve kız çocuğunun ellerini gururla gösterdiği pozla bitirmiştir. Okulda veya evde eller yıkanırken söylenebilsin diye kısa şiirlerin şarkıya uyarlanmasını içeren tamamlayıcı etkinlikler yapılmıştır. Poster sağlık bilgisini, şiirle öğrenmeyi ve bilhassa kız çocukları için özgüven inşasını birleştirmiştir. Bu yöntem, yetişkinlere olduğu kadar çocuklara da çeşitli becerileri öğretmek için kullanılabilir.

2b: Yetişkinlere çocuklarla ilişkilerinde olumlu rol modelleri sunun

Gerekçe: Çocuklara yönelik iletişim, bakım verenler ve yetişkinlerin çocuklarla etkileşimlerinde olumlu model olmalıdır. Bu her zaman önemlidir; ancak özellikle çocukların zor koşullarda yaşadıkları topluluklarda, çeşitli nedenlerden dolayı besleyici ve özenli bakım verenlere erişemedikleri ya da çok az olumlu medya alternatifinin bulunduğu durumlarda (medyanın öncelikle azarlayan, döven ya da istismar eden bakım verenleri yansıttığı durumlar) daha da önem kazanmaktadır. Bu iletişimlerle hedeflenen yetişkinler, ebeveynleri, diğer aile üyelerini, öğretmenleri, sağlık görevlilerini, çocuk koruma memurlarını ve diğerlerini içermektedir. Eğer iletişim öncelikle destek olmayan veya istismarcı yetişkinleri model olarak sunarsa, dünyanın farklı yerlerinde çocuklarını destekleyen ve iyi bir şekilde ilgilenen birçok yetişkin bulunmasına rağmen, bu olumsuz örnekler "normal" olarak anlaşılabilir.

Her toplulukta, çocukların gelişimini ve sağlamlığını geliştiren ve onların, kaba kuvvete uğrama veya sömürülme, HIV/AIDS gibi hastalıklarla yaşama veya felaketlerden ve hayati risk taşıyan durumlardan kurtulma gibi gündelik krizlerle başa çıkmalarına yardımcı olan bakım veren örnekleri vardır.

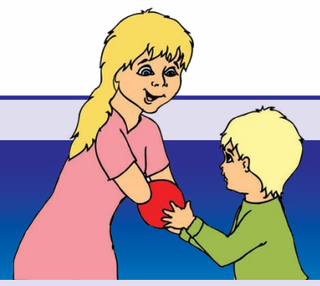

Olumlu Örnek: Yetişkinlerin çocuklarla ilişkileri için örnekler

Okulda Eğer… Olursa Ne Olur?" adlı kitap, Ncebakazi adlı koltuk değnekleri kullanan kız çocuğuyla ilgili bir çocuk kitabıdır (Erken Öğrenme Kaynağı Birimi, Güney Afrika, (www.elru.co.za). Okulun ilk günü için Ncebakazi'nin üniformasını ve kalemlerini hazırlarken annesi ve Ncebakazi aralarında konuşurlar. Ncebakazi, öğretmeninin ona bağırıp bağırmayacağını, çocukların ona gülüp gülmeyeceğini ve eğer tuvalete gidemezse ne olacağını merak eder. Nükteli ve yaratıcı resimlerin eşlik ettiği sakinleştirici sözcüklerin kullanımıyla öykü bir çocuğun gerçek korkularını kabul edip saygı duymakta ve o, yaratıcı bir biçimde sorunları ve çözümleri tahayyül ederken onu desteklemektedir. Aynı zamanda engeli olan çocukları içermek için öğretmenlerin ve çocukların yapabilecekleri hazırlıkları ve uyum için gerekenleri önermektedir http://www.unicef.org/cwc/files/At_School_What_If(1).pdf

2c: İletişimin bir parçası olarak "güvenli sığınaklar" oluşturun

Gerekçe: "Güvenli sığınaklar" korunmasız çocukların kriz zamanlarında gidebilecekleri alanlardır. Bunlar çocukların kendilerini dinleyen ve nasıl hissettiklerini anlayan birilerinin olduğunu bildikleri fiziksel, zihinsel veya duygusal yerlerdir. Çocukların kendilerini korunmuş, zarardan güvende hissettikleri ve dünyaya dair güven duygusunu ve yaşamlarına dair iyimserliği kazanabilecekleri yerlerdir. "Güvenli sığınak" ihtiyacı, istismara uğramış tehlikeli durumlarda yaşayan çocuklardan yaraları veya korkuları engellilik, etnik köken, toplumsal cinsiyet, ırk, din, kast vs. temelli ayrımcılıktan kaynaklanan çocuklara farklılık göstermektedir. Çocuklar, güvenli sığınaklara hayatta kalmak ve gelişmek için ihtiyaç duyarlar. Gelişen dünya çapında bu tarz alanlar sağlamak, çok fazla çalışan ve yük sahibi olan yetişkinler ve aileler için bazen zor olabilir. "Güvenli sığınak" iletişimi, korunma ve güvenin iyi gelişim ve öğrenmenin kurucu ögeleri olmasından dolayı önemlidir. Genç çocuklar hassas veya zor meseleler hakkında konuşmasalar

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

2b: Yetişkinlere çocuklarla ilişkilerinde olumlu rol modelleri sunun

Bu öneri iletişime olumlu yetişkin/çocuk etkileşimlerini göstermeyi de içeren birçok yönden aktarılabilir, örneğin:

- Yetimlere ve korunmasız çocuklara, hasta veya ölmekte olan ebeveynleriyle ilgili gerçek, onların duygu yelpazelerini kabul eden ve üzüntülerine yardımcı olabilecek şefkatli yetişkinler tarafından söylenmelidir
- Sağlıklı beslenme renkleri, sayma, sınıflandırma, paylaşma vs. hakkında öykülerle eğlenceyi, kavramlar ve değerleri öğrenmeyi birleştirmek için yalın konuşmalar ve oyunlardan yararlanan baba örnekleri gösterin
- Sağlıklı bir biçimde kendi gerginliklerini dağıtan ve öfkelerini ele alan ebeveynleri, eğitimcileri ve diğer topluluk üyelerini stresle başa çıkmayı örneklemek için gösterin
- Sömürü, HIV/AIDS ve şiddet gibi hassas ve zor konuları çocukları dinleyerek, onların rehberliğini takip ederek, güvenlerini ve dayanıklılıklarını inşa ederek ele alan gerçek yaşam "olumlu sapma" bakım verenlerini gösterin
- İstismar ve sömürüyle başa çıkmaları ve yaşamlarına devam edebilmeleri için güvenilir yetişkinlerle metin mesajı, internet siteleri, radyo, posterler, çağrı merkezleri vs. aracılığıyla temas kurabilmeleri sağlanmış genç ergenleri gösterin

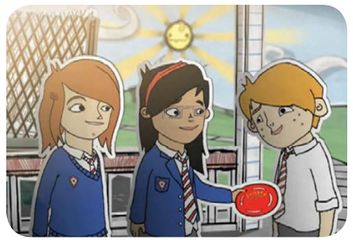
Teoriyi Uygulamaya Çevirme

2c: İletişimin bir parçası olarak "güvenli sığınaklar" oluşturun

Bu öneri iletişime birçok yönden aktarılabilir, örneğin:

- İnsanların iyilik potansiyeline vurgu yapın, samimiyeti, ilgiyi ve küçük şeylerden alınabilecek keyfi örnekleyin
- Korku, hastalık veya ölüm gibi zor duyguların ve tecrübelerin birinci şahıslar tarafından anlatıldığı öyküleri kullanın (Örneğin: "Annem AIDS nedeniyle yaşamını kaybetti ve hikâyemi sizlerle paylaşmak istiyorum," "Bugünlerde şehrimde çok kavga var. Çok korkuyorum. Korktuğum zaman şunları yapıyorum," "Kaba kuvvet kullanmayı öğrendim, çünkü diğerlerine neye ihtiyacım olduğunu söyleyemiyorum. Evde şiddete maruz kaldım. Kaba kuvvete son vermek için yardımınıza ihtiyacım var," "İstismar edildiğimde kendimi tamamen yalnız hissettim. Hakkımı savunmayı, kendimi suçlamamayı, yardım istemeyi ve 'hayır' demeyi öğrendim.")

da gelişimlerinin her boyutunda olumsuz etkiye sahip olan birçok duyguyu hissedebilirler. İletişim, insan etkileşimi veya özel tedavi yerine geçemese de çocukların, yalnız olmadıklarını anlamalarına yardımcı olur ve kendilerinin ve diğerlerinin nasıl başa çıktıklarına ve teselli bulduklarına dair örnekler sağlar. Güvenli sığınaklar, acıyı yatıştırabilir ve kısa sürelik de olsa acıdan uzaklaştırıp dinlenmelerini sağlayabilir.

Olumlu Örnek: İletişimin bir parçası olarak "güvenli sığınaklar" oluşturun

"Bir Şey Gör Bir Şey Söyle" (Bold Creative tarafından Nickelodeon Birleşik Krallık için yapılmıştır: http://boldcreative.co.uk), Birleşik Krallık'ta kaba kuvvet karşıtı bir kampanyada kullanılmak amacıyla yapılmış bir kısa film dizisidir. İlkokullarda düzenlenen atölye çalışmaları ve çocuklarla yapılan görüşmeleri içeren bir araştırmadan sonra geliştirilen yapımda, seriler farklı bakış açılarını sunmaktadır: kaba kuvvet kullanan, kaba kuvvete maruz kalan ve kaba kuvvet kullanımına şahitlik eden taraflar. İlk öykü, bir diğer erkek çocuğuna karşı kaba kuvvet kullanan ve kaba kuvvete maruz kalan çocuğun annesi kendisiyle kaba kuvvet kullanımının sonuçlarına dair konuşan ve davranışı üzerinde düşünen Marcus tarafından anlatılır. 10 yaşında bir kız çocuğu olan Alaskah oyun alanında kaba kuvvet kullanımına maruz kalır ve neden bir diğer çocuğun öfkeli duygular barındırdığını anlamaya çalışır. Kelly kaba kuvvet kullanımına şahit olur ve yetişkin bir öğretmenin müdahale etmesi için harekete geçer. Mark kaba kuvvete maruz kalmayı giderek küçülen bir kafesin içerisine konmak olarak betimler. Hepsi çocuklara, öğretmenlerden yardım isteme ve acil yardım hatlarını aramayı da içeren kaba kuvvete son verici yollar önerirler. Onlar, kaba kuvvet kullanan ve kaba kuvvet kullanımına maruz kalan çocukların özdeşim kurabilecekleri, farklı bakış açılarının, değişim ve iyileşme için tatbik edilebilir önerilerin anlaşılmasına yardımcı olan bir "güvenli sığınak" örneğidir.

- Marcus: http://vimeo.com/25831536
- Mark: http://vimeo.com/25831585
- Kelly: http://vimeo.com/25831475
- Alaskah: http://vimeo.com/25831275

(çocuk koruma, dayanıklılık, sağlıklı yaşam becerileri)

3. İlke — ÇOCUKLARA YÖNELİK İLETİŞİM OLUMLU VE GÜÇLÜ YÖN TEMELLİ OLMALIDIR

Güçlü yön temelli iletişim, bir çocuğun yetersizlikleri veya sorunlarına odaklanmaktan ziyade güçlü yönlerini ve potansiyelini betimlemeye ve beslemeye odaklanır. Bu ilkenin amacı sadece öğretmek değil, dayanıklılığı ve başa çıkma kapasitesini geliştirmektir. Bunu, hayattaki hem küçük hem de büyük kavgalar için sağlıklı bir şekilde yapar. İletişimin sadece sorunlara odaklanmaktansa seçenekler ve olasılıklar önermesini ve sunmasını sağlamaya yardımcı olur. Güçlü yön temelli

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

3a: Yetkinlik kadar özgüven de inşa edin

Bu öneri iletişime birçok yönden aktarılabilir, örneğin:

- Özgüveni destekleyen dil kullanımına yer vererek yetkinlik kadar özgüven de inşa eden öyküleri, sözcükleri, görselleri ve örnekleri kullanın ("Bu tavuklardan uzak durduğun için çok gururluyum," Birisi bana uyuşturucu önerdiğinde korkmuş olsam da kendime nasıl yardımcı olacağımı biliyordum," Hey bakın ellerimi nasıl da iyi temizledim," "Güvensiz seks tecrübesi için yapılan baskıyı kabul etmeyerek diğerleri için bir rol modeli oluyorsun.")
- Bilhassa acil durumlarda bulunan çocuklarla iletişimde (Örneğin, yardım isteyebileceği güvenilir yerleri bilme, evden veya okuldan ayrılırken yanına alması gerekenleri bilme, isimlerini ve adreslerini hatırlama), "Küçük çocukların bir fark yaratabilmek için yapabilecekleri büyük şeylerle" ilgili fikirlere yer verin
- Çocukların ve yetişkinlerin birbirlerini her gün basit sözcükler, davranışlar, oyun ve öğrenme aracılığıyla rahatlatıp destekleyebilecekleri yolları gösterin
- Birbirlerine, yaşam koşulları ne olursa olsun, "en iyi yetişkin olduğu" veya "en iyi çocuk olduğu" için teşekkür eden yetişkinleri ve çocukları örnekleyin

iletişim, ülke veya duruma göre değişmeksizin, çocukları hayal etmeye veya şeyleri daha önce tecrübe etmedikleri şekilde görmeye yönlendiren; bugün yapabileceklerine veya gelecekte olabileceklerine dair olasılıklar hakkında heyecanlandıran ve enerjilerini olumlu düşünce ve eyleme sevk ettiren iletişimi geliştirmek demektir. Bu tarz bir iletişim dönüştürücü olabilir.

Üçüncü İlke İçin Öneriler

3a: Yetkinlik kadar özgüven de inşa edin

Gerekçe: Kendine güvenen bir çocuk sadece daha iyi öğrenmeyecek daha fazla öğrenmek isteyecektir. Kalkınma iletişimi içinde ve özellikle çocuklarla iletişimde odak neredeyse sadece farkındalığı artırma ve beceriler inşa etmektir. Öte yandan çocuklar sürekli olarak değerli ve önemli olduklarını görüp işittiklerinde, eleştirel düşünmenin ve yaşam boyu süren bir öğrenme sevgisinin temelini atmayı öğrenirler. Çocukların neyi öğrenmeye ihtiyacı olduğundan daha çok önemli olan ne olabilecekleridir. Özgüven, durumuna bakılmaksızın, her çocuğun başa çıkma becerilerini, çözüm bulmasını ve potansiyelini tam olarak kullanmasını teşvik eder. Özgüven, beceriklilik, sabır, iyimserlik, kararlılık ve yaratıcılık gösteren dayanıklı bireylerde açığa çıkar.

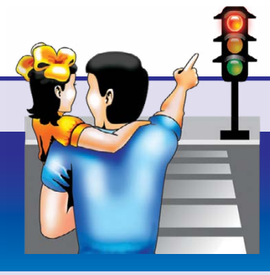
Olumlu örnek: Yetkinlik kadar özgüven de inşa edin

"Fatma" (Mısır Televizyon ve Radyosu) 10 yaşında, okula gitmeyi çok isteyen bir kız çocuğuyla ilgili televizyon dizisidir. Babası buna karşı olmasına rağmen Fatma kendine güvenen, güçlü, saygılı ve

becerikli bir tavırla babasına karşı durur. Babasının kararına karşı tezlerini araştırma yaparak edinir ve çatışma çözümü becerilerini kullanır. Müzakereden sonra babası okula gitmesini kabul eder ve bizler, Fatma'nın tüm anlaşmazlıklara rağmen nasıl okula gitmeye kararlı olduğunu izleriz. Fatma omuzundaki iş yükünden ötürü yorgundur ve başlangıçta okul ödevleri bu durumdan olumsuz yönde etkilenmektedir. Onun, küçük bir aile ve okul desteğiyle nasıl güvenini ve onurunu gerçekleştirip geliştirdiğini izleriz. Bu düşük bütçeli film, temel eğitime, toplumsal cinsiyet eşitliğine, çocuk korumaya ve çatışma çözümü/yaşam becerilerine yer vermektedir. Aynı zamanda, kendileri ve diğerleri için doğru olduğuna inandıklarını savunma, doğru olanı yapma ve amaçlarını gerçekleştirmek için birlikte çalışma cesaretine sahip kişiler olarak tanımlanan "olumlu sıra dışını" bulma ve gösterme için de bir örnek olarak kullanılabilir. Bu video, Avrupa Yayıncılık Birliği'nin Eurovizyon Çocuklar Belgeseli serilerinin uluslararası ortak yapımının bir parçası olarak üretilmiştir.
http://vimeo.com/24881635

3b: Olumlu örnekleme kullanın

Gerekçe: Özenilmesi veya örnek alınması istenen hareketler ve düşünce tarzları, çocuklar ve yetişkinler tarafından en iyi tekrar tekrar görme ve duyma ile öğrenilir. Buna karşın pek çok iletişim şiddet, basmakalıp klişeler, lakap takma, tehlikeli veya sağlıksız

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

3b: Olumlu örnekleme kullanın

Bu öneri iletişime pek çok şekilde aktarılabilir, örneğin:

- Tehlikeli hareketler ve işlerle meşgul olup ortaya çıkan sonuçlarından zarar gören, acı çeken çocukları göstermek yerine (örneğin kibrit yakan ve sonuçta kendini yakan çocuğun gösterimi), zararı önlemek için olumlu hareketlerde bulunan çocukları gösterin (örneğin bir kutu kibrit gören, oradan geçip gitme ya da bir büyüğe haber verme seçeneklerini ele alan, bir zararı önleyici bir iş yapan bir çocuğun resmedilmesi)
- Korku veren durum veya görüntüleri betimleme yerine çocuklara korktukları zaman kendi kendine yetebilmeyi, başa çıkabilmeyi gösterin (güvendiği bir yetişkinle konuşmak, şarkı söylemek, mutlu bir anıyı hatırlamak gibi)
- Toplulukları harekete geçiren çocukları örnek gösterin (mesela çöplerin saçılmış olduğu bir sokakta en küçük çocuktan en yaşlı yetişkine kadar herkesin bir araya gelmesi ve bir çöp toplama bölgesi oluşturması; görme engeli olan (kör) bir kız çocuğunun yaşıtlarına sağ, sol ve önündeki sesleri dikkatlice dinleyerek nasıl güvenli bir şekilde karşıdan karşıya geçilebileceğini öğretmesi)
- Ergenlerin, kadın veya erkek yetişkin akıl hocaları tarafından desteklenmesini örnekleyin (örneğin zor koşullarda yaşayan ergen kızların cinsel istismara karşı koymasına yardım edilmesi)
- Erken veya temel çocukluk eğitimini heyecan verici hale getiren şefkatli erkekleri örnek gösterin ve çocukların kısıtlı kaynaklarla nasıl muazzam şeyler öğrenebildiğini gösterin

(zararlı) hareketler ve uygulamalar gibi olumsuz örnekleri sunar ve sonunda dinleyicilere kısa ve öz olarak verilen mesaj gösterilenlerin yapılmaması gerektiğidir. Çocuklara neyin yapılmaması gerektiğinin anlatılması ve sadece problemin tasvir edilmesi yerine, çocukların yapması istenen olumlu örneklerin (cömert, adil, dürüst, yardımsever ve sorumlu olmak vb) resmedilmesi olumlu hareket ve düşünceleri pekiştirmede daha etkili ve tesirlidir.

Olumlu Örnek: Olumlu örnekleme kullanın

"Genç İnsanlarla Konuşmak: Montaj" (The Hereos Projesi, Kaiser Ailesi Vakfı, Gates Vakıfları Avahan Girişimi, Hindistan, www.kff.org) bir HIV/AIDS (önleme, damgalama ve ayrımcılığın azaltımı) ile ilgili TV programıdır. Programda yetişkinler ergen çocuklarıyla yaratıcı diyalog başlatırken gösterilmektedir. Anneler ve oğulları, babalar ve kızları hepsi de açıkça konuşmanın önemini gösteren örnekler teşkil etmektedir. http://vimeo.com/24890440

Olumlu örnekleme ile ilgili bir ders

"Susam Sokağı: Canavar Korkusu" (Susam Çalıştayı, ABD) kuklaların rol aldığı bir TV dizisidir. Bir bölümde, Edi karakteri uyuyamamaktadır, çünkü odasında bir canavar olduğunu hayal etmektedir (izleyiciler canavarı görmemektedir). Sonra kötü şeylerin gitmesi ile ilgili bir şarkı söyler. Her ne kadar Edi sonunda uykuya dalsa da, araştırmalar çocukların rahatlatıcı şarkı yerine canavara ve korkuya odaklandığını göstermiştir. Bu deneyim bu işle ilgilenen herkese öğretmiştir ki "Çözümün de en az çelişki kadar göze çarpan şekilde sunumu gerekir, yoksa çözüm ileride hatırlanmayacaktır."

3c: Çocukları sosyal adalet ve harekete geçmede örnek vatandaşlar olarak kapsama alın

Gerekçe: Çocuk katılımı sadece bir hak değildir, aynı zamanda çocukların güçlü yanları ile ailelerine, akranlarına, topluma ve dünyaya katkılarını, destek ve yardımlarını göstermeleri için inanılmaz bir fırsattır. Ancak programlara katılımlarında ve iletişimin üretilmesinde çocuklara nasıl yol gösterdiğimiz onları yetiştirdiğimiz, iletişimin başarısındaki farkı oluşturacaktır. Çocuklar sadece sorunlarını değil, güçlü yanlarını ve çözümlerini de paylaşacak şekilde yönlendirilmelidir. Hem yerel hem de evrensel olarak düşünme ve harekete geçmede cesaretlendirilmeli, teşvik edilmelidir. Onlara kendi iletişimlerini geliştirmeyi öğretmekle birlikte; hakkaniyet, adalet ve diğerlerine saygı gibi değerler, etik ilkeler ve prensipler geliştirmelerine uygun bir eğitim verilebilir. Çocuklar farklı bakış açılarıyla (kutu dışında) klişeleşmemiş, yaratıcı yollarla düşünüp harekete geçmeye teşvik edildikleri zaman kendilerinden küçüklere örnek ve elçi olabilir.

Olumlu örnek: Çocukları sosyal adalet ve harekete geçmede örnek vatandaşlar olarak kapsama alın

"Kaplanlara Haksızlık"/"No Es Justo Para los Tigres" (Eric Hoffman, Redleaf Yayınları, ABD) okul öncesi ve ilkokul çağındaki çocuklara yönelik "Çocuklar için önyargısız kitaplar" koleksiyonunun bir parçasıdır. Koleksiyonun İspanyolca ve İngilizce versiyonları mevcuttur. Başrolde Mandy adında tekerlekli sandalye kullanan bir kız çocuğu ve onun "vahşi hayvanlarla maceraları"ndan ötürü kirli ve dağınık olan peluş kaplanı vardır. Mandy kaplanı için "yiyecek" almaya gittiğinde, dükkâna girmek için üç büyük basamaklı bir merdivenle karşılaşır ve içeriye tekerlekli sandalyesiyle nasıl gireceğini merak eder. Mandy ve kaplanı bunun "haksızlık/no es justo" olduğunu kabul eder. Dükkân sahibine içeri gelmek istediğini ve bunu ancak kendisi için girişte bir rampa olması durumunda yapabileceğini söyler. Çocuklar adaleti, haksızlık karşısında kendilerini nasıl savunacaklarını ve sorun çözmeyi ve genç yaşta bile bir fark yaratabileceklerini öğrenirler. Mandy, olumlu ve güçlü bir karakter olarak çocuklara kendi özel sorunu (engeli) ile ilgili ders vermekte, aynı zamanda ayrımcılıkla ilgili prensipleri öğretmede yardımcı olmaktadır. Bu kitap sosyal adalet konularını tanıtma ve adil olmayan bir durum karşısında kendini savunma hususunda özgüveni teşvik etme hususunda örnek teşkil etmektedir. Ayrıca iki dili olan kitapların nasıl ikinci veya yerli dilleri destekleyip geliştirebileceği ile ilgili güzel bir örnek oluşturmaktadır. http://www.unicef.org/cwc/files/No_Fair_To_Tigers(1).pdf

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

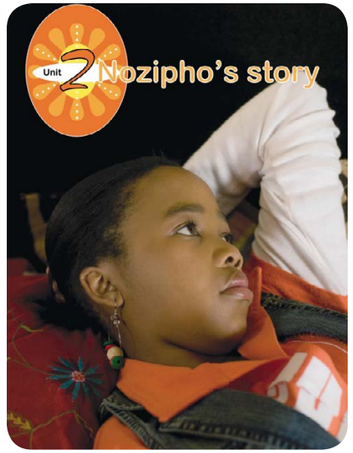
3c: Çocukları sosyal adalet ve harekete geçmede örnek vatandaşlar olarak kapsama alın

Bu öneri iletişime pek çok şekilde aktarılabilir, örneğin:

- Kendi topluluklarındaki diğer şahısları "savunmak için harekete geçen" akranlarını çeşitli medya üzerinden bildirmekle ilgili ergenlik çağındaki gençleri eğitin ve onların kendilerine öğretilenleri sorgulamasını sağlayın (örneğin, kamyonlarla oynadıkları için alaya alınan kızları veya bebeklerle oynadıkları için alaya alınan oğlanları korumak)
- Önceleri marjinalleştirilip kenara itilmiş, güçlü ve kendini çabuk toparlayan yetişkinlerden, ayrımcılık ve sosyal adaleti öğrenen ergenleri gösterin (engeli olan insanlar, HIV/AIDS ile yaşayan insanlar, istismara maruz kalmış insanlar vb.)
- Zor durumları atlatıp (kanser veya HIV teşhisi konulan, engeli olan, bir felaketi yaşayan, sevdiği birini kaybeden insanlar), sağ salim hayata devam eden ve başarılı olan çocuklar hakkında hikâyeler üretmelerine dair çocukları destekleyin
- "Doğru" kararlar alan çocuk gruplarını örnekleyin (örneğin, kabadayılık yapmayan yaşıtların listesini tutmak, oyuna katılması için okula yeni gelen kızı oyuna davet etmek, utangaç ama kabiliyetli bir sınıf arkadaşına okuldan sonra meşgul oldukları müzik gurubunu yönetmesi için ricada bulunmak)

3d: Zarar vermeyin

Gerekçe: Çocuklara gerçeği doğru bir şekilde resmederek faydalı bilgileri öğretmek ve onları korumak ile çocuklara yanlışlıkla zarar verecek ve onları daha da travmaya sokacak derecede bazı durumların fazlaca aşikarane veya görsel içerikle paylaşılması arasında ince bir çizgi vardır. Hatta çocukların yaşları büyüse bile onlara hassas konuları (silahlı çatışma, cinsel veya diğer istismarlar, acil durumlar gibi) sunarken her zaman en iyisi, olumlu çözümlerin ve fiziksel ve duygusal "koruma" sağlayan şefkatli yetişkinlerin sunumu yönünde bir yol izlenmesi eğiliminde olmaktır.

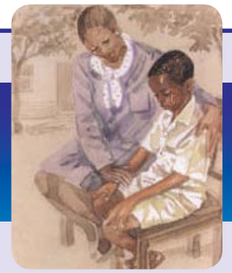

Olumlu Örnek: Zarar vermeyin

Bir topluluk programı ve öğrenim paketinin bir parçası olan "Nozipho'nun Hikâyesi" (Soul Buddyz TV, Güney Afrika, www.soulcity.org.za) şiddetli bir soyguna şahit olan bir kız çocuğu hakkındadır. Fotoğraf temelli bir dergi olan eser 7'nci sınıfa giden öğrencilere hitap etmektedir. Metinleri en az düzeyde tutup sadece önemli kısımlarla, okul çağında ergen bir kızın koro çalışmasına giderken bıçakla tehdit edilmesini gösterir. Suç hakkında çok açık bilgilere girmek veya basitçe çocuğun korunma hakkında öğüt vermek yerine; dergi bu durumun Nozipho'nun duygusal yönüne ve öğrenimi üzerindeki etkisine, bu deneyimini arkadaşıyla nasıl paylaştığına ve nazik bir öğretmenin ona nasıl yardım ettiğine odaklanır. Eser ergenleri zor durumlar ve zor seçimlerde nasıl yönlendirmek gerektiğinin önemli olduğu kadar, ergenlerin yansıtıcı düşünme kabiliyetlerinin oluşunu da hesaba katar. Dergi kötü şeyler olduğunda bir kişinin nasıl etkilenebileceğine ilişkin çocuk-dostu ve basit gerçekleri sunarken, okuyucuya sürekli olarak sorular sorar. Eser ayrıca hissedilenler ve duygularla başa çıkmak için pek çok yol önerir. Eserin sonunda "Tüm Yıldızlar" adında çocuklar için kurulan travma akran-destek grubu ile ilgili bir hikaye yer alır. Dergi zor bir konuyu hassas bir tutumla sunarken çocuklara ilham verir, onları motive eder ve sorun-çözümünü teşvik eder. Çocukların korunması, şiddete tepki verme, sömürülme ve istismarla ilgili konular ile ilgili geniş bir yelpazeyi sunmada örnek teşkil etmektedir. http://www.unicef.org/cwc/files/Nozipho_Story(2).pdf

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

3d: Zarar vermeyin

Bu öneri iletişime pek çok şekilde aktarılabilir, örneğin:

- Çocukların ortak korkularına (suiistimal, istismar, terkedilme, afet ve acil durumu yaşamış olmak, okula veya doktora gitmek, zorbalığa maruz kalmak gibi) yönelik iletişim sunun, ama bunu yaparken çok açık, şiddet içeren, fazla dramatize edici sahnelerden kaçınarak ve "korkutucu" kısımları en aza indirerek, yapımın %10'undan daha az bir kısmında gösterin
- Çocuk ve ergenlerin sıkıntılı deneyim ve hislerini dinleyen, onlarla duygudaşlık kuran, onları suçlanma ve ayıplanmadan kurtaran; onların korku, utanç ve suçluluklarının da en az dirençleri, çabuk iyileşme ve değerleri gibi doğru olduğunu söyleyen, hayatla başa çıkabilmenin pek çok yol ve yöntemini onlarla birlikte bulmaya çalışan sevgi dolu, hassas yetişkinleri örnekleyin
- Çatışma ve felaketler gibi sıkıntılı durumlarda yaşayan topluluklardaki değişim faktörü ve temsilcileri olan insanları, çocukları acıyı fazla dramatize etmeden modelleyin

4. İlke

ÇOCUKLARA YÖNELİK İLETİŞİM, EN DEZAVANTAJLI DURUMDA OLANLAR DA DÂHİL OLMAK ÜZERE, HERKESİN İHTİYAÇ VE BECERİLERİNE (YETENEKLERİNE) HİTAP ETMELİDİR

Medya, toplum tarafından kimlerin ve nelerin değerli görüldüğünü yansıtır. Bu durum insanların, kültür ve geleneklerin sunumu için de geçerlidir. Tüm çocukların kendilerini olumlu bir şekilde yansıtıldıklarını görüp duymalarına imkân tanınması çok kritik öneme sahiptir. Dışlayıcı, ayıplayıcı veya olumsuz veya tepeden bakan tarzda betimlemelerin aksi söz konusu olmalıdır. İyi iletişim, değişik kültür ve etnik gruplardan olan ve farklı sosyo-ekonomik altyapıdan gelen çocuklar, engeli olan çocuklar ve travma yaşayan ya da geçirmiş olan çocuklar, yakınını kaybeden veya olağanüstü halleri deneyimleyen çocuklar gibi değişik durumlara sahip çocukların olumlu resmedilmesini içerir. Yaratıcı çözümler ve yetkinlik sadece otorite sahiplerinden ya da seçkin altyapıya sahip olanlardan değil, marjinalleştirilmiş, kenara itilmiş grubun kendisinden gelmelidir. Bilinçli alınan kararlarla, en kolay incinen ve dezavantajlı olan çocuklar iletişimin tüm tip ve formlarında düzenli olarak yer almalıdır. Bu ister el yıkama alışkanlığı ile ilgili bir PSA olsun, ister AİDS/HIV önlemekle ilgili bir belgesel ya da zorbalığa karşı koymayla ilgili bir kukla şovu olsun, hayata dair beceriler edindiren bir kutu oyunu ya da olağanüstü durumlara hazırlıklı olma ile ilgili bir oyun olsun, **herkesin** ihtiyaç ve yeteneklerini (becerilerinin) resmedilebilmesini sağlamak için sınırların sonuna kadar zorlanması gerekmektedir.

Dördüncü İlke İçin Öneriler

4a: İstisnasız her bir çocuk ve yetişkinin itibarını yansıtın

Gerekçe: Tüm çocukları kapsamak için bilinçli bir çaba içinde olmak ne kadar önemliyse onların **nasıl** içeriğe alındığı hususuna önem vermek de o kadar önemlidir. İçeriğe alınış biçimi olarak hangi iletişim tiplerinde yer aldıkları, nasıl tanıtıldıkları, onlarla ilişki içinde olan insanların nasıl tasvir edildiği gibi konular düşünülebilir. Çoğu kez çocuklar için geliştirilen iletişim araçları en dezavantajlı durumda olan çocukları çoğu zaman yardıma ihtiyaç duyan kurbanlar olarak kapsamakta ve sadece onların sıkıntılarını resmeden durumlarda ve değişebilmek için neye ihtiyaç duydukları hususunda içeriğe dâhil etmektedir. Bu durum kaynaklar açısından en kıt ve fakir olan ülkelerde bile böyledir. Aynı şekilde yoksulluk içinde yaşayan çocuklar, engeli olan çocuklar, olağanüstü hallerde yaşayan çocuklar veya şiddet, sömürü ve istismar nedeniyle özel korunmaya muhtaç durumdaki çocuklar için de bu durum geçerlidir. Benzer şekilde hijyen, hayat becerilerinin erken yaşta kazanımı gibi konularda hazırlanan çocuklarla iletişim materyallerinde kızlardan daha fazla oğlan çocuklarına, orta ya da üst sınıfın çocuklarına, daha iyi görünümlü çocuklara yer verilmekte, içinde bulunulan toplumu daha fazla temsil eden ve ortalama çocuklara daha az yer verilmektedir. Bu yanlış tanımlama ve kötü temsil edilme durumu değiştirilmelidir. En hassas ve incinebilir ve dezavantajlı çocuk ve gençlerin zaten zayıf olan öz saygılarını veya eşitsizlik veya uyumsuzluk duygularını daha da güçlendirmemek adına bilinçli çaba sarf etmek zorundayız.

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

4a: İstisnasız her bir çocuk ve yetişkinin itibarını yansıtın

Bu öneri iletişime pek çok şekilde aktarılabilir, örneğin olumlu yetişkin/çocuk karşılıklı etkileşimini içeriğe dâhil edilebilir, mesela:

- Okullarla ilgili eserlerde etnik azınlıklara mensup çocuklar yer almasını ya da lider rollerde oynatılmasını destekleyin
- Ekonomik olarak dezavantajlı gençlerin kendi topluluklarındaki daha küçük çocuklara yönelik blog hazırlamasına yardım edin
- Engeli olan ebeveynlerin markete veya okula çocuğunu götürme hikâyesini, sanki tekerlekli sandalye bir uçak ya da gemiymiş gibi sunun
- Ebeveynini kaybetmiş yoksul ergenlerin, kendisine göre daha ayrıcalıklı, seçkin bir çocuğun kederiyle ve içinde bulunduğu durumla başa çıkması hususunda öğretici konumda olduğu tiyatro oyunu ve eserler üretin
- Duyma engeli olan ve işaret dili kullanan çocukların kendi "işitme engelli kültür" lerinin olduğunu ve bununla gurur duyduklarını gösterin

Olumlu örnek: İstisnasız her bir çocuk ve yetişkinin itibarını yansıtın

"Uykucu olmayı seviyorum ve diğer hikâyelerim" (HBO televizyonu, ABD) özgüven ve kendi gibi olmayanlara saygı duymayı teşvik ve geliştirmek için tasarlanmış "ailelere özel" bir yapımdır. Eserde her bir çocuk animasyonlu hikâyeler veya çocukların oynadığı dizilerde kendisinin "tek ve özel" oluşunu kutlamaktadır. Örneğin ele alınan konular arasında Afro-Amerikan çocuklar, engeli olan çocuklar, dans etmeyi seven bir oğlan çocuğu ve alay edilince veya zorbalığa uğrayınca nasıl güçlü olunacağı yer almaktadır. Çeşitli durumların nasıl üstesinden geldikleri ve nasıl başarılı oldukları ile ilgili sorulara çocuklar kendileri cevap vermektedir.
http://www.hbofamily.com/programs/happy-to-be-nappy.html

4b: Kapsayıcı olun: Çeşitliliğin her türüne değer verin ve onu kutlayın

Gerekçe: Çocuklar çok erken yaşlardan itibaren farklılıkların farkındadır. Bunların bir kısmı ailelerinde ve toplumlarında yaşadıkları hayat tecrübesinden ileri gelmekte ve bazıları da çok farklı formlardaki medyaya maruz kalmadan kaynaklanmaktadır. Eğer bazı insanlar medya ve iletişimlerimizde yer almıyorsa, bu durum çoğu kez onlar hakkında sosyal duyarlılığımızın olmamasına yol açar. Bazı insanların olumsuz veya tamamen stereotip (basmakalıp bir şekilde) resmedilmesi de bir mesaj vermektedir. Tümleyici yollarla her bir kesimin içeriğe dâhil edilmesi, doğrudan ve dolaylı resim ve mesajlarla olabilir. Farklılıklarla ilgili pratik bilgilerin açıkça/doğrudan verilmesi, soruların içten ve dürüstlükle ve doğru bir şekilde cevaplanması ve farklılıklarla ilgili özel hikâyeleri içermek ve bunlara atıfta bulunmak

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

4b: Kapsayıcı olun: Çeşitliliğin her türüne değer verin ve onu kutlayın

Bu öneri doğrudan ya da dolaylı kapsamaları pek çok şekilde gösterecek şekilde iletişime aktarılabilir; resmi ve gayrı resmi medyada kızları ve erkekleri, engeli olanları ve olmayanları, değişik ekonomik seviyedeki insanları, farklı milletlere ve etnik kökene ait olan insanları, bir evi olan veya evsiz insanları başrolde oynatabilir ve tüm bu farklı insanları çok çeşitli öğrenme aktiviteleriyle eşit derecede meşgul gösterebilir. Örneğin,

- Dolaylı- Uzvunu kaybetmiş çocukların engeline atıf yapmadan başa çıktıkları çeşitli çelişkiler ile çelişkiyi atlattıktan sonraki halleri; değişik sosyal gruplara mensup farklı yeteneklere sahip kız ve erkek çocukları içeren bir H1N1 önleme kampanyasını; okulunu, arkadaşlarını ve toplumunu çok seven aynı zamanda da duyma engeli olan bir kız çocuğunu modelleyin
- Doğrudan- Bir yarışmada çok farklı çocukların doğru cevapları yüksek sesle söyledikleri sırada bir anlatıcının "Tüm çocuklar şans verildiği zaman ve çok çalıştıklarında başarılı olma potansiyeline sahiptir" demesi; AIDS hastası bir erkek çocuğun kendisinden küçük yaşta çocuklarla beraber oturması ve onların hastalığı, hayat ve aldığı dersler hakkındaki sorularını cevaplaması ve onlara öğüt vermesini modelleyin

önemlidir. İşin gerçeği, farklılıklardan bahsetmeden çok değişik çeşitlerden oluşan bir dünyayı içeriğe dâhil etmek de eşit derecede önemlidir.

Çoğu kez olumlu ve her kesimi içeren iletişim araçları görmüş çocuklar, cinsiyet, engeli olma, etnik köken ve ırk gibi hassas konularda müzakere etmekte zorlanmıyor. Bu çocuklar aynı zamanda kendisine benzemeyen insanlarla ilişkiler kurmak ve onlara eşiti olarak saygı gösterme hususunda daha istekli olmaya yatkın oluyorlar. İletişim ortamındaki insanların kız-erkek oranının %50'ye %50 olmasına gayret edildiği gibi, değişik tip insanları iletişim ortamına dolaylı olarak katmanın "temel kuralı" en az %10 oranında yer vermektir. Örneğin engeli olmanın adil ve doğru olarak temsil edilmesini sağlamak istiyorsak, 10 çocuktan veya yetişkinden en az birinin o toplumda en sık görülen engele sahip olduğu şekilde tasvir edilmesi gereklidir.

Olumlu Örnek: Kapsayıcı olun: Çeşitliliğin her türüne değer verin ve onu kutlayın

"Çocuklar İçin Medya Girişimleri" (Barış Girişimleri Enstitüsü, ABD) televizyon ve diğer medyaya ait kamu hizmetleri duyuruları serisi olup, farklılıkları kabul etmek ve takdir etmek, "Anlaşmazlığa düşen toplumlar arasında daha çok anlayış ve daha az çekişme" hakkındadır. İlk projesi Kuzey İrlanda ve İrlanda Cumhuriyeti temelliydi ve bu çalışma kısa TV çizgi filmleri ve kitle iletişim araçlarını birleştirerek okul müfredatıyla uyumlu bir şekilde, okul öncesi çocukların kendilerinden farklı olanları kabul etmelerini ve onlara saygı duymalarına yardımcı olma hususunda başarılı bir örnek teşkil etti. Çizgi filmlerde ele alınan değişik kapsama metotları ve değişik tiplemeler: Katolik ve Protestan Çocuklar, farklı etnik gruplara ait çocuklar ve engeli olan bir çocuk olmuştur. Bu projenin etki değerlendirmesi göstermiştir ki çizgi filmleri izleyen ve sınıfta arabuluculuk ile karşılaşan çocuklar farklılıkları anlamada ve tüm çocuklarla oynama konusunda olumlu yönde değişmişlerdir. Ayrıca şu da ortaya çıkmıştır ki katılımcılar dışlanmayı, dışlanan bir çocuğun hissettiklerini daha kolay anlayabilir hale geldiler ve daha önceleri dışlanan çocuklarla oynamaya daha istekli hale geldiler. (14)
www.pii-mifc.org

4c: İletişimin stereotipler içermemesini sağlayın

Gerekçe: Geleneksel hikâyelerden modern medyaya kadar tüm stereotiplerin her formu hemen hemen tüm ülkelerde bulunmaktadır. Bunlar sınıfları, etnik kökeni, hastalıkları, engelli olmayı, dini, yaşı ve cinsiyeti içermektedir. Hatta verilmek istenen ana mesajla bir alakası olmasa bile stereotipler kurnazca ve bilinçaltında insanların kendileri ve diğerleri hakkındaki inançlarını pekiştirmektedir. Stereotipler kayınvalidelerin şirret cadı gibi tasvir edilmesi, yaşlı erkeklerin ahlaksız tavırları olması, fakirlerin pis olması, erkek çocuklarının kabadayı olması, engeli olan insanların daima yardıma muhtaç olması, çekici olmayan veya kilolu çocukların "kötü" veya yeterince akıllı olmamasının

tasviri gibi konularda olabilmektedir. Yine de bu stereotiplere meydan okunduğunda ve bilinçli olarak değiştirildiklerinde iletişimin geliştiği çerçeve değişmektedir: Güzel uygulamalar geliştirerek basmakalıplaşmış kalıplardan kurtuluruz. İnsancıllaştırıp, ilham verir ve çeşitliliğe saygıyı geliştiririz.

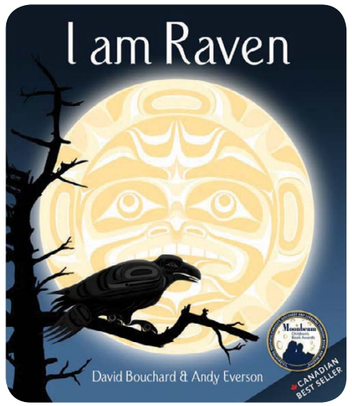
Olumlu Örnek: İletişimin stereotipler içermemesini sağlayın

"Maldivian Bebekler" (UNICEF Maldivler) tüm değişik bebekler hakkında bir fotoğraf kitabıdır. Ülkedeki her bir bebek ve küçük çocuğu dolaylı bir şekilde kutlamak için tasarlanmıştır, aynı zamanda bakıcılara tüm çocukların sevgiye muhtaç olduğu kadar, sağlığa muhtaç olduğunu ve kendine güvenli ve güzel olabileceği hakkında bir fikir vermektedir. Açık tenli olmanın bir güzellik belirtisi olarak kabul edildiği ülkede, koyu-tenli çocukların, özellikle kızların, yer alması bilinçli bir karar olarak alınmıştır. "Güzel bebekler"in bir sayfasına öğrenme güçlüğü çeken genç yaşta bir çocuk ile prematüre (erken doğmuş) bir bebek de dâhil edilmiştir. Proje ekibi hasta, doğumda kilosu düşük olan veya engeli olan bir çocuğun ebeveynlerine acınarak davranıldığını müzakere etmiştir: bu ebeveynlere "Bebeğin güzel!" diyen ya hiç yoktur ya da ya da çok nadirdir. Kitap resmedilen tüm bebek ve ailelerin bu sözcükleri duymasını sağlamış oldu. Herhangi bir toplulukta bulunan çok çeşitli farklılıkları kutlama ve tanıtmakta ve çocukların hayatta kalması, gelişmesi ve korunmasını desteklemekte bir örnek teşkil etmektedir. http://www.unicef.org/cwc/files/Maldivian_Babies(1).pdf

4d: Yerli kültür ve geleneklerin olumlu taraflarını besleyin ve yansıtın

Gerekçe: Bir "ana anlatıcı" belirlenerek görüntü ve çözümleri batıdan, eğitimlilerden veya toplumdaki önemli kişilerden seçmek ve temel konu veya tek görüş açısı olarak benimsetilmek üzere sunmak kolaydır. Ancak tüm kültür ve toplumlara ait olumlu uygulamaların tanıtılması, desteklenmesi ve kutlanması önemlidir: Bugün "demode" görülen pek çok uygulama için gerçekçi ve mantıksal sebepler bulunabilir. Aslında, hayat döngüsü çoğu zaman döner dolaşır ve çok eski geleneksel uygulamaların (örneğin bebek masajı) tekrar modern tıbbın bir mucizesi olarak pazarlanmasıyla sonuçlanır. Gerçekte bazı Anglo-merkezli veya batıya ait çözümler sıklıkla eski zengin kültürlerden kaynağını almaktadır: yerel sözlü hikâyeler okuryazarlığı teşvik etmiş ve ilişkileri canlı tutmuştur; günümüzdeki anlaşmazlıkların çözümündeki standart prosedürlerinin bazılarını, zümre toplantılarındaki grubun fikir birliği oluşturmuştur; Afrika, Güney Amerika, Asya ve Arap dünyasına ve aslında dünyanın her bir bölgesine ait hikâyeler hayaller silsilesi açmakta, yerel ve uluslararası güçlü yönleri kutlamaktadır.

Olumlu Örnek: Yerli kültür ve geleneklerin olumlu taraflarını besleyin ve yansıtın

"Ben Raven'im" (David Bouchard, MTW Yayıncıları, İngiliz Kolombiyası) ilkokul çağındaki ve daha büyük yaştaki çocuklar için geliştirilmiş bir kitap olup Kanada'nın İlk Milleti hakkındaki bir dizinin bir parçasıdır. Dizi önceleri "Kızılderili" olarak adlandırılan insanların gururunu ve kültürünü tanıtmak için tasarlanmıştır. Adı geçen kitap, yeni bir totem direği diken bilge bir şefin hikâyesidir. Şef direğin sadece kendisinin kim olduğunu değil, hayatındaki diğer tüm önemli insanların da kim olduklarını yansıtsın istemektedir. Yolculuk yaptıkça şef kendi görüntülerinin önemini anlatarak onu ikna etmeye çalışan pek çok insanla tanışır. Hikâyenin sonunda şef, kendi çok özel ve benzersiz totem ruhunu öğrenir. Şef çocuklara kendi "totem"lerini ve benzersiz güçlü yanlarını bulma hakkında ilham verir. Kitap tipik dünya öykülerinin bir parçası olmayan birey ve toplumların kutlanması hususunda bir örnek teşkil etmektedir. http://www.unicef.org/cwc/files/I_am_Raven(1).pdf

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

4c: İletişimin stereotipler içermemesini sağlayın

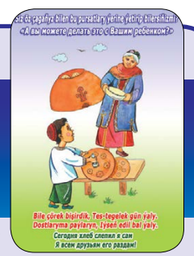

İlerleme odaklı, klişelerden uzak ve tüm kültürlere saygılı iletişimi destekleyici ve savunucu iletişimi çok çeşitli yollarla bu öneri iletişime pek çok şekilde aktarılabilir, örneğin:

- Fiziksel olarak aktif bir anneanne/babaannenin kız ve erkek torunların hem futbol oynamayı hem de geleneksel bir ekmeği pişirmeyi öğretmesini modelleyin
- Arkadaşlarına zorbalık yapan kız veya erkek çocuğun, ebeveyninden arkadaşları ve toplumu tarafından beğenilen bir lider olmanın daha iyi olduğunu öğrenmesini modelleyin
- Ergen bir erkek çocuğunun "erkek" kelimesinin asıl anlamını, nazik ve müşfik amcasının olağanüstü bir halde farklı bir etnik gruba mensup biriyle kıt imkânlarını paylaştığını gördüğü zaman öğrenmesini modelleyin
- Görme engeli olan bir babanın engeli olmayan bir babayla aynı sevgi dolu ve şefkatli bir şekilde kız bebeğiyle ilgilenmesini modelleyin

Teoriyi Uygulamaya Çevirme

4d: Yerli kültür ve geleneklerin olumlu taraflarını besleyin ve yansıtın

Bu ilke bir yere özgü bilgi, yerel seviyede zorlukları yenme gücü, olumlu uygulamalar ve kültürel kimliğin yeni gerçekleri ve bilgiyi tamamlayıcı olarak pek çok yolla iletişime çevrilebilir. Örneğin:

- Toplumdaki yaşlı insanları bilge, gençlere ileteceği etkileyici bilgi ve öngörüleri olan, eskinin nasıl olduğunu gençlerin gerçekten anlayabileceği bir şekilde anlatan insanlar şeklinde sunun
- Tüm yaş grubu çocuklara uygun, yerel topluluklardaki öncü kadınların rolleri ile ilgili medya yapımları üretin
- Olumlu geleneksel uygulamalarla kriz anında topluma yardımcı olan bilge çocuk ve gençlere dair materyaller ve senaryolar geliştirin
- Çocukları "mini antropolojist" olup "eski güzel günleri" incelemeye ve atalarından kalan miras ve kültürlerinden ne kadar faydalandıklarını keşfetmeye yönlendirin

Beşinci Bölüm

Çocuklara Yönelik İletişim Geliştirmede Sık Düşülen Hatalardan Nasıl Sakınmalı?

İki kere iki dört kesinliğinde bir kural, çocukların gündelik yaşamlarını, ilgilerini, isteklerini ve deneyimlerini uygun bir içeriğe ulaşılması açısından temel almak, çocuklarla kurulacak iletişime ilişkin görüşleri nihai ürünü ortaya çıkarmadan önce test etmektir.

1. İletişimimin çocuklara uygun olduğundan nasıl emin olabilirim?

Çoğu zaman yetişkinler kendi düşündüklerinin kritik önemde olduğunu empoze etmek ve çocukların ilgisini çeken medya formatlarında mesaj sunumundan kaçınmakta zorlanmaktadır. Bu durumun söz konusu içerikleri çocuklara uygun hale getirdiğini düşünmekteler. Çocuk istismarı ve sömürülmesini önleme, temizlik ve hijyen, yoksulluk, şiddet, ölüm ve hastalık ve diğer sıkıntılı durumları gibi konuları ele alan çok sayıda çocuklara uygun iletişim örnekleri mevcuttur. Bu önemli mesajları üretmede sorumlu olan kişilerin, çocukların yaşına göre ne anlayacağı hususunda uyanık olması ve yetişkinlerin sorumluluğunu dikkate almak ile mesajların çocuk ve gençlerin ihtiyaçlarına cevap vermesi arasında tercih noktasında açık olması gereklidir.

Çocukların haklarını desteklemenin ve korumanın en iyi yolu; iletişimin çocuklar için yaşa uygun olmasını sağlarken onların gelişim ve öğrenmelerini destekleyen yeni becerileri teşvik etmek ve çocuk gelişimi uzmanlarına danışmak ve mesajın uygunluğunu belirleyebilmek için gayretle gerçek çocukları izlemektir. İyi bir pratik yol uygun içeriğin temeli olarak çocukların günlük yaşamlarını, ilgi, istek ve deneyimlerini resmetmek ve yapımın son halinden önce çocuklarla beraber iletişim fikirlerini ön teste tabi tutmaktır.

Örneğin, vitaminlerin önemini herkese anlatmak önemli olmakla birlikte çocukların sağlıklı olmasını sağlamaktan sorumlu olanlar yetişkinlerdir. Bu nedenle, çocuklara A vitamininin önemini anlatan bir mesaj yerine, çocuklara uygun bir mesajda “Gökkuşağının tüm renklerinden yemeye çalışmanın” kişiyi nasıl güçlü, akıllı ve daha çok enerji sahibi yaptığı vurgulanmalıdır. Çocuk haklarına ilişkin bir mesaj yerine, sosyal adalete dair çocuklara uygun bir mesaj paylaşmayı öğrenen ve evinde ve okulunda adil olan çocuklar gösterebilir. Kız ve erkek çocukların eşitliğini anlatan didaktik bir mesaj yerine, cinsiyet eşitliği konusunda çocuklara uygun bir mesajda cinsiyet konusunda yenilikçi bir erkek çocuğunun nazik ve adil oluşu veya bir kız çocuğunun fiziksel olarak aktif bir lider oluşu sunulabilir.

2. Olumsuz bir davranışı önleme veya değiştirmede kullanılabilecek en iyi strateji nedir?

Hepimiz taklit ederek öğreniriz. Olumlu örnekleme iyi değer ve davranışları öğrenmede bize yardımcı olduğu gibi, olumsuz örnekleme değiştirmeye veya kaçınmaya çalıştığımız değer ve davranışları öğretip pekiştirebilir. İletişimimizin çocuklara **yapmasını istemediğimiz** şeyler yerine, onların ne yapmasını istediğimizi gösterip anlatması önemlidir. Olumsuzu görsel ve sözlü olarak resmetmek bazen tehlikeli ve istenmeyen olumsuz sonuçlara sebep olabilmektedir. Olumlu hareket ve çözümlerin gösterilmesi daha güvenli ve de daha uygundur. Özellikle küçük çocuklarla ilgili iletişim, iyi ve güvenli uygulamaların kapsandığı ve lakap takma veya jestle bile olsa şiddet içermeden kaçınma hususlarında tekrar tekrar kontrol edilmelidir.

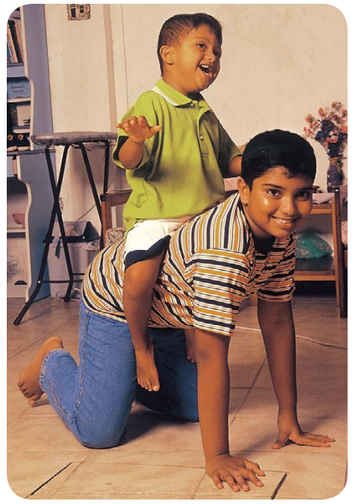
Gelişim iletişiminin tipik örnekleri incelendiğinde görürüz ki ürünler ve medya, çoğunlukla büyük orandaki hikâyelerde problemleri işlemiştir. Küçük bir kısım çözümlerle meşgul olmuştur. Bunun yanında, materyaller hikâyelerin büyük bir oranını da "problem"e adamıştır. Benzer şekilde, problemler hem görsel hem de sözlü olarak çarpıcı bir biçimde sunulmuş, böylelikle daha güçlü hale gelmiş, daha kolay hatırlanır olmuştur. Bu gidişatı tersine çevirmeyi, daha fazla hikâyenin görsel ve sözel olarak ilginç **çözümler** ile olumlu hareketleri teşvik etmeye odaklanmasını öneriyoruz.

Örneğin, bir çocuğun mayınla oynayıp dehşet verici bir kazaya kurban gitmesini göstermek yerine, bir aletle karşılaşan bir çocuğun hemen etrafını uyarması, ondan uzak durmanın adım adım modelini göstermesi ve bir yetişkine haber vermesi gösterilebilir. Taciz edilen, sömürülen veya istismara uğrayan bir kızın gösterilmesi yerine, tacizin ilk sinyalleriyle başarılı bir şekilde başa çıkan kendine güvenli ve proaktif bir kızın modellenmesi.

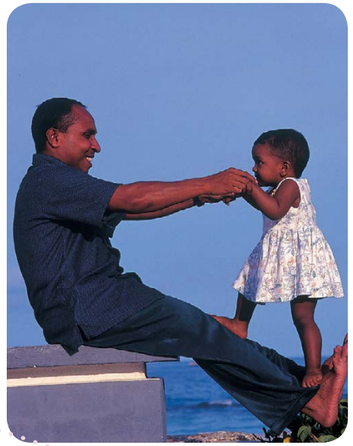

3. Çocuklarla iletişimde korkunun kullanılması haklı mıdır ya da etkili midir?

Korku hem çocuklar hem de yetişkinlerde ortak bir insanî duygudur. Hayatın bir parçası olan küçük veya büyük korkularla başa çıkmanın sağlıklı yollarını belirtmek, sunmak ve desteklemek önemlidir, ancak çocuklara yönelik iletişimde korkunun harekete geçirici olarak kullanımında özen gösterilmelidir. Şeytanî karakter ve canavarların, boyutundan büyük tıbbî gereçler ve mikroplar ile korkutucu istismarlar görsel ve dramatik ve özel efektler eşliğinde sunulduğunda korku, çocukların mesajı görme ve duymalarındaki kabiliyetini mahvedebilme riski taşımaktadır. Hatta yaşı büyük çocuklar da gerçeğe yakın resmedilen istismar, şiddet ve yaralanmalardan etkilenebilir, bu durum onları bloke edebilir veya travma yaşatabilir.

İletişimin çok çeşitli korku ve duygularla başa çıkmanın sağlıklı yollarına odaklanmasını sağlamak çok önemlidir. Çatışma veya duyguları sunarken, örneğin öfkeyi, problemi, sözel olarak ve sadece gerektiği kadar kısa bir zamanda anlatın. Sınırları zorlayın ve korkutmayan, aksine çözüm sunan yaratıcı ve olumlu örneklerin kullanımını genişletin.

Örneğin, kazaları önlemeye dair bir iletişimde, parmağını prize sokan ve elektrik çarpmasıyla ölen bir çocuk göstermek yerine; prizi gördüğünde çocuğa uzak durmasını söyleyen akılda kalıcı bir sloganı hatırlayan ve buna uygun davranan bir çocuğu gösterin. Kocaman bir sivrisinek, büyük bir şırınga veya canavar şeklinde bir HIV virüsü göstermek yerine, korkuları hakkında sözlü bilgi veren, doğru şeyleri söyleyip yaparak korkularını hafifleten ve sağlıklı kalan çocuk ve gençleri gösterin. Çocuk felci veya diğer aşı ile önlenebilen hastalığa sahip bir çocuğun "korkunç kaderi"ni resmetmek yerine; kardeşleri, çocuk veya torunlarının aynı hastalığa yakalanmasını istemediğini söyleyen ve onları aşılattırarak sorunu çözen çocuk ve yetişkinleri gösterin.

4. İletişimimin eğitici olduğu kadar eğlenceli olmasını nasıl sağlayabilirim?

İçeriğin ilginç yollarla ve iyi hikâyelerle anlatılması halinde herkes en iyi şekilde öğrenir. Hiç kimse, özellikle de çocuklar, bilginin didaktik veya vaaz gibi anlatılmasıyla iyi bir şekilde öğrenemez. Çocuk dostu eğitimin ilkeleri çocuk dostu iletişim için de geçerlidir. Bu ilkeler, çocukların ihtiyaç ve fikirlerinin kapsandığı aktif öğrenmeyi de pek çok şeyin yanında içerir. Çocuklarla iletişim tasarlarken, "iyi bir hikâye iyi bir hikâyedir" "altın kural"dır ve öğrenicileri işe dâhil etmenin en iyi yoludur. İletişimi eğlenceli ve ilham veren bir hale getirin: çocuklar büyük ihtimalle bu tip hikâyelere dönecek ve dersi tekrar edeceklerdir. Çocukların yaşamları, ilgi alanları ve onlar için önemli olan kişiler ile ilgili hikâyeler oluşturun, onların hayal gücü ve merakına hitap edin, karakterleri çok boyutlu yapın ve eleştirel düşünmeyi, oynamayı, öğrenmeyi ve hareketi iletişim esnasında ve sonrasında teşvik edin.

Örneğin, çocuklara erken yaşlarda okuma yazma öğrenme veya ezberleyerek rakamları okuma iletişimi yerine; oyunlar, şarkılar, şiirler ve tekerlemeler ile okula girişe onları hazırlamaya yardımcı olun. Sömürü veya istismarla ilgili bilgileri listeleyen bir broşür yerine, zorluklarla başa çıkabilen bir genç kız ya da başka bir çocuğa zorbalık eden diğer akranlarına uymayan bir erkek çocuğu hakkında bir hikâye geliştirin.

5. "Öğrenilecek dersler"i sunmada nasıl daha yaratıcı ve çocuk-dostu olabilirim?

Çocuklar çoğunlukla kendi deneyimlerinden veya kendi gibi çocukların deneyimlerinden öğrendikleri zaman daha iyi motive olurlar. Yetişkinlerin uzman olduğu, tepeden konuştuğu, çocuklara vaaz verdiği ve onların neyi yanlış yaptığını vurguladığı iletişim; çocuklara öğrenme, problem-çözme, araştırma ve hayal kurma ile ilgili ilham veren iletişim kadar başarılı olmayacaktır. Yetişkinleri çocukların yaşından bağımsız olarak besleyici, destekleyici, güvenilir ve olumlu olarak sunmak çok önemlidir. Yetişkinler çocuklarla çok farklı ilişkiler içinde sunulmalıdır, örneğin çocuklarla fikir ve deneyimlerini karşılıklı paylaşırken ve hatta çocuklardan bir şeyler öğrenirken. Çocuklar ve gençler de bazen yetişkinlerin epey şaşıracağı ve gurur duyacağı şekilde çözüm yollarını bulabilen bireyler olarak gösterilmelidir.

Örneğin sokakta karşıdan karşıya güvenli geçmediği için azarlanan bir çocuk yerine; bir çocuğa karşıdan karşıya nasıl güvenli ve düzgün bir şekilde geçileceğini öğretmesi hakkında soru soran bir yetişkin gösterin. Kabadayı gibi davranan bir çocuk ve "ona dersini vermeye gelen" bir yetişkin yerine basit anlaşmazlıklarda çözüm becerileri kullanarak pes etmeyip beraber çalışan ve kendilerini savunan, bu sırada kimseyi küçük düşürmeyen bir çocuk grubu gösterin.

6. İletişimimde kaçınacağım veya çözmeye çalışmam gereken klişeler nelerdir?

Kalıplaşmış rollerden kaçınmak için hikâyedeki her bir karaktere bakmak önemlidir. Tüm hareket ve sözleri gözden geçirin ki yaramaz veya kötü insanların hep çirkin veya çekici olmayan insanlar olmamasından, yaşlı insanların her zaman yardıma muhtaç ya da pasif olmamasına, yoksul çocukların her zaman üzgün olmamasından, eğitimli insanların her zaman her şeyin çözümünü bilmemesinden, engeli olan insanların her zaman izole edilmiş olmamasından veya belli bir etnik veya kültürel gruba mensup insanların her zaman tavır,

beğeni ve ilgilerinde daha kötü durumda gösterilmemesinden emin olun.

Çocuklara yönelik iletişimde, erkek çocukları veya yetişkin erkekler küçük çocukların öğretmeni gibi besleyici rollerde, duygularını ifade edebilen insanlar olarak sunmak için yollar bulun. Dişi karakterleri, genç kızlar veya kadınları liderler, geleneksel olmayan oyunları oynayan karakterler, motorlu araç kullanıcıları veya bir işi yöneten patronlar olarak sunun. Hem erkeği hem de kadını ev işlerine ve çocuk bakımına yardımcı olarak resmedin. Değişik türden engeli olan insanları kendi adlarına konuşabilen, bağış ve desteği sadece alan olarak değil veren olarak da gösterin. Yerel etnik veya azınlık grubuna mensup insanları baskın grupla eşit olarak kapsama alın.

Çok çeşitli ve çok boyutlu karakterleri mümkün olduğunca sık sunun. Örneğin, yaşlı insanları çatlak sesler ve sınırlı hareketlerle sunacağınıza, kız torunuyla futbol oynayan bir anneanne/babaanne veya torununu kucaklayan, şarkı söyleyen ve dans eden bir dede gösterin. En dezavantajlı durumda olan insanlara çoğunlukla iyi durumda olan çocuk ve yetişkinlerin yardım etmesi yerine, en kötü durumda olan kişilerin diğer herkese öğretebileceği hayatta kalma becerilerini resmedin. Ya da görece daha kötü durumda olan çocuğun daha iyi durumda olan bir çocuğa yardım ettiği ya da ona destek olduğu durumları örnekleyin.

Son olarak, bir gruba ait çeşitli ve sayıca çok çocuk ve yetişkin örneklerinin verilmesinin basmakalıp tiplerden kaçınmak için önemli olduğunu unutmayın

7. Çocukların benim iletişimimi anladığından nasıl emin olabilirim?

Az olan çoğu zaman daha çoktur, basit en iyisi olabilir ve çoğu zaman düşük okuryazarlık gerektiren yapımlar, özellikle basım, iletişimin herkese özellikle de en dezavantajlı durumda olan insanlara ulaşmasını sağlar. Her ne kadar çalışmamız çocuk ve gençlerin çok çeşitli okur-

Çocuklarla İletişim: Bölüm Beş – Çocuklara Yönelik İletişim Geliştirmede Sık Düşülen Hatalardan Nasıl Sakınmalı ?

yazarlık becerilerini hedeflese bile, basılı iletişim çoğunlukla anlamayı zorlaştıran görsel ve sözel karışıklığa sahiptir. Çocukların neyi örnek almasını istediğimizi kelimeler olmadan anlatabiliriz: Bu durum düşük okur-yazar seviyeleri, okur-yazar olmayanlar veya değişik dil gruplarından olan kişilere ulaşma imkânını artırır. Basitlik, açıklık ve günlük dile ait kelimelerin kullanımı eserin herkes tarafından anlaşılmasını mümkün kılar.

Örneğin, sloganlar ve HIV/AIDS'in etkisine ilişkin pek çok gerçekleri içeren güzel bir resim kullanmak yerine, ilaçlarını alan, besleyici gıdalar yiyen, aile ve arkadaşlarının desteğiyle hayatta kalan bir kişiyi gösterin. Olağanüstü durumlara hazırlıklı olmak ile ilgili bir sürü sözlü iletişim yerine; olağanüstü durumlara hazırlıklı olmak adına küçük yaştaki çocuklardan yaşlı yetişkinlere kadar herkesin kendi evleri ve topluluklarında gösterebileceği gayret ve çabaları gösterin.

Çocukların kendilerinden gelen hikâye ve fikirleri cesaretlendirmek, gerçek hayata dair olumlu durumları sunmak ve yapımlara çocukların fiili katılım sağlaması, hem orijinalliği hem de kavrayışı garantiye almaya yardımcı olmada örnek teşkil etmektedir.

8. Başarılı ticarî bir formülün kopyalanması her zaman en iyi yaklaşım mıdır?

Çocuklar için hazırlanan iletişim tiplerinde değişik tip düşük ve yüksek bütçeli başarılı örnekler mevcuttur. Özellikle çocuk televizyon ve radyolarında geniş bir yelpazede birinci sınıf programlar dünyanın pek çok yerinde mevcuttur. Bu yapımların herkese, özellikle profesyonel zorluklarla ilgili olarak, öğretecek çok şeyi var. Ama çocukların tamamıyla gelişebilmek için dengeli bir diyete ihtiyacı olması gibi, çocuklar çeşitli medya türüne ve içeriğe de ihtiyaç duyarlar. Popülerlik ve izleyici ölçümleriyle ölçülen "başarı"nın, çocuklar için kaliteli bir iletişim olmasını gerektirmediğinin farkında olmalıyız. Her ülke ve bölge kendine has yeteneklere ve yerel iletişim kuracak tarihe sahiptir. Bir yandan uluslararası yapımlarla yarışmaya giderek artan ihtiyaç olmakla beraber, pek çok ülke kendi öz hikâyeleri, kültür ve geleneklerini kullanarak kendilerine has bir şeyler üretmede kendileri için uygun yeri bulmuşlardır. Tecrübeler göstermiştir ki bu eserler çok ucuza mal olduğu halde çok kaliteli olabilmektedir.

Örneğin, sofistike görsel efektleri olan hızlı çizgi filmler yerine çocuklara günlük korkuları ve sıkıntılı duyguları ile başa çıkabilme ile ilgili yardım eden geleneksel ve modern hikâyeler anlatan cana yakın ve nazik bir anlatıcı bulun. "Batılı" pop müziğini kopyalamak yerine geleneksel müzikleri modernize edin, farklı aile üyelerini sağlıklı davranışlarla ilgili yeni sözlerle ve o şarkıyı söylerken resmedin.

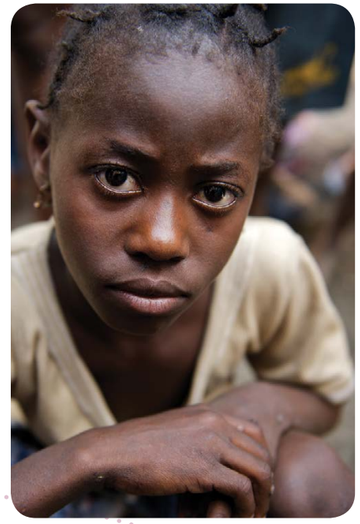

9. Önden test etmek gerekli midir?

Evet. Çocuklar için en iyi iletişim çoğunlukla çocuklardan neler öğrenebileceğimiz ile yönlendirilenlerdir. Bu nedenle, yapabileceğimiz en önemli şey, onlarla zaman geçirmemiz, onları gözlemlememiz ve iletişimimiz ile ilgili geri bildirim istememizdir. Bu alandaki çalışmaları destekleyecek, bilgilendirecek ve geliştirecek pek çok değişik tipte araştırma mevcuttur. Yapım öncesi temel seviyedeki bilgiye ek olarak yapılan biçimlendirici araştırma paha biçilemez değerdedir. Çocuklarla iletişim bağlamında iletişim "taslak" aşamasındayken formatif araştırma yapılabilir. Bu araştırma çocukların belirli karakterleri sevip sevmediğini, verilmesi amaçlanan mesajı anlayıp anlamadıklarını, dikkat çekip çekmediği gibi konuları ortaya çıkarmak için kullanılır. Biçimlendirici araştırma dinleyicileri tanımada faydalıdır; yapımın çocukların ihtiyaç ve ilgilerini karşılamasını sağlar ve verilen mesajın öğretilmesinde etkilidir. Ayrıca "yapım hatalarını" önlemede ve farkında olmadan yanlış ya da olumsuz mesajlar öğretmeyi önlemede yardımcıdır.

Bazen iletişimin bireysel parçaları acil durumlar için geliştirilir (H1N1'i önleme ile ilgili bir poster ya da kamu spotu veya fırtına veya depreme hazırlıklı olmakla ilgili bir broşür gibi). Ama çoğunlukla televizyon veya radyo dizileri üretmek veya multimedya kampanyası geliştirmek için etraflı bir program stratejisinin desteğinde hazırlanması hususunda söz vermeli ve hem araştırma hem de öncül testlerin yapıldığından emin olmak hususunda kararlı olmalıyız.

Örneğin siz ve küçük bir yetişkin grubunun belirlenen bir konuda iletişim içeriğine karar vermesi yerine, yapım öncesinde çocuklarla vakit geçirmek daha iyi olur. Onlara ilgi alanlarıyla ilgili basit sorular sorun, belirlenen konuda onların neler bildiğini ve neleri öğrenmekten memnun olacaklarını ortaya çıkarın. Nihai malzemeyi üretmek yerine, prototip senaryolar ve müsvedde materyaller geliştirin ve çocuklara format, stil, ilgi alanı ve kavrayış ile ilgili basit sorular sorun. Eğer yapılabilirse son prodüksiyon öncesinde iki veya daha çok güvenilir danışmanı da gözden geçirmek için işe dahil edin. Çocuk gelişimi konusunda bilgili kimseler veya çocuklara yönelik iletişim materyali hazırlamada geniş tecrübe sahibi kişiler, geliştirildikleri sırada bunları gözden geçirebilir. Bu metodoloji hem maliyet açısından verimlidir hem de yapımcılara bir öğrenim süreci oluşturur.

10. Çocuklara yönelik kaliteli iletişim geliştirmek için özel bir eğitime sahip olmam şart mıdır?

Çocuklara yönelik iletişim özel beceri, yetenek ve eğitim gerektirir. Her ne kadar çocuklara yönelik yapımları hazırlamada kapasite ve yetenekleri arttırma pek çok ülkede öncelikli olmasa da bunun mantıklı bir yatırım olduğu kanıtlanmıştır. Örneğin şimdiye kadar UNICEF C4D (Kalkınma için İletişim) **çalışanları,** çocuklara yönelik onlarla birlikte **iletişim**

geliştirmede değil de çocuklarla ilgili iletişim geliştirme konusunda daha büyük uzmanlığa ve deneyime sahiptir. Sosyal pazarlama alanında çalışan, ama çocuklar hakkında pek bilgi sahibi olmayan bir kimse veya yetişkinler için televizyon, radyo programları ve canlı dramalar üreten bir kişi, ilk iş olarak çocuklara yönelik nasıl medya üreteceği ve geliştireceği hususunda yönlendirilmezse çoğu kez çocuklara uygun, etkili ve yüksek kalitede iletişime geçiş yapamaz.

Pek çok ülkede, yerel iletişim ve program çalışanları, çeşitli medya türlerinde ve diğer sektörlerde çalışanlar, doğrudan çocuklarla çalışma deneyimine sahip insanlar (öğretmenler ve STK'larda çalışanlar) için kapasite ve yetenekleri arttırma çalıştayları düzenlemeye ilişkin bir yaklaşım bulunmaktadır. Çalıştaylar tüm grupların güçlü yanlarından istifade etmekte, aynı zamanda onlarda farkındalık oluşturmakta ve her yaş grubu çocuklara yönelik etkili iletişim geliştirme konusunda bir yetkinlik inşa etmektedir. Bu çalıştaylar katılımcıların prototip yapımlar geliştirmede doğrudan deneyim kazandıklarında ve dünyadaki güzel uygulamaları araştırdıklarında en iyi sonucu vermektedir.

Başarılı bir metot, yeni girişimler veya projelerin planlanma aşamasında, ürün geliştiren çalışanların iletişimine yol açmayı içerir. Bu, iletişimin bütünleyici olmasını ve programlamanın her bakımdan desteklenmesini sağlar. Bu metot; kritik davranışlar hakkındaki bilgi, yaklaşım ve uygulamalarla ilgili önemli araştırmalar ile iletişime erişim ve onun kullanımı ile ilgili araştırmaların kapsama alınmasını garanti eder.

İletişim geliştirmek için kapasite ve yetenekleri arttırmak, "kutunun dışında düşünmek" için yeni yollar aramak projeleri zenginleştirir ve daha stratejik ve yenilikçi sonuçların ortaya çıkmasını sağlar. Kendini adamış, yaratıcı, becerikli, yetenekli yapımcı kadrosu yetiştirmek ve çocuklara özel olarak iletişim geliştiren sağlam bir kurum geliştirmek bir servettir. Bu sadece belirli bir projeyi güçlendirmekle kalmaz; çeşitli programları destekleyerek iletişime yenilik ve değer katar. Örneğin sosyal pazarlama veya yetişkinler için iletişim üreten bir firmaya (tek bir iş veya bir kampanya için) iletişim materyalini sözleşmeyle bir tarafa vermek yerine, medyada ve diğer sektörlerde çalışan yerel halk için kapasite ve yetenekleri arttırma çalıştaylarını destekleyin. Katılımcıları yaşa uygun iletişimle ilgili eğitin ve kültüre uygun yeni iletişim üretimi için birlikte çalışın.

Birtakım Son İpuçları

Tavsiye 1: Sınırlı kaynaklara sahipseniz, önerilen Prensipler ve Kılavuzları baz alarak küçük çocuklara yönelik, onların gelişimlerine ve kültürlerine uyumlu yüksek kalitede kitaplarla işe başlayın. Bu kitaplar nihayetinde elektronik, dijital veya bireyler arası medyaya uyarlanabilir.

Tavsiye 2: TÜM medyayı tarafsız olarak aynı bakış açısıyla gözden geçirin. Tüm kitaplar iyi olmadığı gibi tüm televizyon programları da kötü değildir. Her bir materyal çocuğun bütüncül gelişimini desteklemeli, bireyler arası iletişimi tamamlayıcı olmalı ve TÜM çocukların hakları temelinde en yüksek standartları savunmalıdır.

Tavsiye 3: Çocuklara yönelik iletişim üretimi için yerel kapasite inşası önemlidir. Sağlık, eğitim, çocukların korunması ve çocuk gelişimi uzmanları ile yaratıcı sanatçıların birlikte çalışması ve ürün geliştirmesiyle sektörler arası bir yaklaşım sıklıkla en etkili sonuçları getirir.

Tavsiye 4: Çocuklar kaliteli iletişim geliştirmedeki asıl kılavuzlardır. Onları gözlemleyin, prototipleri onlarla ön-teste tabi tutun ve onları üretim sürecine dâhil edin- bu orijinalliği ve kavrayışı garanti eder.

Tavsiye 5: Çeşitli medyanın çocukların yaşamı üzerindeki etkisine ilişkin daha fazla araştırmaya ihtiyaç var. Araştırma konuları değişik medya ve materyalin sadece akademik öğrenme amaçları üzerindeki etkisini araştırmamalı, bunların çok çeşitli davranış ve tutumlar üzerindeki etkisini de incelemelidir.

Altıncı Bölüm

Daha Fazla Olumlu Örnek ve Kaynaklar

Pek çok ülkeyi temsil eden çok çeşitli medyadan olumlu örnek ve kaynaklar burada sunulmaktadır. Bunlar bütüncül doğaları itibarıyla prensiplere göre değil, yaş gruplarına göre düzenlenmiştir: Bu kitapta sunulan prensiplerin ve kılavuzların pek çoğunu kapsamakta ve çocuk gelişimini bütüncül olarak ele almaktadır. Bazen farklılaşma olsa da hepsi bütüne bakıldığında güzel örneklerdir.

Mevcut olduğu durumlarda örnekle ilişkili araştırmalar da kapsanmıştır. Biçimlendirici testler tekil ürünlerden ziyade diziler için daha sıklıkla üstlenilmiştir; ancak hem tekil yayınlar hem de seriler için denetleme ve değerlendirme örnekleri kapsama dâhil edilmiştir.

(Her bir girdiden sonra, parantez içinde, UNICEF'in öncelikli alanları veya ele alınan çocuk gelişim hedefleri her bir güzel örneğin arkasında listelenmiştir.)

Kitaplar, Filmler, Televizyon Spotları ve Diziler

İLK YILLAR İÇİN

Sihirli Yolculuk/ Keremet Koch

Animasyon televizyon dizisi, ilk defa 2006 yılında yayınlandı, UNICEF Kırgızistan'ın yardımlarıyla Kırgız Televizyon ve Radyo Kurumu (NTRC) tarafından üretilmiştir (Yerel Kırgız dilindeki ilk çocuk yapımıdır; ayrıca, Türkiye'de Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) eliyle yayınlanmıştır, Balkanlardan Çin'e 250 milyon insana ulaşmıştır).

Geleneksel karakterler, Akylai ve Aktan, genişletilmiş aile üyeleri ve çok çeşitli arkadaş kümesi ile rol almakta; çocukları okula hazırlıklı olma becerileri, olumlu cinsiyet rolleri, duyguları sağlıklı bir şekilde ele alma yolları ve sağlık/hijyen alışkanlıkları gibi konularda öğrenmeye davet etmektedir. İrlanda Belfast'ta bulunan Queen's Üniversitesi Eğitim Bölümü, hem nicel hem de nitel bileşenler ile bir araştırma çalışması yürütmüştür. (15)
http://www.vimeo.com/24185412, www.youtube.com/user/KeremetKoch
(okula hazırlıklı olma, sağlık, çocukları koruma, cinsiyet eşitliği, dâhil edilme, psikolojik olarak çabuk toparlanma)

Tsehai Öğrenmeyi Çok Seviyor

Küçük çocuklara yönelik düşük bütçeli bir televizyon dizisidir, 2005 yılında Etiyopya'da Whiz Kids Workshop tarafından üretilmiştir.

Düşük maliyetli kuklalar ve basit animasyonlar kullanılarak; ebeveynini kaybetmek, cinsiyet, çevre duyarlılığı, zorlu duygular, erken öğrenme ve kişisel değerler gibi çeşitli konuları Amharca dilinde, yerel Etiyopya kültürünü yansıtır biçimde sunulmuştur. Yayın öncesinde kavrama üzerine bazı şekillendirici değerlendirme çalışmaları yapılmıştır. Ödülleri: Prix Jeunesse ve Japon ödülü. www.tsehai.com
(çocukların hayatta kalması ve gelişimi, temel eğitim, cinsiyet eşitliği, HIV/AIDS, çocukların korunması)

Bay Roger'ın Komşuluğu

Okul öncesi çağına yönelik televizyon dizisidir, ilk olarak 1971'de yayınlanmıştır, Family Communcations Inc. tarafından ABD'de üretilmiştir.

Hastalık, boşanma, ölüm, engeli olma, farklı olma, çok çeşitli korku ve duygular gibi hassas konuların, çocuklara uygun şekilde üstesinden gelmek için hazırlanmış çocuk dizilerinin ilklerindendir. En dezavantajlı ve kenara itilmiş çocuklar dâhil, her çocuğun öz güvenini geliştirme konusuna odaklanır. Dizi üzerine pek çok araştırma çalışması mevcuttur. Yeniden gösterimler ve FCI web sitesi kuruluşundan beri çocuklarla iletişimde "güvenli sığınak/liman" için örnek olarak kullanmıştır. (FCI çeşitli medyada projeler geliştirmekte ve aileleri etkileyen çeşitli konularda bakıcıları ve çocuklarla çalışanları eğitmektedir.) www.fci.org
(çocukların korunması, sağlık, engeli olma, anlaşmazlıkların çözümü)

1,2,3,4

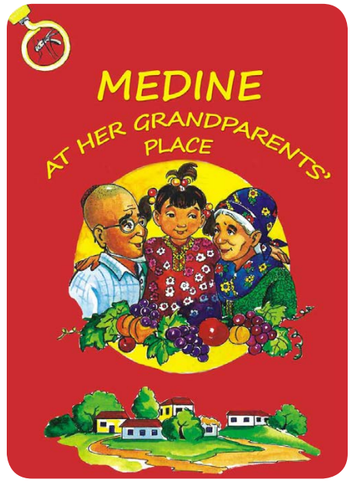
Animasyonlu televizyon spotudur, 2006 da UNICEF Myanmar için üretilmiştir.

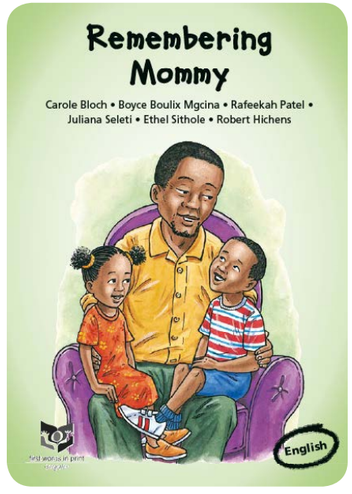
Yerel pazara yürüyen, şarkı söyleyen, sayı sayan; hayvanlar ile meyve ve sebzelerin adlarını söyleyen, ona bakan babası tarafından cesaretlendirilen ve övülen küçük bir kız çocuğunun hikayesidir. Tekrar eden format, akılda kalıcı şarkı, basit yenilikçi animasyon, çocuk-dostu öğrenme örneği ve çocuk gelişimine uygun iletişim.
www.vimeo.com/24175110
(bütüncül erken çocukluk yılları gelişimi, beslenme, okula hazırlıklı olma, cinsiyet eşitliği, sorumlu bakıcılık)

Muhabbet Kuşu Elliot

BBC/CBeebies (3üncü ve Kuş) dizisinin animasyon bölümü, 2008, Little Airplane Yapımları, ABD.

Parolası "asla pes etme" ve kuralı "sadece kuşlar katılabilir olan "Muhabbet Kuşları" izcilerine katılmak isteyen, Tırtıl Elliot'un hikâyesi. Elliot ve kuş arkadaşları "asla pes etme"ye azimleriyle ve sağlıklı sosyal becerileriyle örnek teşkil etmektedir. Elliot'un "farklı olması" bir şey değiştirmez, o bir Muhabbet Kuşu olur (izci grubuna katılır), diğerlerinin de onu rehber edinebileceği tarzda bir engeli ortadan kaldırır. Dizinin tüm senaryoları küçük çocuklarla dikkat, ilgi çekme ve anlama üzerine ön teste tabi tutulmuştur.
www.bbc.co.uk/cbeebies/3rdandbird/
(çeşitlilik, psikolojik olarak çabuk toparlanma)

Kültürel Çeşitlilik

Animasyon televizyon spotu, 2008, UNICEF Kırgızistan tarafından desteklenen kapasite ve yetenekleri arttırma çalıştayında geliştirilmiştir

Değişik ırklara mensup ve farklı becerilere sahip dünyanın dört bir tarafındaki çocuklarla güneşin "saklambaç" oynaması ve bunun şarkısını içeren bir hikâyedir. Kıvırcık saçlı çocuk kıvırcık tüylü koyunun arkasına saklanır, görme engeli olan kız perdenin arkasına saklanır, beyaz şapkalı bir çocuk tepesi karlı bir dağın arkasına saklanır, vb. Şarkı her biri önemli ve değerli olan çocukların beraberce oyun oynaması üzerinedir. www.vimeo.com/24118963
(çocukların korunması, çeşitlilik, engeli olma)

Medine

Kitap, 2009, UNICEF Türkmenistan tarafından desteklenen kapasite ve yetenekleri arttırma çalıştayında geliştirilmiştir.

Küçük kız ile dedesinin balık tutmaya gitmek istemesi üzerine öncelikli olarak sivrisinekler tarafından ısırılmamak için hazırlık yapmalarına ilişkin hikâyedir. Losyon sürerler, kol ve bacaklarını kapatan elbiseler giyerler ve su birikintileri üzerinden yürümemeye dikkat ederler. Geri dönüp yakaladıkları lezzetli balığı yedikten sonra sivrisineklerden koruyucu bir tül altında uykuya dalarlar ve güzel denizlerde yelken açmış gibi yapar, hayal kurarlar.
http://www.unicef.org/cwc/files/Medine_Malaria.pdf
(sağlık, cinsiyet eşitliği)

Anneyi Hatırlamak

Okul öncesi ve okul çağı çocuklara yönelik kitap, 2006, UNICEF Güney Afrika tarafından desteklenen kapasite ve yetenekleri arttırma çalıştayında geliştirilmiştir, New Africa Books Ltd.'nin First Words in Print (Basımdaki İlk Sözler) çalışması için basılmıştır, Güney Afrika.

Yetim ve öksüzler için ve hassas durumdaki çocuklara uygun iletişim, ebeveynin ölümü konusunu çocuk dostu, kültürel olarak uygun bir şekilde tanıtmaktadır: küçük bir kız ve oğlan çocuğunun annelerini nasıl özlediklerine dair pek çok örnek ile çocukların babasının, öğretmeninin, anneannesinin ve diğer çocukların onlar yas tutarken onlara nasıl destek verdiklerini içermektedir. Anıları paylaşma ve kayıp veya ölüm yaşayan çocuklara destek olma amaçlı alışkanlıkları sürdürmeye bir örnektir; aynı zamanda hastalık, ölüm, travma, olağanüstü haller ve diğer zor koşullarla ilgili konuları tanıtmaya yönelik yerel uyarlamalar için bir örnek teşkil etmektedir. http://www.unicef.org/cwc/files/Remembering_Mommy-Sithmebele_and_Themba.pdf
(çocukların korunması, HIV/AIDS, olağanüstü haller, psikolojik olarak çabuk toparlanma)

Thar Thar Banyo Yapar

Olağanüstü hallerdeki çocuklara yönelik kitap, 2005, UNICEF Myanmar tarafından desteklenen kapasite ve yetenekleri arttırma çalıştayında geliştirilmiştir.

Asya Tsunamisi'ni yaşamış olan çocuklara hitabeden bir iletişim olarak geliştirildi, banyo yapmaktan korkan bir çocuk ile onu büyüten, sorumluluk sahibi annesinin oyun ve hayal kurmayı kullanarak oğlunun korkusunun üstesinden gelmesine yardımcı olmasını göstermektedir. Yapımın son hali verilmeden önce küçük çocukların ilgisi ve anlaması üzerine formatif araştırma yürütülmüştür.
http://www.unicef.org/cwc/files/Thar_Thar_Takes_a_Bath.pdf
(bütüncül erken çocukluk gelişimi, olağanüstü haller, çocukların korunması)

Annem Battaniyem

Kitap, UNICEF Lesoto tarafından desteklenen kapasite ve yetenekleri arttırma çalıştayında geliştirilmiştir.

Annesi duyma engeline sahip olan bir çocuk tarafından anlatılan, okul öncesi yaşlardaki bir çocuk ile annesinin hikâyesi. Lesoto'nun geleneksel yün "battaniye"sini kullanarak çocuk, annesinin sıcaklığını, özenini, neşesini ve sevgisini bir şiirle anlatır. Kitap çocuğun bakımından sorumlu kişilerin özgüvenini artırırken bir yandan da engellilik konusunu da işler.
http://www.unicef.org/cwc/files/My_Mommy_My_Blanket.pdf
(erken çocukluk gelişimi, çocukların korunması, engeli olma)

İLK YILLAR VE ORTA YILLAR

Tavuklarla Daha Fazla Oynamak Yok

Kuş gribi hakkında kamu yayını televizyon duyurusudur, 2001, UNICEF Moldova tarafından üretilmiştir.

Çocuk bakış açısı ve ilgisine göre sunulmuştur, hem gerçek oyuncular hem de animasyonlar mevcuttur: Dedesinin saygılı bir şekilde, neden küçük kızın tavuklarla artık oynayamayacağını anlattığı bir hikâyedir. Hayvanları da saygılı bir biçimde ele almış, onları "problem"in kaynağı olarak resmetmek yerine, insancıl bir ele alışla "tavukları koruma" temasını seçmiştir. www.vimeo.com/24175028
(çocukların hayatta kalması, sağlık/ hijyen, cinsiyet eşitliği)

Perspektiva Erişilebilir Okul TV Spotları

Okula erişemeyen çocukların kullanımı için Perspektiva tarafından üretilmiş Kamu Hizmeti Spotlarıdır, Perspektiva engeli olan çocuk ve yetişkinlerin dâhil edilmesini destekleyen bir STK'dır.

Bu 3 kısa anime spot görme, işitme ve diğer fiziksel engelleri olan çocukların kaynaşmasını sağlamak için gereken basit uyarlamaları göstermek için üretilmiştir. http://www.vimeo.com/26237643
(engeli olma, öz güven hayat becerileri)

Cambaz Ayaklığı Üzerindeki Trinidadlı Çocuklar

Susam Sokağı'ndan bir televizyon spotu, ABD.

Topluluğundaki diğer çocuklar gibi cambaz ayaklığı üzerinde yürümeyi öğrenmek isteyen Trinidadlı bir kızın ağzından anlatılan bir hikâye. Kızın üvey babası onu desteklemekte ve ona yol göstermekte; bu arada onun özgüvenini ve psikolojik olarak çabuk toparlanmasını inşa etmektedir. Yavaş yavaş kız çocuğu bu zor ödevi öğrenir ve geçit törenindeki diğer arkadaşlarına katılır.
www.vimeo.com/24629947
(psikolojik olarak çabuk toparlanma, öz güven, kültürel kıvanç)

Bu Daniel Cook: Doktor Ziyareti, Marblemedia and Sinking Ship Prodüksiyonları tarafından üretilmiştir

Canlı televizyon dizisi bölümü, 2004, Kanada.

Dünyasını araştıran ve yeni deneyimlerini izleyicilerle paylaşan bir küçük oğlan çocuğu hakkında bir dizidir. Bu bölümde, Daniel bir doktoru ziyaret eder, doktor nazik ve çocuk dostu bir şekilde çocuğun nasıl ve neden muayene edildiğini açıklar. Daniel iğne vurulmaktan korkmaktadır ama doktor dürüst ve sakindir. Çocuğun doğal korkuları ve merakları, sağlık çalışanlarının çocukların hayatla başa çıkma becerilerini destekleyerek ve çocukların sağlığını koruyarak onları nasıl eğitebilecekleri, güzel resmedilmiştir.
www.thisisdanielcook.com/#intro, mcontact@thisisdanielcook.com, www.vimeo.com/24125953
(Çocukların hayatta kalması, cinsiyet eşitliği)

Benim Küçük Altın Hazine Kutum

Kitap, 2010 yılında UNICEF Fiji-Pasifik Adaları tarafından desteklenen kapasite ve yetenekleri arttırma çalıştayında geliştirilmiştir.

Bu hikâye, çalıştay katılımcılarından duyma engeli olan bir katılımcının gerçek hayat deneyimlerinden uyarlanmıştır. Bir çocuğu hayalini, aile ilişkilerini, nasıl para biriktirilip paylaşılacağını betimler. Ayrıca genç okuyucuları hayallerini kovalama yönünde cesaretlendirir.
http://www.vimeo.com/26307516
(hayat becerileri, psikolojik olarak çabuk toparlanma, engeli olma)

Owen ve Mzee: Harikulade Bir Arkadaşlığın Gerçek Hikâyesi

Asya Tsunamisi sonrası altı yaşındaki Isabella Hatkoff, babası Craig Hatkoff ve Dr. Paula Kahumbu tarafından ortaklaşa yazılmıştır; bu kitap kayıp yaşamış çocuklar ile bir aileye ihtiyaç duyan çocuklar için "güvenli sığınak (liman)" öyküsüne bir örnek teşkil etmektedir. Kitap, tsunami sırasında ailesinden ayrılan Owen adındaki bir yavru hipopotamın başına gelenlerle ilgilidir. Kenya'daki yerel halk sahile vuran hipopotama yardım eder ve onu Mombasa'daki bir parka götürürler. Oraya varınca Owen'ın kafası karışır ve sinirlenir, ta ki yaşlı dev kaplumbağa Mzee onu rahatlatıp Owen'ın yanına sokulup onu kucaklayana kadar. İkili ayrılmaz bir hale gelirler ve Mzee

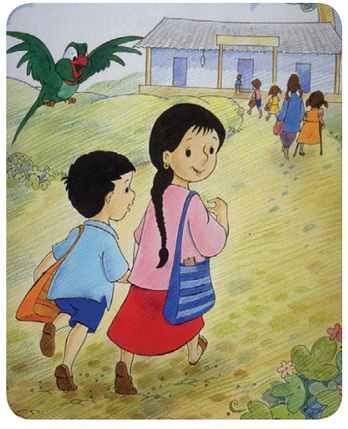
Owen'a nasıl diğer hayvanlarla yaşayacağını öğretir. Kitap Scholastic Press tarafından 2006 yılında basılmıştır. Ayrıca 2006'daki Nargis Tayfunundan sonra Myanmar'a da uyarlanmıştır.
www.scholastic.com/owenmzee/
(olağan üstü haller, çocukların korunması, psikolojik olarak çabuk toparlanma, erken okuryazarlık)

ORTA YILLAR İÇİN

Meena: Mangoyu Bölmek

Animasyon dizisi, Meena Communication Girişimi (devam ediyor), UNICEF.

Güney Asya'da yaşayan dokuz yaşında bir kız çocuğu hakkındaki bir dizinin bölümüdür; kızların sosyal durumu ve çocuk haklarının güçlenmesini sağlamaya çalışır. Meena ve onun küçük erkek kardeşi bir gün için birbirinin yerine geçince eşitlik ve adaleti öğrenirler. Mizah ve çocuklara uygun resimler ve duygular kullanılarak kızlara karşı yapılan ayrımcılık resmedilir; Meena'nın annesi ve babaannesi kızları ve oğlanları eşit bir şekilde beslemelerinin gerekliliğini fark ederler ve yetişkinler görür ki her ikisi de benzer fiziksel ihtiyaçlara ve öğrenme ihtiyaçlarına sahiptir. (Nitel araştırma Meena Girişiminin bir parçasıdır.) www.unicef.org/rosa/media_2479.htm
(cinsiyet eşitliği, çocuk hakları, beslenme)

Kara Mayını Yaralanmasını Azaltma Eğitimi

Animasyon televizyon spotu, 2005 UNICEF Irak tarafından üretilmiştir.

Uçurtmayla oynayan 2 Iraklı oğlan çocuğunun hikâyesidir, kara mayını veya patlamamış mühimmatın (UXO) bulunan bir yerde, çocuğa özgü ve gelişimle uyumlu durumların, uygun bilgi ve doğru davranışlarla örneklenmesidir. www.vimeo.com/24174880
(child survival, child protection, emergencies)

Beni Ne Mutlu Eder?

Kısa gerçek oyunculu drama dizisi, 2006/2007, Ragdoll Vakfı ile Save the Children'ın işbirliğiyle üretilmiştir, Birleşik Krallık.

Altı olumlu gerçek-hayat filminden oluşan dizi; Nepal, Çin, Sri Lanka, Etiyopya, Birleşik Krallık ve işgal altındaki Filistin Bölgesi'nde yaşayan çocukların hayatını resmeder; elverişsiz koşullara rağmen kuvvetli yönleri, gücü, çabuk toparlanmayı (psikolojik), çocuğa özgü merakı ve neşeyi vurgular. Basit prodüksiyon formatları, yerel film yapımcıları ve insan kaynağını kullanarak çocukların mahrum kaldığı şeylerden ziyade onların potansiyeli hakkında güçlü mesajlar verir.
www.whatmakesmehappy.tv
(çocukların korunması, psikolojik olarak çabuk toparlanma)

İstediğimiz Dünya

Anlaşmazlığa düşen çocukların deneyimleri hakkında bir belgesel, 2007, 7-12 yaş aralığındakiler için Spacetoons Kids TV, UNICEF Irak ve UNICEF Ürdün ile birlikte düzenlenen bir çalıştayda geliştirilmiştir.

Sünni ve Şii çocukların silahlı çatışma içeren bir anlaşmazlık ile ilgili gerçek tecrübelerini resmeden bir hikâyedir; zor durumlar altında dahi günlük eğlenceli işleri ve arkadaşlığı gösterir. Projeye eşlik eden belgesel, prodüksiyon takımının (kamera işleri, yayına hazırlamak üzere düzenleme, senaryo ve oyunculuk) nasıl hem erkek hem kızlar olmak üzere çocukları işin içine kattığını göstermektedir.
www.vimeo.com/24175875
(çocukların korunması, olağanüstü haller, psikolojik olarak çabuk toparlanma, cinsiyet eşitliği)

Barışa Yönelmek

Film, 2006, KRO Hollanda tarafından üretilmiştir

Futbolu çok seven bir Sırp kız çocuğunun hikâyesidir; kız Boşnak Müslüman bir ailenin evinin camını kırar, Müslüman ailenin oğlu da futbolu çok sevmektedir. Her iki çocuk da yerel futbol kampına katılmak ister, ancak her iki aile de çocuklarının "diğer taraf"tan olan biri ile karşılıklı etkileşmesine ve arkadaş olmasına izin vermeyecektir. Kızın küçük kız kardeşi bir kara mayınının yakınında oynayınca ve iki çocuk da kampa en sonunda katıldıklarında, aileler savaş sonrası ayrışmaların düzelebildiğini öğrenirler. Film çocuk film festivallerinde pek çok ödül kazanmıştır. www.vimeo.com/24175372
(çocukların korunması, cinsiyet eşitliği, anlaşmazlık çözümlemesi, psikolojik olarak çabuk toparlanma, hayat becerileri)

On the Block

8-12 yaş aralığına yönelik film drama, 2006, Dublin, İrlanda.

Modern evlerin yapılması için yıkılan apartmanlarda yaşayan dezavantajlı gençliğin, bu durumun onların hayatını nasıl etkilediğinin ve apartman kompleksinde yaşamanın zorluklarına rağmen yine de o apartmanların onların "yuva"sı oluşunun hikâyesi. Uyuşturucu ve diğer kentsel sorunlarla yaşayan çocukların aynı zamanda birbiriyle oynayan, birbirine yardım eden, becerikli, psikolojik olarak çabuk

toparlanan bireyler olarak çok boyutlu yaşamını gösterir. 2008 Çocuk Televizyonu Prix Jeunesse Uluslararası Film Festivalinde “Heart Ödülü” sahibidir. www.vimeo.com/24175061
(çocukların korunması, hayat becerileri, psikolojik olarak çabuk toparlanma)

Harika Dedem

Kitap, 2003, UNICEF Vietnam tarafından desteklenen kapasite ve yetenekleri arttırma çalıştayında geliştirilmiştir.

Minh, çocuk felci olan bir kız çocuğudur ve dedesinin fiziksel ve duygusal desteğiyle köyündeki okulda “en iyi öğrenci” haline gelir. Soruna düşük bütçeli, yöreye özgü çözüm sağlar, yerel dezavantajlı insanlarda özgüven geliştirir, çocukların bütüncül iletişimine örnek teşkil eder. Kitabın son hali verilip basılmadan önce çocuklar ve bakıcılarla şekillendirici araştırma yürütülmüştür. http://www.unicef.org/cwc/files/Wonderful_Grandpa.pdf
(Çocukların hayatta kalması, çocukların korunması, temel eğitim, engeli olma)

Babanın Öldüğünü Duydum/Annenin Öldüğünü Duydum

Kitaplar, 1994, yazar Mark Scrivani, Compassion Books Inc. tarafından basılmış ve dağıtılmıştır, ABD.

Sevdikleri birini kaybeden veya bir sevdiği ölen çocuklar için “güvenli sığınak (liman)” literatürüne örnek teşkil etmektedir. Doğrudan ve nazik kelimelerle yazar çocukla konuşur, bir takım duyguları tasdik eder ve başa çıkmak ve iyileşmek için basit yollar önerir. Yazıları çok kültürlü çizimler tamamlar. Olağanüstü durumlar, hastalıklar, terk edilme gibi çok çeşitli sıkıntılı konularda çocuklarla iletişim geliştirmeye örnekler sunar. www.compassionbooks.com, http://www.unicef.org/cwc/files/I_heard_Your_Mommy_Died.pdf
(bütüncül çocuk gelişimi, çocukların korunması, HIV/AIDS)

ORTA YILLAR VE ERKEN ERGENLİK YILLARI

Duyma Engeli Olan İnsanlar Duymak Hariç Her Şeyi Yapabilir

Kamu hizmeti televizyon duyurusu, 2003, UNICEF Çin’in desteğiyle geliştirilmiştir.

Dizi çocuklar ve gençlik için duyma engeli olan olumlu rol modeller sağlamak için tasarlanmıştır: Örn. Duyma engeli olan bir öğretmen hayat hikâyesini işaret diliyle anlatır ve heyecanlı genç öğrencilerin hepsi büyüyünce ne olmak istedikleri ile ilgili kendi çeşitli hayallerini işaret diliyle anlatırlar; duyma engeli olan bir balerin işaret dili kullanır ve işaret dilinin ne kadar “güzel” olduğunu paylaşır; izleyicilere “Bu resimlerdekilerden hangisi duyma engeli olan kişidir?” diye sorulur ve onlara hepsi de duyma engeli olan doktorlar, profesörler, politikacılar, itfaiyeciler, bir kadın oyuncu ve bir hava akrobatının resimleri gösterilir. www.vimeo.com/24167654
(çocukların korunması, çeşitlilik, engeli olma)

Farklı Olmak Normaldir

Televizyon spotu, Brezilya STK’sı olan Instituto MetaSocial tarafından 2011 yılında üretilmiştir.

Spot “Farklı Olmak Normaldir” isimli, Down Sendromu olan çocuklar ve gençleri ve diğer engeli olanları da kapsayacak biçimde, dünyadaki farklılıkları kutlama odaklı kampanyanın bir parçasıdır. Bu spotta ergen bir genç kız diğer kızlarla nasıl hem aynı hem de farklı olduğu hakkında konuşur ve sürpriz bir sonla biter. www.vimeo.com/26113896
(çocukların korunması, çeşitlilik, engeli olma)

Hediye

Televizyon programı, 2007, Norveç Yayıncılar Derneği (NRK) tarafından üretilmiştir.

Kanser hastası olan bir genç kızın arkadaşlarının ona bir hediye vermek istemesini anlatan, arkadaşlık ve desteğin önemi hakkında bir hikâyedir. Arkadaşları ona “mükemmel bir gün” hediye etmek isterler. Genç kız bir manken olmak istediğinden arkadaşları ona bir sürpriz yaparak onun için bir fotoğraf çekimi ve gerçek bir mankenden dersler ayarlar, sonunda bir moda şovunda sahneye ilk çıkışında onu alkışlarlar. Gerçek arkadaşlığın, zorluklarla başaçıkabilme ve hayatta kalmanın mesajı, hastalık, ölüm, HIV/AIDS, acil durumlar ve afet gibi benzer diğer konular için de örnek teşkil etmektedir. www.vimeo.com/24175760
(çocukların korunması, olağanüstü haller, HIV/AIDS)

Bir Bacak Avantajı

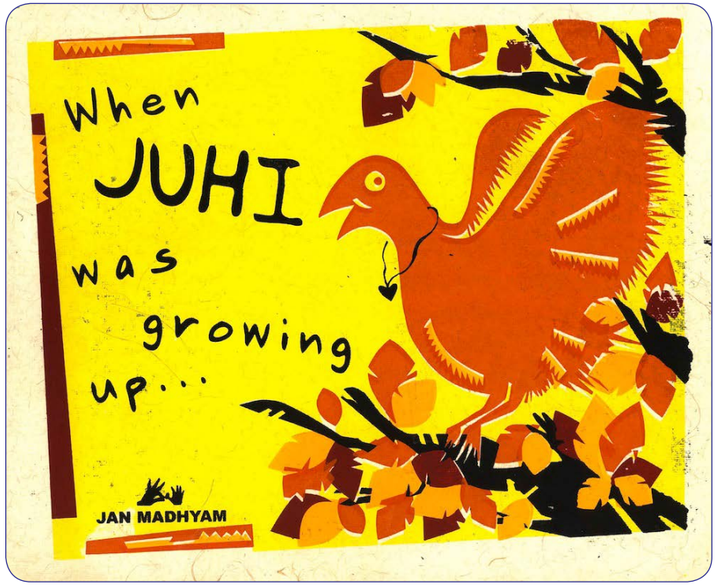
Kısa (2 dakikalık) animasyon spotu, 2007, Bevin Carnes tarafından tasarlanmış ve üretilmiştir.

Tasarımcı/prodüktürün çocukken farklılıkları nedeniyle taciz ve alaya maruz kaldığı gerçek hayat tecrübelerine dayanan sözsüz hikâyedir. Bir robot karakter diğer robotlarla uygun adım yürüyememektedir çünkü bir bacağı düşmektedir. İlk başta hayal kırıklığına uğrar, düşen bacağını hızlıca düzeltmeye çalışır, sonra fark eder ki bacağı pervaneye dönüşebilmektedir ve onu herkesten ileriye en hızlı şekilde götürebilmektedir. 2007 ABD Student Academy Ödülü sahibidir. www.vimeo.com/24118292
(çocukların korunması, psikolojik olarak çabuk toparlanma, engeli olma)

Örnek İnsanlar Sigara İçmiyor

Radyo spotu, 2010 yılında UNICEF Fiji-Pasifik Adaları tarafından desteklenen kapasite ve yetenekleri arttırma çalıştayında geliştirilmiştir.

Bu bir kamu hizmeti spotudur, pek çok genç ergen, gençlerin neden sigara içmemesi gerektiğine ilişkin tavsiyelerini paylaşmaktadır. Olumlu bir şekilde fiziksel olarak aktif, güçlü olmanın, ebeveynlerinin sözünü dinlemenin ve kendi vücutlarına bakmada sorumlu olmanın önemini vurgulayan çeşitli yaşlardan genç grubunu içerir. http://youtube/IeZiPa9e3Wg
(hayat becerileri, sağlık, çeşitlilik, engeli olma)

Juhi Büyürken

Kitap, 2000, Jan Madyham tarafından yazılmıştır.

Öğrenme güçlüğü veya zihinsel engeli olan veya ekonomik olarak dezavantajlı olan, yetişkin olmanın eşiğinde olan genç kızlar ve ergenler için hususî geliştirilmiş, cinsel istismar hakkında düşük okuryazarlık becerisi gerektiren yüksek getirisi olan bir kitaptır. Kitap yerel çalıştaylar ve kukla gösterileri ile birlikte k ullanılarak, kız çocuklarının istismarla karşılaştıkları zaman özgüven ve beceri geliştirmeleri hedeflenmiştir. Animasyonlu metinleri desteklemek için gerçek hayat hallerine dayanan sorular sorulmuştur. Cinsel istismar ve sömürü konularındaki iletişim çoğu zaman engeli olan kızların gereksinimleri ve gelişme seviyelerini çoğu zaman içermediğinden, kitap bu alanda özgün bir eserdir.
http://www.unicef.org/cwc/files/When_Juhi_Was_Growing_Up(1).pdf
(çocukların hayatta kalması, cinsiyet eşitliği, engeli olma, okur-yazarlık)

Dünya Olmak

(Devam eden) hikâye anlatma eğitimi projesi, Laura Simms tarafından tasarlanmıştır, ilk olarak Mercy Corps için geliştirilmiştir.

Özellikle travma yaşamış veya doğal afet geçirmiş olanlar başta olmak üzere, çocukların kendi içlerinde güvenli yerler bulmasına yardımcı olmak amacıyla geleneksel ve modern hikayelerin birleştirildiği bir projedir. İnsanları antik mitler, peri masalları ve iç konuşmacıları kullanarak kayıp, travma, barışma, tolerans ve sosyal konuları araştırma konuları ile ilgili konularda eğitir. Hikâye anlatanlar göçmen olan veya göçmen olarak yaşamış olan ve doğal felaketlerden sağ çıkmış çocuklarla çalışırlar. Romanya, Sierra Leone, Haiti, Winnipeg ve New York City ‘de (11 Eylül 2011 sonrası) kullanılmıştır.
www.laurasimms.com
(çocukların korunması, psikolojik olarak çabuk toparlanma)

ERKEN ERGENLİK YILLARI

Çocuk Felcini Önleme

Televizyon kamu hizmeti duyurusudur, 1989, UNICEF Nepal.

Çocuk felcine karşı bağışıklık kazandırma araştırma projesinin bir parçasıdır, çocuklar ve yetişkinlere bilgi sunmanın alternatif yollarını gösterir. Çalışma olumsuz, basmakalıp, korku-temelli duyurular ile çocuk felci olan çocuk ve yetişkinlerin kendi adlarına konuştukları olumlu duyuruları karşılaştırmaktadır. İnsanlar gerçekçi bir şekilde çocuk felci ile yaşama yollarını anlatmakta, bir yandan aşılamanın önemini vurgulamaktadır. Araştırma göstermektedir ki izleyiciler, engeli olan insanların özgüvenlerini sevdiklerini ve bu spotları engeli olamayan insanların aşılama motivasyonu için korkuyu kullanmalarına tercih ettiklerini göstermektedir. Seçilen spotlar çoğunlukla küçük kardeşlerinin bakımından sorumlu olan yaşı büyük çocukları hedeflemektedir ve cinsiyette yenilikçi görüntüleri (yaşı büyük erkek çocukların kendinden küçüklere bakmasını) resmetmektedir. Dizi her ne kadar eski olsa da, olumlu sapma kullanarak sağlık bilinci ve hastalık/engellilik önlemede özgüven inşa etmede sınır taşı hükmünde örnek teşkil etmektedir. www.vimeo.com/24175313
(çocukların hayatta kalması, bağışıklık kazandırma, çocukların korunması, engeli olma)

Oneminutejrs (Birdakikagnc)

Kısa (1 dakikalık, çeşitli yaşlar için) televizyon spotlarıdır, UNICEF ve Avrupa Komisyonu Vakfı tarafından üretilmiştir.

Yaratıcı olarak kendini ifade etme konusunda eğitim almış gençlik tarafından geliştirilmiş spotlardır; çocuklarla iletişimin prensiplerini örneklerle gösterir, gençlik/genç ergen dinleyicilere uygundur- örn. “Dünyayı temizleme” (Lübnan): Bir erkek çocuğu çizgi filmler ve diğer programları şiddet içeren bir durumdan çocuk dostu ve olumluya çevirir; “Altından Kalp” (Tayvan): bir erkek çocuğu dürbünden bakar ve insanların fotoğraf karelerini çeker, örneğin birbirine gönülden bağlı fakir bir annenin ve çocuğunun fotoğrafı; “Geceleyin Saray Bosna” (Saray Bosna): üç erkek çocuğu bir cami, bir Ortodoks kilisesi ve bir Katolik kilisesinin yanında kahve içmek için toplanırlar, sonrasında her biri kendi ile ilgili yere ibadet etmeye gider, sonra tekrar arkadaş olarak buluşmaya devam eder.

- Dünyayı Temizlemek: http://vimeo.com/26073661
- Altından Kalp: http://vimeo.com/26073661
- Geceleyin Saray Bosna: http://vimeo.com/26723722

(çocukların hayatta kalması ve gelişimi, çocukların korunması, çeşitlilik)

BÜYÜK Çocukların Küçük Çocuklarla Yapacağı Harika Şeyler

Gençlik için kitap, 2000, Maldivler Eğitim Bakanlığı ve UNICEF Maldivler tarafından üretilmiştir.

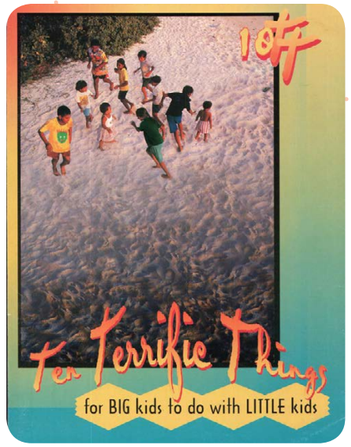
Kendinden küçük kardeşlerine “göz kulak olan” yaşı büyük Maldivli çocuklara yöneliktir, hem küçükler hem de büyüklerin hem eğlenip

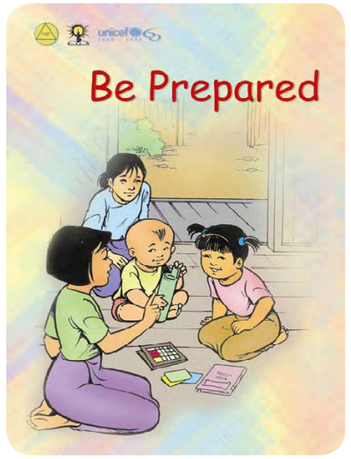
hem de öğrenebilecekleri aktivitelere çocuk çocuğa, bütünleştirici, cinsiyette yenilikçi bir yaklaşım sunar (kendinden küçüklere bakan engeli olan çocukları da örneklendirir). Gençlerle yürütülen araştırmada ilgi çekme, kavrayış ve merak hususları irdelenmiş ve kampanyadan 3 yıl sonrasına kadar projenin etki değerlendirmesi yapılmıştır. Çocuklara, yaşı daha büyük olan kardeşlere ve yetişkinlere erken çocuk gelişiminin bir parçası olarak iletişim stratejisi uygulanmıştır. (16) http://www.unicef.org/cwc/files/Ten_Terrific_Things-Maldives.PDF
(çocukların hayatta kalması ve gelişmesi, çocukların korunması, cinsiyet eşitliği, engeli olma)

Hazırlıklı ol/ Hadi Beraber Satalım

Kitaplardan oluşan bir seridir, 2007, Myanmar ergenleri tarafından yazılmıştır, yapımcısı UNICEF Myanmar'dır.

"Yaşam becerileri ve okuryazarlık geliştirme"yi desteklemek amaçlıdır, dezavantajlı ve hassas (kırılgan) gençliğin gerçek hayat tecrübelerine dayanmaktadır. İçerdiği konular: zorbalık, afete hazırlıklı olma, HIV riski ve akran baskısıdır. Az okuryazarlık düzeyi gerektirir, yüksek ilgi çekicidir; resmî olmayan eğitim alan ve okula gitmeyen çocukların eğitimi için uygundur. http://www.unicef.org/cwc/files/Be_Prepared-Disaster_Preparadness.pdf
http://www.unicef.org/cwc/files/Lets_Sell_Together.pdf
(çocukların korunması, temel eğitim, cinsiyet eşitliği, olağanüstü haller, psikolojik olarak çabuk toparlanma)

Web Kaynakları

GÖRSEL-İŞİTSEL MEDYA

RadiJoJo

2003'te kurulmuş web sitesidir, eğitici/eğlendirici radyo programları, diğer aktiviteler ve 3-13 yaş arası çocuklara yöneliktir; çocuklarla birlikte çevrimiçi içerik sunmaktadır. Çocuklara yönelik ve onlarla birlikte Almanca temelli radyo serilerini desteklemektedir.

Çocuklar ve ergenleri, yetişkinlerin yardımıyla kendi şovlarını üretmek ve bunları işitsel dosyalar, fotoğraflar, videolar, çizimler olarak göndermek konusunda cesaretlendirmektedir. Bu içerikler yerel kültürel özellikleri, diğer ülkelerdeki akranlarla söyleşileri içermekte; böylece çocuklar hem kendilerini hem başkalarını daha iyi tanıma imkânı ve küresel vatandaşlar olarak aktif olma imkânı bulabilmekteler. Metinlerin yoğunlaştığı konu dünyanın tüm bölgelerindeki çocukların eşit statüsüdür. Afganistan, Sudan, Uganda, Türkiye, Çin, Ukrayna, Vietnam, Brezilya, Gana, Rusya ve diğer ülkeleri içeren iki taraflı ve çok taraflı projeler küresel boyutta öğrenme ve kültür alışverişini desteklemektedir. İçerdiği konular: Sağlık eğitimi, barış eğitimi, çocuk literatürü (çocuklara yönelik kaynak literatürü), dünya müziği, siyasi bilinçtir. Kazanan: UNICEF 2009 Uluslararası Yayın Günü. www.radijojo.de veya htroehlinger@radijojo.de
(çocukların hayatta kalması ve gelişimi, temel eğitim, cinsiyet eşitliği, çocukların korunması)

Barışı İnşa Etmek İçin Gençlik Radyosu

Web sitesi (2004), İletişim hakkında pratik bilgiler projesini içerir, "Ortak Dayanak Arayışı (SFCG)".

"Barışı İnşa Etmek İçin Gençlik Radyosu" serideki bir kılavuz kitap olup radyo yapımcıları ve Afrika'da çocuklarla beraber, çocuklara yönelik olumlu radyo programları üreten diğer kişiler için geliştirilmiştir. Barışı Sağlamak İçin Radyo Afrika Projesi tarafından üretilmiştir. Vurgulanan husus "zarar verme"dir, özellikle de silahlı çatışma bölgelerinde yaşayan ve şiddete veya istismara maruz kalmış çocuklarla çalışır. Örneklerin çoğu Afrika'dandır, ama gençlik barış-inşası programları ile ilgilenen kişiler tarafından uyarlanabilir. www.radiopeaceafrica.org/assets/texts/pdf/manual_03_EN_color.pdf
(çocukların korunumu, temel eğitim)

CREATE İletişim Kaynakları, Olağanüstü Haller İçin Gereksinimler ve Araç-Gereçler

2005'te (Asya Tsunamisinden sonra) piyasaya sürülmüştür, Susan Mackay (eski UNICEF Bölgesel Program İletişim Memuru, Tayland) tarafından hazırlanmıştır.

Yüksek afet riski taşıyan alanlarda çalışan yerel topluluklar ve iletişim takımlarının materyallerini çabucak tasarlamaları ve geliştirmeleri için bir süreç ve araç-gereç setidir. Dikkate değer bir husus: Tayland, Vietnam, Kamboçya, Fiji ve Solomon Adalarında kuş gribiyle ilgili resimli kitaplar, "klip art" (kolaj) resimleri kullanılarak, yerel olarak tasarlanmış, çocuksu şiir ve tekerlemeler kullanılarak mesajların güçlendirilmesi sağlanmış ve öncelikli olarak okullar vasıtasıyla dağıtımı sağlanmıştır. Sağlık/hijyen gibi diğer önemli mesajların Doğu Asya ve Pasifikteki pek çok ülkede türetilmesi hususunda yerel uyarlamaların hazırlanması ve diğer sektörler tarafından kullanılması hususunda örnek teşkil etmektedir.
www.createforchildren.org/
(olağanüstü haller, sağlık/hijyen, afetlere hazırlıklı olma, yaşam becerileri)

Akıllı Kızlar Partide

Web temelli dijital televizyon dizisidir, 2009, Amy Poehler'in ev sahipliğinde, genç ergen kızlar (8-13 yaş aralığı) ve aileleri odaklı bir yapımdır.

Her bir "web bölümü" bir şeye tutkuyla bağlı olan (örneğin yazmak, bahçıvanlık, dans, meditasyon, feminizm) olağanüstü/olağan bir kız çocuğunun tanıtımını içerir. Şov eğlenceli bir şekilde, kızların önemli olması veya bir fark yaratması için ünlü bir kişi olmak zorunda olmadıklarını hatırlatır. Web temelli oyunu da vardır. www.hulu.com/smart-girls-at-the-party
(kızların eğitimi, cinsiyet eşitliği, yaşam becerileri, temel eğitim, psikolojik olarak çabuk toparlanma)

Çocuklarla İletişim: Bölüm Altı – Daha Fazla Olumlu Örnek ve Kaynaklar

Ovma Kulübü

Web sitesidir, Ulusal Bilim Vakfı ve Amerikan Kızıl Haçı tarafından desteklenmiştir.

El yıkama, kişisel hijyenin faydaları hakkında bilinç geliştirmek için çok çeşitli iletişim araçları sağlar: Eğitsel ve interaktif oyunlar, şarkılar, anime web bölümleri ve materyalleri içerir. www.scrubclub.org/home.aspx
(çocukların hayatta kalması, hijyen, temel eğitim)

Sesame Workshop

Web sitesidir, ABD'deki ve 140'tan fazla ülkedeki çocuklara yönelik istisnai bir çocuk televizyonu deneyimine 40 yıldan fazla sahip ve ABD-temelli, kâr amacı gütmeyen kuruluşun ana sayfasıdır.

Web sitesinin temel önceliği/eğitim program sahası ve simgesi olan "Susam Sokağı" serisi şunları içerir: sağlık ve iyilik, saygı ve anlayış, okuryazarlık ve sayıları bilmek, duygusal olarak iyi olmak. Çocuğun bütüncül gelişimini destekleyen pek çok sayıda oyun ve aktiviteler ile okul öncesi çağı çocukları öncelik alarak sürekli gelişen serilere bağlantılar (linkler) içerir. Şekillendirici araştırmalar yapım sürecinin bir parçasıdır ve seri tüm çocuk televizyonlarında bağımsız olarak en çok takdir edilen serilerden biridir. www.sesameworkshop.org

(sağlık/hijyen, okula hazırlıklı olmak, cinsiyet eşitliği, çeşitlilik, engeli olma)

MIDIAQ/MIDIATIVA Projesi

Brezilya'da aileleri ve kamuoyunu, çocuklar ve gençlik için kaliteli televizyon hakkında eğitme amaçlı STK projesini destekleyen web sitesidir.

Web sitesi, Brezilyalı çocukların özgün kültür ve değerlerine ilişkin ihtiyaçlarını karşılayan yerel yapımları desteklemek için araştırmalara ve diğer bilgilere bağlantılar sunar. Bu konuda diğer organizasyonlarla bir ağ kurmak, toplantı ve faaliyet benzeri aktivitelere katılmak isteyen, Portekizce konuşanlar için faydalı bir takas odası niteliğindedir. www.midiativa.tv/blog/
(temel eğitim, çocukların korunması)

KİTAPLAR

Şefkat Kitapları

Çocuklara ve yetişkinlere hastalık, ölüm, yas tutma ve boşanma, şiddet, travma ve cinayet gibi çeşitli kayıplara dair konularda çok sayıda kaynak içeren bir web sitesidir. Kitaplar, videolar, ses kayıtları satın alınabilir. Materyaller travma uzmanları ve benzer kayıplar yaşamış kişiler tarafından gözden geçirilmiştir. Bu web sitesinin eklenme sebebi bu tip konularda çocuk gelişimine uygun materyal kaynakları bulmanın çoğunlukla çok zor oluşudur.
www.compassionbooks.com/store/index.php
(çocukların korunması, yaşam becerileri, erken okuryazarlık)

Banco del Libro - Kitap Bankası

Venezuela ve Latin Amerika'daki çocuk edebiyatını ve okumayı geliştirmeye kendini adamış bir web sitesidir. 1960 yılında oluşturulmuş ve o zamandan günümüze İspanyolca konuşanlar ve çocuklar için kültürel olarak uygun kitaplarla ilgilenenler için yegâne kaynak haline gelmiştir. Desteklenen bir proje olan "Yaşamak İçin Oku", 1999'da Venezuela'da çok şiddetli yağmurlar, sel ve toprak kaymalarında 30.000 kişinin hayatını kaybetmesini takiben başlatılmıştır. Ekare Yayıncıları ile beraber çantalar dolusu kitap dağıtılmış ve gönüllüler çocuklara hikâyeler okumuştur. Bazı çocuklar gönüllülere, ilk defa birisi kendisine kitap okuduktan sonra uyuduğunu söylemiştir. www.bancodellibro.org.ve (İspanyolca)
(temel eğitim, okula hazırlıklı olma, olağanüstü haller, psikolojik olarak çabuk toparlanma)

Ekare Yayıncıları

1978 yılında kurulmuş küçük bağımsız bir yayıncı olup İspanyolca çocuk kitapları üretmektedir. Latin Amerika'daki çocuk kitapları yayıncılarının ilklerindendir, odaklandığı konu temel olarak kendi kültürlerinde ve diğer etnik altyapıya sahip çocuklar ve genç insanlara yönelik kitaplardır. Çalışmaları Banco del Libro adındaki Venezuelalı okumayı geliştirme programının deneyimleri ile ilişkilidir.
www.ekare.com.ve/index.html
(temel eğitim, okula hazırlıklı olma, çocukların korunması)

Küçük Eller İçin Küçük Kitaplar

Güney Afrika'da Erken Okuryazarlık Bölümü Alternatif Eğitim Çalışması Projesi (PRAESA) tarafından koordine edilmiş pek çok erken okuryazarlık projesi hakkında bilgi içeren bir web sitesidir. Bu projenin bir örneği "Afrika'dan Hikâyeler" olup, kitaplar yerel Afrika dillerinde ve yerel çizimlerle üretilmiştir. Seri, küçük çocuklara yönelik 10 cm x 10 cm ebatlarıyla "küçük ellere" sığabilecek resimli kitapları içermektedir.

- Ruanda'nın Meyve Salatası: http://littlehands.bookslive.co.za/files/2007/08/fruit_salad.pdf
- PRAESA'da bulunan diğer kitaplar: www.praesa.org.za

(temel eğitim, okula hazırlıklı olma, sağlık/ beslenme, çocukların korunması)

Okuma Köşesi

Uluslararası Adım Adım Derneği (ISSA)'nın sanal kitabevi niteliğindeki web sitesidir. Bu girişimin hedefi çok çeşitli dillerde yüksek kalitede, çocuk gelişimine uygun kitaplar yaratmaktır. Web sitesi ISSA'nın aktif olduğu ülkelerde (temel olarak Orta ve Doğu Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu) yerel yazarlar ve çizerler tarafından geliştirilmiş çok çeşitli kitaplar içermektedir. Kitaplar 15 dilde mevcuttur. www.issa.nl/rc.html
(temel eğitim, çocukların korunması)

Okul İçin Hazırlanmak

Evde öğrenim materyalleri setidir, Açık Toplum Enstitüsü tarafından

geliştirilmiştir, okula hazırlıklı olma becerilerine odaklanmıştır. Aileler ve diğer bakıcılara günlük işler ve aktiviteler esnasında çocukların erken okuryazarlıklarını ve sayılardan anlamasını desteklemek için dersler ve basit materyaller sağlar. Çalışma araştırma-temellidir, hem ebeveynler hem de küçük çocuk öğretmenlerince performansını kanıtlamıştır. İlgilenen taraflar materyal seti için aşağıdaki adreslere yazabilirler: Olena.vinareva@osf-eu.org veya earlychildhood@osf-eu.org
(temel eğitim, çocukların korunması)

Uluslararası Genç İnsanlar İçin Kitaplar Yönetim Kurulu (IBBY)

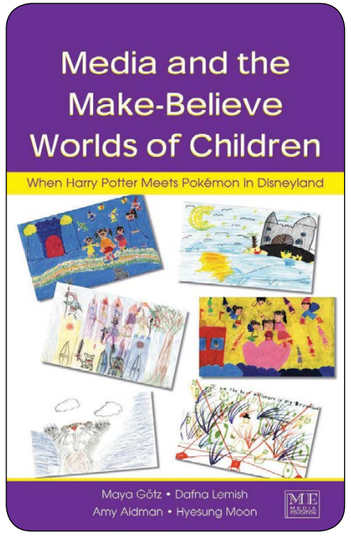
Dünyanın çeşitli yerlerinden seçkin çocuk kitaplarını içeren dijital kütüphaneyi kapsayan bir web sitesidir. IBBY dünyanın dört bir tarafındaki insanların oluşturduğu uluslararası bir ağı temsil eden kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur, her kültür ve dili temsil eden kaliteli çocuk kitaplarının basım ve yayımını savunur. 2007 yılından itibaren, "Çocuklar İçin Afrikalı Yayınlar" ilk olmak üzere, IBBY ayrıca Sanal Sergi'yi desteklemektedir. www.ibby.org/
(temel eğitim, okula hazırlıklı olma, cinsiyet eşitliği, çocukların korunması)

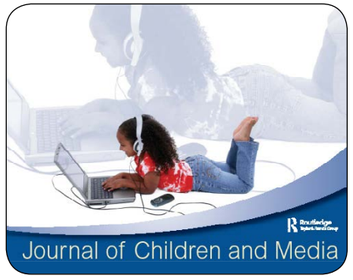
CODE

Gelişmekte olan dünyadaki okuryazarlığı destekleme çalışmalarına kendini adamış bir web sitesidir. Açılımı Eğitimle Gelişme Kanada Organizasyonu olan CODE öğrenmeyi, kütüphaneleri ve öğretmen eğitimini desteklemek için gelişmekte olan ülkelerdeki yerel kuruluşlarla çalışır. 50 yıl boyunca yöreye özgü yayınları cesaretlendirmek için çalıştı, örneğin Asya, Afrika, Latin Amerika ve Okyanusya'daki 45 ülkedeki yerel dillerde, görme özürlü insanlar için geliştirilmiş alfabe de dâhil olmak üzere 60 dil ve lehçede yazılmış çocuk kitaplarının dağıtımını sağlamıştır. UNESCO Uluslararası Okur-Yazarlık Ödülünü kazanmıştır. Sloganı: Bir çocuk okuyup yazabildiğinde herhangi bir şeyi öğrenebilir ve kendisi, toplumu ve ülkesi için değişimi destekleyebilir. www.codecan.org/en/code
(temel eğitim, okula hazırlıklı olma, çocukların korunması, HIV/AIDS, cinsiyet eşitliği, kültürel çeşitlilik)

Uluslararası Dijital Çocuk Kütüphanesi (ICDL)

Dünyanın dört bir tarafındaki seçkin çocuk kitaplarını içeren dijital kütüphanenin web sitesidir. ICDL çocukların çeşitli kültür, diller ve fikirlere toleransını ve saygısını geliştirmeyi hedefler. Maryland Üniversitesi'nde geliştirilmiştir, şu anda en az 100 dilde 1000'den fazla kitabı içeren bir koleksiyondur. en.childrenslibrary.org/
(temel eğitim, okula hazırlıklı olmak, kültürel çeşitlilik)

AKADEMİK

Çocuklar, Gençler ve Medya Üzerine Uluslararası Takas Odası

Medya ve çocuklar konusu üzerinde haber bültenleri, kitaplar, dünyanın değişik yerlerine ait araştırmalar, uygulamalar ve müdahaleleri yayınlayan uluslararası bilgi merkezidir, aynı zamanda ilgili olaylardaki son gelişmeleri ve ağ kurma fırsatlarını da sunmaktadır. www.nordicom.gu.se/clearinghouse.php

Gençlik ve Eğitsel Televizyon İçin Uluslararası Merkez Enstitüsü (IZI)

Çocuklar, gençlik ve eğitsel televizyon ile ilgili araştırma raporları, makaleler, konferans bildirileri, yapımcılar için kılavuzlar ve daha fazlası üzerine bir veri bankasıdır; Münih'teki Bavyera Yayıncılık Kurumu'nda yerleşiktir. Site hem Almanca hem İngilizce dillerindedir. www.IZI-Datenbank.de ve http://www.br-online.de/jugend/izi/english/about_us.htm#

Uluslararası Gençlik Ödülü

Dünyanın çeşitli yerlerindeki başarılı televizyon programları ve web siteleri hakkında bilgi veren; ağ kurma ve profesyoneller için öğrenme fırsatları sunan bir web sitesidir. İki yılda bir, Almanya Münih'teki Bavyera Yayıncılık Kurumu tarafından ev sahipliği yapılan, çocuklar için kaliteli televizyon festivalini organize etmektedir. www.prixjeunesse.de

Medya ve Çocuk Sağlığı Merkezi (CMHC)

Boston Massachusetts'teki (Harvard Halk Sağlığı Okulu ve Harvard Tıp Okulu ile bağlantılı) Çocuk Hastanesi'nin web sitesidir; çocuklar, medya ve sağlık alanındaki araştırmaları, alandaki gelişmeler hakkındaki bilgileri ve güncel endişe ve sorunları sunan en geniş veri bankasıdır; ayrıca ebeveynler, eğitimciler ve bakıcılar için pratik öneriler de sunmaktadır. www.cmch.tv, http://cmch.typepad.com/mediatrician/

Çocuklar ve Medya Dergisi

Yılda dört kez yayınlanan akademik, hakemli, çok disiplinli uluslararası bir dergidir. Akademik araştırma makalelerinin yanı sıra "Yeniden İnceleme ve Yorum/Eleştiri" bölümünde dünyanın dört bir yanındaki çocuklar ve medya ile ilgili uzmanlık konuları ve politika geliştirme ile ilgili konular da yer alır. www.tandf.co.uk/journals/titles/17482798.asp

Scope/ Resmin İçinde

Engeli olan çocukların resimli kitaplarda olumlu ve doğal olarak içerilmesi amaçlı web sitesi/eğitim projesidir. Birleşik Krallıktaki SCOPE Projesinin bir bölümü serebral palsili insanların eşitliğini desteklemektedir. Yazarlar, çizerler ve yayıncılarla çalışır ve onları engeli olan çocukların diğer çocuklarla beraber hikâye metinlerine ve çizimlere eklenmesiyle ilgili teşvik eder. Çocuklara yönelik iletişim

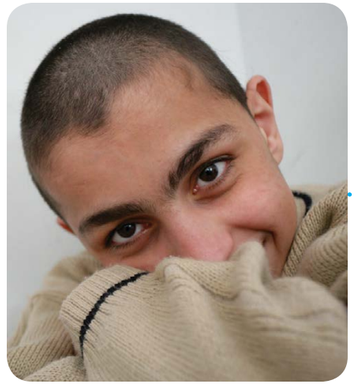
alanında çalışan profesyonellere değerli bir kaynaktır, içerdiği konular: Resim bankası, yazarlar ve çizerler için ipuçları, bu alanda çalışan insanların kişisel deneyimleri ve engeli olan çocuk ve yetişkinlerin kişisel hikâyeleri. www.scope.org.uk/inthepicture

Joan Ganz Cooney Merkezi Girişimi

Susam Sokağı çocuk televizyonu serisinin yapımcıları tarafından hazırlanmıştır, dijital çağda çocukların nasıl öğrendiği konusunda bilginin gelişimine yardım için başlatılan bir kaynak merkezidir. Araştırma, buluşlar, ortaklıklar geliştirme ve yaygınlaştırma yoluyla öğrenmeyi canlandırır ve çocukların tahsilli ve sorumlu küresel vatandaşlar olarak büyümelerine yardımcı olur. Ortaklıklar, Küresel Okul Binası Projesi ve İlk Kitap Okuryazarlık Girişimini içerir. Son zamanlarda hazırlanan rapor "Oyun Değiştiren: Çocukların Öğrenmesi ve Sağlığını Geliştirmek İçin Dijital Oyunlara Yatırım Yapmak ", çocukların oyunlara ve dijital medyaya olan ilgisi ve bu potansiyel nasıl kullanılır konularını ele almıştır. www.joanganzcooneycenter.org

Öğretmenlik Hoşgörüsü

Eğitimcilerin çocukların sosyal adalet, ayrımcılık ve çeşitlilik konularını öğrenmesini kolaylaştırmasına yardım etmeye kendini adamış web sitesi/dergidir; incelemeler, kitaplar ve görsel-işitsel medya hakkında tavsiyeleri içermektedir. Yakın zamanda "Çeşitli Öğrencilere Öğretmenlik Girişimi"ni piyasaya sürmüştür www.teachingtolerance.org

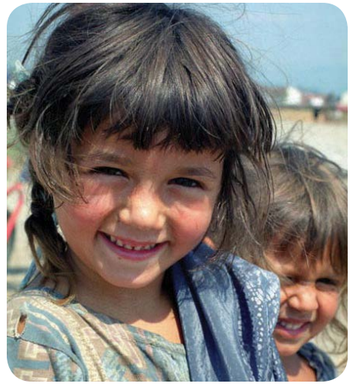

Son Notlar

1. Bütünleşik özetler için bakınız, örn. Drotner, K. & Livingstone, S. (Eds.) (2008), The international handbook of children, media and culture. Los Angeles: Sage; Kirsh, S.J. (2009), Media and youth: A developmental perspective. West Sussex, UK: Wiley-Blackwell; Lemish, D. (2007). Children and television: A global perspective. Oxford: Blackwell; Mazzarella, S.R. (Ed.) (2007). 20 questions about youth & the media. New York: Peter Lang; Pecora, N., Murray, J.P., & Wartella, E. (Eds.) (2007). Children and television: Fifty years of research. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum; Strasburger, V.C., Wilson, B.J., & Jordan, A. (Eds) (2008). Children, adolescents and the media. Thousand Oaks, CA: Sage. For specific research articles and reviews, see the Journal of Children and Media www.tandf.co.uk/journals/titles/17482798.asp
2. Örnek için bakınız, Fisch, S. (2004). Children's learning from educational television: Sesame Street and beyond. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum; Lemish, D. (2007). Children and television: A global perspective. Oxford: Blackwell (chapter 5).
3. Örnek için bakınız, Singhal, A., Cody, M., Rogers, E., & Sabido, M. (eds.) (2004). Entertainment-Education and social change: History, research, and practice. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
4. Örnek projeler için bakınız, Reach out and Read (www.reachoutandread.org) and Reading with Children, Save the Children/Bangladesh and Something to read, something to learn: Print media for and about young children. Kırgız Cumhuriyeti'nden bir örnek. UNICEF CEE-CIS Regional Office. www.unicef.org/ceecis/Print_Media_for_and_about_Young_Children._Kyrgyz_Republic.pdf
5. 1nci son nottaki kaynaklara bakınız, ayrıca örneğin, Kamalipour, Y.R. & Rampal, K.R. (Eds.) (2001). Media, sex, violence, and drugs in the global village. Boston: Rowman & Littlefield; Potter, W.J. (1999). On media violence. Thousand Oaks, CA: Sage.
6. 1nci son nottaki kaynaklara bakınız, ayrıca örneğin, Durham, M.G. (2008). The Lolita effect: The media sexualisation of young girls and what we can do about it. Woodstock & New York: The Overlook Press; Lemish, D. (2010). Screening gender on children's television: The views of producers around the world. NY: Routledge. (Chapter one); Levin, D.E. & Kilbourne, J.

(2008). So sexy so soon: The new sexualized childhood and what parents can do to protect their kids. NY: Balantine Books.

7. 1nci son nottaki kaynaklara bakınız, ayrıca örneğin Asamen, J.K., Ellis, M.L., & Berry, G.L. (Eds.) (2008). The Sage handbook of child development, multiculturalism, and media. Los Angeles: Sage.
8. Bakınız The International Clearinghouse on Children, Youth & Media at the Nordicom, University of Gothenburg, Sweden. www.nordicom.gu.se/clearinghouse.php
9. Örnek için bakınız, Brazelton, T. Berry, M.D. & Greenspan, Stanley, I., M.D. (2000). The Irreducible Needs of Children: What Every Child Must Have to Grow, Learn and Flourish, Perseus Publishing; www.unicef.org/earlychildhood/files/FINAL_Prog_Comm_for_ECD_Nov06.pdf.
10. Örnek için bakınız, Arnett, J.J. (2010). Adolescence and emerging adulthood: A cultural approach. NJ: Prentice Hall, Berk, L.E. (2003). Child development. NY: Allyn & Bacon; Casper, V. and Theilheimer, R. (2009). Early Childhood Education: Learning Together. NY: McGraw-Hill; Korczak, J. (2007). Loving every child: Wisdom for parents. Chapel Hill, NC: Algonquin Books. Trawick-Smith, J. (2006). Early child development: A multicultural perspective. Pearson Education, Inc.
11. (Witte, K. & Allen, M. (2000). A meta-analysis of fear appeals: Implications for effective public health campaigns. Health Education & Behavior (formerly Health Education Quarterly), 27, 608-632.
12. Sisimpur's Reach and Educational Impact: Evidence from a National Longitudinal Survey of a Sesame Street Project in Bangladesh. Sesame Workshop February 2009.
13. Sesame Street ® and its international coproductions (Sisumpur and Takalani Sesame), associated characters, trademarks and design elements are owned and licensed by Sesame Workshop. ©2011 Sesame Workshop. All Rights Reserved. Children's Live Action Films and Animations provided courtesy of Sesame Workshop (New York, New York).
14. Connolly, P., Fitzpatrick, S., Gallagher, T., & Harris, P. (2006). Addressing diversity and inclusion in the early years in conflict-affected societies: a case study of the Media Initiative for Children—Northern Ireland. International Journal of Early Years Education, 14(3), 263–278; Connolly, P. (2009) Developing Programmes to Promote Ethnic Diversity in Early Childhood: Lessons from Northern Ireland. Working Paper No. 52. The Hague, The Netherlands: Bernard van Leer Foundation.
15. (Eakin, A. and Connolly, P. (2011). A Formative Evaluation of the Animated Children's Television Series Magic Journey, Kyrgyzstan, Belfast: Centre for Effective Education, Queen's University, Belfast.
16. Acharya, S.; Bhargava, V. (2004). First Steps...Maldives: A Giant Leap for Mankind! Evaluation of the ECCD Multi-media Campaign. UNICEF, Government of the Maldives.

Kullanıcı Geribildirimi

Bu kaynak kitap gelişmesi devam eden bir çalışmadır. Bizler sunduğumuz ilkeleri nasıl kullanabildiğinizi ve önerilen materyallerin faydalı olup olmadığını bilmek istiyoruz. Aynı zamanda, daha fazla materyal için öneri aldıkça, dünya çapında üretilen çalışmalardan edinilen ilave olumlu örneklerle bu eseri güncellemeyi umuyoruz.

Aşağıdaki sorulara cevap verirseniz çok memnun oluruz.
Lütfen cevapladıktan sonra aşağıdaki adrese gönderiniz:
UNICEF C4D Unit / "Communicating with Children"
3 UN Plaza, New York NY 10017, USA
Veya c4dhq@unicef.org adresine mail olarak gönderiniz.

A. Bu kaynak kitap hakkındaki değerlendirmeniz

1. Bu kaynak kitaptan nasıl haberdar oldunuz?
2. Kaynak kitap hakkındaki izlenimlerinizi birkaç kelimeyle anlatınız (herhangi bir dilde olabilir!). Örneğin, size yardımcı olup olmadığını bilmek isteriz ve olduysa hangi yönlerden oldu (sınıfta, iş yerinizde)? Okuması kolay mı? Ne hoşunuza gitti? Hoşunuza gitmeyen bir şey var mı? Kitapta farklı ya da fazladan ne olsun isterdiniz?
3. Nasıl kullanabildiniz veya kullanmayı planladınız?
4. Diğer yorumlar.

B. Çocuklarla iletişim için sizin iyi materyal örneğiniz

1. Olumlu örneğin başlığı:
2. Kaynak Ülke:
3. Dil(ler):
4. Yazar(lar)
5. Yapımcı/dağıtımcı:
6. Medya türü (örneğin: kitap, TV veya radyo programı, internet sitesi, poster):
7. Hedef grubu (örneğin: erken yıllar, orta yıllar, erken ergen yıllar):

8. Hedefler:
9. İçerik:
10. Dördüncü bölümde yer alan hangi ilkelere ve önerilere uyuyor?
11. Sizin örneğinizde neyi değiştirmek veya farklı yapmak isterdiniz? Ne ve neden

C. Eğer bu kaynak kitaba çevrimiçi erişim sağladıysanız ve bir çıktısını edinmek istiyorsanız, lütfen isminiz, yazışma adresiniz ve elektronik posta adresinizle birlikte (sadece teyit amaçlı) baskı sürümünü nasıl kullanmayı planladığınızı bildiren bir mesajı c4dhq@unicef.org adresine gönderiniz.

D. İsteğe bağlı

İsminiz, unvanınız ve iş/okul adresiniz ve e-posta adresiniz:

Geribildirimlerinizi bekliyoruz!

Fotoğraflar

Kapak (Soldan sağa) © UNICEF Macedonia 2011/John McConnico; © UNICEF/NYHQ2007-0776/El Baba; Ten Terrific Things for BIG Kids to do with Little Kids! © Maldives 2000/Y. Hameed; © UNICEF Fiji/2010
iii © UNICEF/NYHQ1996-1460/Pirozzi
v © UNICEF/INDA2011-00107/Crouch
vii UNICEF Tanzania/Hiroki Gomi/2011
viii (Sol) Ten Terrific Things for BIG Kids to do with Little Kids! © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
viii (Orta) © UNICEF Azerbadjan/Pirozzi/2004
viii (Sağ) © UNICEF/NYHQ2010-1223/LeMoyne
ix © UNICEF/NYHQ2009-1680/El-Bahbahani
x © UNICEF Indonesia/2007
1 Massage for the Babies © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
4 © UNICEF/NYHQ2009-1855/Pirozzi
5 © UNICEF/NYHQ2006-1602/Noorani
6 (Üst) © UNICEF/NYHQ2010-3038/Pirozzi
6 (Alt) © UNICEF S. Sudan/2010/Pirozzi
7 © UNICEF/NYHQ2006-2537/Pirozzi
10 (Sol) A Good Start Project © UNICEF Macedonia/2010
10 (Sağ) © UNICEF/BANA2010-01332/Khan
11 (Sol) © UNICEF/NYHQ2009-1828/Markisz
11 (Sağ) © UNICEF/AFGA2009-00736/Noorani
12 Ten Terrific Things for BIG Kids to do with Little Kids! © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
13 © UNICEF/NYHQ2009-0223/Estey
16 (Üst) Look how terrific I am (0-3)! © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
16 (Orta) © UNICEF/NYHQ2011-0126/Noorani
16 (Alt) © UNICEF/NYHQ2009-2314/Uddin
17 Look how terrific I am (3-5)! © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
20 © UNICEF/NYHQ2009-0852/Noorani
22 (Üst) © UNICEF/NYHQ2010-0593/ Pirozzi
22 (Alt) To be different isnormal © Brazil 2010/Helena Werneck
25 Look how terrific I am! © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
28 © USA 2011/Sesame Workshop
29 (Üst) © UNICEF Bhutan/2011/Wangdi
29 (Alt) © USA 2011/Sesame Workshop
30 (Alt) © UNICEF Macedonia/2011/John McConnico
30 Keremet Koch (Magic Journey) © Kyrgyz Public Television and Radio Company/UNICEF 2006
31 (Üst) © USA 2011/Sesame Workshop
31 (Alt) © USA 2011/Sesame Workshop
32 (Üst) Everybody loves me: Yaish's Story © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
32 (Alt) © UNICEF Uzbekistan/2007
33 (Üst) © UNICEF/NYHQ2009-0157/Pirozzi
33 (Alt) © UNICEF Indonesia/2007
34 (Üst) © UNICEF Bhutan/2011/K. Gayleg
34 (Alt) © UNICEF Macedonia /2009

35 (Üst) © UNICEF/NYHQ2010-2607/LeMoyne
35 (Alt) See Something Say Something © UK 2009/Bold Creative for Nickelodeon UK
36 (Üst) See Something Say Something © UK 2009/Bold Creative for Nickelodeon UK
36 (Alt) © UNICEF Lesotho/2010
37 Fatma © Egypt 2005/Egyptian Television and Radio
38 © UNICEF Uzbekistan/2007
39 © UNICEF/NYHQ2009-1926/Pirozzi
40 (Üst) No Fair to Tigers/No Es Justo los Tigres © USA 1999/Redleaf Press
40 (Alt) To be different is normal © Brazil 2010/ Helena Werneck
41 Nozipho's Story © South Africa 2007/Soul Buddyz TV
42 (Üst) Nozipho's Story © South Africa 2007/Soul Buddyz TV
42 (Alt) © UNICEF CEE/CIS/2010
43 © UNICEF/NYHQ2009-1585/Taha
44 (Üst) © UNICEF Myanmar/2001/U Sein Ohn
44 (Alt) © Media Initiatives for Children/USA 2011/Peace Initiatives Institute
45 (Üst) © UNICEF/NYHQ1995-1112/Pirozzi
45 (Üst)© UNICEF/NYHQ2006-0738/Noorani
46 (Üst) Maldivian Babies © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
46 (Alt) © UNICEF/NYHQ2007-1798/Nesbitt
47 (Üst) I am Raven © Canada 2010/Bouchard and Everson
47 (Alt) © UNICEF Turkmenistan/2009
49 © UNICEF Fiji/2011
52 © UNICEF/NYHQ2006-2918/Pirozzi
53 (Üst) Everybody loves me: Yaish's Story © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
53 (Orta) © UNICEF/NYHQ2008-1570/Pirozzi
53 (Alt) Ten Terrific Things for BIG Kids to do with Little Kids! © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
54 (Sol) Ten Terrific Things for BIG Kids to do with Little Kids! © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
54 (Sağ) © Serbia 2008/Sakaedani Petrovic
55 (Sol) © UNICEF/NYHQ2008-0291/Markisz
55 (Sağ) © UNICEF/NYHQ2008-0183/Davey
56 (Üst) © UNICEF/NYHQ2008-1796/Pirozzi
56 (Orta) Look how terrific I am (3-5)! © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
56 (Alt) Deaf People of China © China 2003
57 (Üst) © Macedonia 2011/J. McConnico
57 (Orta) © UNICEF/NYHQ2009-1543/Pirozzi
57 (Alt) © UNICEF/NYHQ2010-0603/Noorani
58 © UNICEF Macedonia/2011/J. McConnico
61 Look how terrific I am (3-5)! © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
65 (Üst) © UNICEF Turkmenistan/2009
65 (Alt) © UNICEF South Africa/2006
66 (Üst) © UNICEF Myanmar/2005
66 (Orta) © UNICEF Lesotho/2010
66 (Alt) © UNICEF/NYHQ2010-2963/Noorani
67 © UNICEF/NYHQ2007-1292/Asselin
68 (Üst) © UNICEF ROSA/1990
68 (Sol) © UNICEF Macedonia/2011/John McConnico
68 (Sağ) © UNICEF /Tunisia2007-0274/Noorani
70 © UNICEF Vietnam/2003
72 When Juhi was Growing Up © India 2000/J. Madyham
73 Oneminutejrs © Lebanon 2006/European Commission Foundation
74 (Üst) Ten Terrific Things for BIG Kids to do with Little Kids! © UNICEF Maldives/2000/Y. Hameed
74 (Alt) © UNICEF Myanmar/2007
75 (Üst) To be different is normal ©Brazil 2010/Instituto MetaSocial
75 (Alt) © UNICEF/NYHQ2009-1553/Husseini
77 (Üst) © UNICEF/NYHQ2008-1571/Pirozzi
77 (Orta) © UNICEF/Tunisia2007-0275/Noorani
77 (Alt) © UNICEF/NYHQ2010-0753/LeMoyne
78 Media and Make-Believe World of Children © USA 2005/Lawrence Erlbaum Association, Inc
81 © UNICEF Azerbaijan/Pirozzi/2008
83 © UNICEF Serbia/2009/J. Maccak
85 © UNICEF VN/2004/Khanh